

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

KOMPARACE ČESKÉ KANADY A JIHLAVSKÝCH VRCHŮ SE ZAMĚŘENÍM
NA ZIMNÍ TURISTIKU
Diplomová práce
(magisterská)

Autor: Bc. Lukáš Stoupenec, Rekreologie
Vedoucí práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.
Olomouc 2015

Jméno a příjmení autora: Lukáš Stoupenec

Název diplomové práce: Komparace České Kanady a Jihlavských vrchů se zaměřením na zimní turistiku

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2015

Abstrakt: Diplomová práce se věnuje srovnání České Kanady a Jihlavských vrchů se zaměřením na lyžařskou turistiku. Porovnání proběhne na základě komparativní metody. Práce si klade za cíl popsat a porovnat jednotlivá kritéria zkoumaných oblastí. Hlavními kritérii pro porovnání jsou zimní běžecké trasy a infrastruktura služeb, potřebných k rozvoji lyžařského cestovního ruchu. Součástí práce jsou mapové podklady, které lépe vykreslí některé poznatky a skutečnosti o obou oblastech. Úkolem práce je také zjistit a interpretovat vybrané předpoklady cestovního ruchu ve zkoumaných oblastech, které utvoří ucelený pohled na atraktivnost regionů. Práce z hlediska teoretického poznání přináší přehled poznatků z cestovního ruchu, zimní turistiky a charakteristik České Kanady a Jihlavských vrchů. Výsledky práce ukazují, že oblast Jihlavské vrchy nabízí lepší možnosti lyžařské turistiky než v oblasti České Kanady.

Klíčová slova: cestovní ruch, předpoklady cestovního ruchu, lyžařská turistika, zimní běžecké trasy, Česká Kanada, Jihlavské vrchy

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Lukáš Stoupenec

Title of the thesis: Comparison of Czech Canada and Jihlava hills regions with a focus on winter tourism

Department: Department of Recreationology

Supervisor: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

The year of presentation: 2015

Abstract: This thesis deals with comparison of Czech Canada and Jihlava hills regions with a focus on ski tourism. The research is based on komparative methods. The main goal of the thesis is to describe and compare individual criteria of the analyzed region. Cross – country skiing tracks and the related service infrastructure, which is required for development of ski tourism, were chosen as the main evaluation criteria. Attached to this thesis are maps, which can better illustrate some fact about both regions. The goal is also to find out and interpret selected presumptions of tourist industry in the researched areas. This forms a coherent view on attractiveness of the regions. The thesis also offers a summary of theoretical findings about winter tourism and characteristic feature of Czech Canada and Jihlava hills regions. The results of this thesis show, that the area of Jihlava hills offers better opportunities for ski tourism than the area of Czech Canada.

Keywords: tourism, assumptions about tourism, ski tourism, cross – country skiing tracks, Czech Canada, Jihlava hills

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Ing. Haliny Kotíkové, Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. dubna 2015

.....

Děkuji Ing. Halině Kotíkové, Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Janu Dvořákovi z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za spolupráci při tvorbě map v programu ArcMap.

OBSAH

1	ÚVOD.....	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ.....	10
2.1	Cestovní ruch.....	10
2.1.1	Definování cestovního ruchu.....	10
2.1.2	Trh cestovního ruchu.....	11
2.1.3	Typologie cestovního ruchu.....	12
2.1.4	Formy cestovního ruchu.....	12
2.1.5	Druhy cestovního ruchu.....	13
2.1.6	Předpoklady cestovního ruchu.....	14
2.1.7	Služby v cestovním ruchu.....	16
2.1.8	Destinace cestovního ruchu.....	17
2.2	Turistika.....	18
2.2.1	Zimní turistika.....	19
2.2.2	Lyžařská turistika.....	20
2.2.3	Zimní turistika na sněžnicích.....	21
2.2.4	Pěší zimní turistika.....	21
2.2.5	Historie lyžování.....	21
2.3	Charakteristika oblasti Javořická vrchovina.....	23
2.3.1	Charakteristika oblasti Česká Kanada.....	24
2.3.2	Charakteristika oblasti Jihlavské vrchy.....	26
3	REŠERŠE LITERATURY.....	29
4	CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	31
5	METODIKA.....	32
6	VÝSLEDKY.....	36
6.1	Analýza předpokladů cestovního ruchu v oblasti Česká Kanada.....	36
6.1.1	Lokalizační předpoklady.....	36

6.1.2	Realizační předpoklady.....	47
6.2	Analýza předpokladů cestovního ruchu v oblasti Jihlavské vrchy	49
6.2.1	Lokalizační předpoklady.....	49
6.2.2	Realizační předpoklady.....	57
6.3	Zhodnocení lokalizačních a realizačních předpokladů ve zkoumaných oblastech	59
6.4	Možnosti lyžařské turistiky ve zkoumaných oblastech.....	59
6.4.1	Možnosti lyžařské turistiky v oblasti Jihlavské vrchy	59
6.4.2	Možnosti lyžařské turistiky v oblasti České Kanady.....	60
6.5	Hodnocení zkoumaných kritérií.....	62
7	DISKUSE.....	77
8	ZÁVĚRY	81
9	SOUHRN.....	85
10	SUMMARY	86
11	REFERENČNÍ SEZNAM	87
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	95
	SEZNAM TABULEK	95

1 ÚVOD

Zimní turistika je pravděpodobně jedním z nejčastějších důvodů výběru dovolených v zimním období u českých občanů, jelikož nabízí svým účastníkům možnost pohybu v krajině pokryté sněhem při teplotách dosahujících bodu mrazu (Gnad & Psotová, 2005). Nejrozšířenější formou zimní turistiky je lyžařská turistika, která bude v diplomové práci hlavním tématem, neboť ta je klíčovým hybatelem zimní turistiky ve zkoumaných oblastech. Lyžařská turistika s sebou nese spojení lyží, tedy pohybu za pomoci lyžařského vybavení, a turistiky, která dává aktivní náboj pohybu.

Hlavním motivem výběru tématu a jeho ztotožnění se zkoumanými regiony České Kanady a Jihlavských vrchů je můj velmi blízký vztah k běžeckému lyžování a sportu celkově, který vznikl již v dětství a je mou zálibou i v současnosti. Druhým důvodem je citová vazba k místům České Kanady a Jihlavských vrchů. Jedná se o regiony nacházející se nedaleko mého bydliště, které jsou cílem mých návštěv nejenom v letních měsících při cykloturistice, ale i místem, kde se v zimních měsících věnuji běžeckému lyžování.

Hlavním cílem diplomové práce bude porovnání České Kanady a Jihlavských vrchů se zaměřením se na možnosti lyžařské turistiky. Výběr těchto dvou lokalit není náhodný. Zaprvé se jedná o lokality, které jsou jedinými významnými lyžařskými oblastmi v okrese Jihlava a Jindřichův Hradec a mají vytvořený systém infrastruktury zimních běžeckých tras. Zadruhé jsou si vzdálenostně velice blízké, neboť hranice zkoumaných oblastí jsou od sebe vzdálené přibližně 10 km. Hodnocení bude probíhat formou porovnání vybraných kritérií, což povede k vytvoření uceleného pohledu na zkoumané oblasti z hlediska lyžařské turistiky a cestovního ruchu. Mezi hodnotící kritéria bude patřit délka zimních běžeckých tras, počet zimních běžeckých tras, veřejné parkovací plochy, dostupnost veřejné autobusové a vlakové dopravy, turistická informační centra, půjčovny lyžařského vybavení, ubytovací zařízení a stravovací zařízení. Pro lepší představu o rozmístění jednotlivých kritérií bude na základě geografického informačního systému v programu ArcMap vytvořen soubor mapových podkladů pro oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů. Pro podrobnější obraz atraktivnosti zkoumaných oblastí z pohledu cestovního ruchu bude zvolena analýza předpokladů cestovního ruchu za pomoci lokalizačních a realizačních předpokladů.

V přehledu poznatků bude definován pojem cestovní ruch a jeho jednotlivé atributy. Následně budou představeny klíčové termíny turistika, zimní turistika a pojem lyžařská turistika. V neposlední řadě budou charakterizovány zkoumané oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů a historie jejich lyžařské turistiky.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

V níže popsaných kapitolách diplomové práce je formulován ucelený přehled poznatků, ve kterém jsou zpracovány jednotlivé pojmy, teoretická východiska a definice vztahující se k oblasti cestovního ruchu, zimní turistiky a zkoumaným oblastem.

2.1 Cestovní ruch

Jedním z nejvýznamnějších fenoménů společnosti 21. století se stává cestovní ruch, dynamicky se rozvíjející součást světového hospodářství (Francová, 2003). Tento jev popularity vychází ze změn životního stylu, z růstu volného času, ale i potřeb států eskalovat rozvoj zaměstnanosti. Hesková (2011, p. 7) uvádí, že se jedná o „největší pohyb lidské populace za rekreací, poznáním a naplněním vlastních snů z příjemné dovolené.“ Hlavním motivem záměrné změny prostředí, která má za cíl uspokojit lidské potřeby, je odpočinek, zábava, poznání, společenský kontakt, zdraví, sport a další prožitky, jejichž uspokojení se nám nedostává v místě bydliště (Malá, 1999). Oriška (2010) zmiňuje, že je možné uspokojení potřeb mimo rámec cestovního ruchu, ale právě samotná účast na něm má význam v kvalitativně vyšším stupni uspokojení.

2.1.1 Definování cestovního ruchu

Nejednotnost pojmu cestovního ruchu, který ve své historii zažil mnoho rozličných teorií, se snaží sjednotit Světová organizace cestovního ruchu UNWTO (2007). Organizace přijala jednotnou definici cestovního ruchu, která zní: Cestovní ruch je sociální, kulturní a ekonomický jev, který znamená pohyb osob do zemí nebo do míst mimo jejich obvyklé prostředí za účelem osobním, obchodním nebo profesním. Tyto osoby se nazývají návštěvníci¹ (což může být buď turista, výletník, rezident nebo nerezident) a cestovní ruch má co dočinění s jejich činnostmi, z nichž některé v sobě zahrnují výdaje na cestovní ruch.

Obdobně definuje pojem cestovního ruchu Zelenka, Pásková (2012), a to jako:

Komplexní společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělání, pracovní či za jiným účelem, i aktivity subjektů poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i

---

¹ Podle UNWTO je návštěvník nejobecnějším vymezením účastníka cestovního ruchu.

provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit. (p. 83)

Z této definice je patrné, že autoři zahrnují do jevu cestovního ruchu nejenom samotné účastníky, ale i aktivity osob, které v cestovním ruchu pracují.

Podobnou definici prezentují autoři Horner a Swarbrooke (2003, p. 53), když cestovním ruchem rozumí „krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností.“ Tato definice, stejně jako ty předešlé, pracuje s obdobnými termíny, jako jsou „obvyklé prostředí“ a „místo obvyklého pobytu“, které vylučují zahrnutí do cestovního ruchu výlety v místě bydliště, pracoviště a v místě pravidelného studia, pravidelné cesty mezi domovem a pracovištěm a další obdobné cesty rutinního charakteru (Zelenka & Pásková 2012). Právě dočasná změna obvyklého pobytu (místa bydliště, pracoviště, studia) je základním rysem cestovního ruchu. Mezi další znaky cestovního ruchu patří realizace ve volném čase a vztahy mezi lidmi, které cestovní ruch vyvolává.

2.1.2 Trh cestovního ruchu

Trh představuje v ekonomice prostor, ve kterém „dochází k výměně výsledků činností mezi jednotlivými ekonomickými subjekty prostřednictvím směny“ (Palatková & Zichová, 2014, p. 28). Ukazuje reálnou formu vztahů mezi jednotlivými subjekty trhu (výrobci a spotřebiteli, prodávajícími a kupujícími). Na trhu dochází k vzájemnému působení nabídky a poptávky. Trh cestovního ruchu je dle autorky Malé (1999) vymezen:

Subjekty: vstupují na trh ve formě **kupujících** (účastníci, kteří uspokojují své potřeby v oblasti cestovního ruchu), nebo ve formě **prodávajících** (jedná se o podniky, firmy, jednotlivce prodávající služby a zboží, které je nezbytné k účasti na cestovním ruchu), dále do této kategorie patří **zprostředkovatelé**, ti vstupují na trh jako kupující a prodávající.

Objekty: jedná se o hmotné a nehmotné statky, které se stávají předmětem koupě a prodeje. Trh je vnímá buď ve formě **služeb** = nehmotný statek (rozhodující předměty směny na trhu cestovního ruchu), nebo ve formě **zboží** = hmotný statek (doplňující předměty směny).

Trh cestovního ruchu má svá specifika, která vyplývají převážně z potřeb klientů a z charakteru služeb v cestovním ruchu. Mezi hlavní specifické rysy trhu cestovního ruchu uvádí Ryglová (2009) tyto:

- dlouhodobý charakter,
- podmíněnost rozvoje politickou a správní činností jednotlivých oblastí,
- nemožnost vyrábět produkty cestovního ruchu na sklad, nemožnost je uschovat,
- vázanost služeb na dané území, nemožnost je přesouvat,
- značná závislost na přírodních a historických atraktivitách,
- místní a časově oddělitelná nabídka, poptávka a spotřeba,
- vysoká míra sezonnosti a nerovnoměrnosti služeb v průběhu roku,
- vysoké vymezení trhu přírodními faktory a dalšími nepředvídatelnými vlivy,
- závislost na vysokém podílu lidské práce,
- těsný vztah mezi nabídkou a poptávkou,
- mezinárodní charakter.

2.1.3 Typologie cestovního ruchu

V odborné literatuře lze najít řadu odlišných kritérií systematik cestovního ruchu, v České a Slovenské republice bývá rozdělován a definován cestovní ruch do forem a druhů. Formy cestovního ruchu podle Ryglové, Buriana a Vajčnerové (2011) korespondují s potřebami účastníků. Naopak druhy cestovního ruchu „zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace“, který je závislý na geografických, společenských, ekonomických a jiných podmínkách (Malá, 1999, p. 15). Malá také uvádí, že členění na druhy a formy cestovního ruchu není vyhovující z důvodu zaměňování pojmů jednotlivými autory.

2.1.4 Formy cestovního ruchu

Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011), Ryglová (2009) a Francová (2003) rozdělují formy cestovního ruchu na základní a specifické. Mezi základní formy patří:

- rekreační cestovní ruch – přispívá k regeneraci a reprodukci fyzických a duševních sil člověka; jeho realizace probíhá ve vhodném rekreačním prostředí,
- kulturně poznávací cestovní ruch – cílem je poznávání historie, kultury, tradic, zvyků,

- sportovně – turistický cestovní ruch – využívá zájmu lidí o aktivní odpočinek, aktivní účast na sportovních činnostech; jeho součástí může být organizovaná pasivní účast na sportovních akcích,
- léčebný a lázeňský cestovní ruch – zaměřuje se na léčbu, prevenci, relaxaci, celkovou obnovu duševních a fyzických sil.

Specifické formy cestovního ruchu uspokojují zvláštní potřeby účastníků, dle Ryglové (2009) do nich řadíme mládežnický, seniorský, rodinný, venkovský, kongresový, incentivní, chatařský, chalupářský, náboženský, zábavní, atrakční, gastronomický, cykloturistický a další. Nabídka v této oblasti se nadále zvyšuje s měnícími se trendy v cestovním ruchu. K novinkám můžeme zařadit vesmírný cestovní ruch nebo LGBT² cestovní ruch (Kotíková, 2013).

2.1.5 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu jsou rozděleny do několika kategorií (Francová, 2003, p. 31)

- dle místa realizace
  - o domácí cestovní ruch – účastníci nepřekračují hranice své země,
  - o zahraniční – dochází k překračování hranic jednoho či více států,
    - aktivní – příjezd a pohyb zahraničních turistů v domácí zemi,
    - pasivní – vycestování vlastních občanů dané země do zahraničí a jejich pobyt v zahraničí,
    - tranzitní – průjezd územím určitého státu bez pobytu,
    - mezinárodní – souhrn veškerého zahraničního cestovního ruchu,
- dle způsobu účasti a formy úhrady nákladů
  - o volný (komerční) – jedinec si cestu hradí sám a zabezpečuje vlastními silami,
  - o vázaný (sociální) – za občana hradí cestu buď zcela, nebo částečně jiný subjekt,
- dle způsobu organizace
  - o organizovaný – cestu zařizuje cestovní kancelář nebo jiný zprostředkovatel,
  - o neorganizovaný – cestu si zařizuje účastník sám,

---

² LGBT cestovní ruch, neboli lesby, gay, bisexuál a transgender cestovní ruch (Kotíková, 2013)

- dle délky účasti
  - o krátkodobý – pobyt do 3 dnů (maximálně 2 noci),
  - o dlouhodobý – pobyt delší jak 3 dny.

Někteří autoři přidávají rozšířenější členění, například Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011) uvádí dělení podle počtu účastníků na individuální a kolektivní. Dále rozlišují cestovní ruch dle ročního období na sezonní a mimosezonní. Poslední zajímavé členění je podle vlivu na životní a sociokulturní prostředí, na tvrdý (hlavním měřítkem je zisk bez ohledu na environmentální, sociální a kulturní prostředí) a měkký (šetrné, odpovědné chování, jež se snaží neovlivňovat prostředí).

2.1.6 Předpoklady cestovního ruchu

Činitelé ovlivňující rozvoj a rozmístění cestovního ruchu se dle Mariota (1983) dělí do několika důležitých skupin. Jedná se o činitele, kteří stimulují, umožňují a vytvářejí podmínky výběru. Dělí se na selektivní předpoklady, stojící na straně poptávky (účastníků cestovního ruchu), lokalizační a realizační předpoklady, vztahující se k nabídce (destinace) (Ryglová, 2009).

Tento koncept předpokladů cestovního ruchu není mezinárodně uznávaný, ale v České a Slovenské republice je hojně využíván, a proto z něj bude v této práci vycházeno.

Selektivní (stimulační) předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Tyto faktory podněcují vznik a rozvoj cestovního ruchu. Určují, jestli někdo přijede, kdo přijede, kolik jich přijede a na jak dlouho (Ryglová, Burian, & Vajčnerová, 2011). Selektivní faktory rozlišujeme podle povahy na objektivní a subjektivní.

Objektivní faktory: jednou z nejzákladnějších podmínek rozvoje cestovního ruchu jsou mírové podmínky pro život v dané lokalitě. Mezi další podmínky působící na rozvoj cestovního ruchu udává autorka Ryglová (2009) tyto:

- politické – politická stabilita státu (vnitropolitická situace), charakter politického systému (kriminalita, násilí, teror, volný pohyb osob), mírové uspořádání světa (bez válečných konfliktů),
- ekonomické – směnitelnost a stabilita měny, kupní síla obyvatelstva, podpora podnikání nejenom v oblasti cestovního ruchu, podíl služeb na tvorbě HDP³,

---

³ HPD – hrubý domácí produkt

- demografické – počet obyvatelstva, ekonomická aktivita, střední délka života, atd.,
- ekologické – kvalita životního prostředí, masový rozvoj cestovního ruchu může ohrozit kvalitu životního prostředí,
- administrativní – právní předpisy, vyhlášky a zákony dané země, které je nutno dodržovat; určují např. celní předpisy, vízové a pasové podmínky, atd.,
- sociální – dosažená životní úroveň, životní styl, fond volného času,
- materiálně – technické – rozvoj informačních technologií, úroveň ubytování, dopravní sítě, rezervační systémy, atd.

Subjektivní faktory: Do této skupiny se řadí faktory převážně z řad psychologických, které mají za následek ovlivnění a rozhodnutí spotřebitelů. Ryglová, Burian a Vačnerová (2011) zmiňují fakt, že velkou roli v rozhodování hraje reklama, propagace, zkušenost, módnost a renomé destinace.

Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Lokalizační faktory mají ve vztahu k rozvoji předpokladů cestovního ruchu druhotný význam. „Rozhodující postavení však zauímají při konkrétní lokalizaci jeho realizace“ (Vystoupil, Šauer, Holešinská, & Metelková, 2006, p. 40). Ryglová, Burian a Vajčnerová (2009, p. 34) zmiňují, že se jedná o podmínky, které jsou „dány územím a jsou prakticky neměnné“. Lokalizační předpoklady určitým způsobem předurčují pro jaký druh cestovního ruchu je dané území vhodné.

Mezi lokalizační předpoklady řadíme především přírodní předpoklady a kulturně municipální předpoklady (Zelenka & Pásková, 2012).

Přírodní předpoklady: přírodní předpoklady jsou pro rozvoj cestovního ruchu významné svojí stacionaritou a konstantností. Uplatňují se zpravidla na rozsáhlejší ploše, díky tomu usnadňují rajonizaci území a určování destinací. Řadí se mezi ně: reliéf a morfologické poměry, přírodní podmínky a atraktivita, klimatické poměry, hydrologické poměry, fauna a flóra (Hesková, 1997).

Kulturně municipální předpoklady: jedná se o lidmi vytvořené atraktivita (Zelenka & Pásková, 2012). Oproti přírodním atraktivitám, které se rozkládají na rozsáhlejší ploše, mají charakter „bodového rozmístění“. Svojí hodnotou přitahují návštěvníky a stávají se prvkem potenciálu krajiny (Vystoupil, Šauer, Holešinská, & Metelková, 2006, p. 43). Kulturně municipální předpoklady se dělí na 3 složky: kulturně – historické památky (architektonické, technické, národně – historické,

přírodní a lidová architektura), kulturní zařízení a kulturní akce (muzea, galerie, divadla, hvězdárny, skanzeny), společenské akce a události (kulturní a sportovní akce, lidové tradice, gastronomie) (Vystoupil, Šauer, Holešinská, & Metelková, 2006).

Realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Realizační předpoklady díky své existenci umožňují „vlastní uskutečnění cestovního ruchu a rekreace“ (Vystoupil, Šauer, Holešinská, & Metelková, 2006, p. 44). Obsahují složku dopravy (dostupnost oblasti) a infrastruktury služeb (využití oblasti). Infrastrukturou služeb rozumíme materiálně – technickou základnu, která je tvořena souborem hmotných prostředků, sloužících k realizaci účasti na cestovním ruchu. Skládá z jednotlivých celků: ubytovací zařízení, společné a veřejné stravování, dopravní zařízení, sportovně rekreační zařízení, účelová zařízení a cestovní kanceláře (Ryglová, 2009).

2.1.7 Služby v cestovním ruchu

Schwartzhoffová (2013, p. 13) charakterizuje službu jako „činnost, kterou může jedna strana nabídnout druhé“. V cestovním ruchu se služby prolínají s realizačními předpoklady, které umožňují realizaci cestovního ruchu prostřednictvím služeb. Stávají se předmětem uspokojování potřeb zákazníků v cestovním ruchu. Dále Schwartzhoffová uvádí důležitý jev průřezového charakteru služeb v cestovním ruchu. Tím je myšleno, že služby produkují nejenom podniky cestovního ruchu, ale i další subjekty veřejného a soukromého sektoru.

Orieška (2010) uvádí, že prostřednictvím cestovního ruchu dochází k uspokojování potřeb (rekreace, kultury, poznání, sportu) realizovaných ve volném čase mimo místo trvalého bydliště. Potřebu lze chápat jako pocit nedostatku něčeho, co člověk považuje za potřebné pro svůj život. V cestovním ruchu Orieška rozděljuje potřeby na **cílové** (primární), které mají charakter např. sportovního vyžití, historického poznání, odpočinku a **zprostředkující** (sekundární), které slouží k uspokojení cílových potřeb (např. potřeba spánku, výživy, dopravy do cílové destinace). Jednou z forem uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu je služba.

Jak již bylo uvedeno v kapitole Trh cestovního ruchu, služba je nehmotného charakteru (nelze ji vyzkoušet, nelze se jí dotknout), má ale i další vlastnosti, které definují autoři Horner a Swarbrooke (2003, p. 39):

- neoddělitelnost – produkce a spotřeba služeb probíhá současně,

- různorodost – službu obvykle nelze provést totožně,
- dočasnost (netrvanlivost) – služba je pomíjivá v čase, nelze ji skladovat, vyrábět do zásoby,
- neexistence vlastnictví – službu nelze vlastnit.

Služby v cestovním ruchu mají své určité zvláštnosti, kterými se liší od ostatních služeb:

- časová a místní vázanost na primární nabídku cestovního ruchu – spotřeba služeb je vázána na přírodní krásy nebo historické památky,
  - vázanost na čas, místo a poskytovatele dané služby – služba je vázána v místě, čase a na poskytovateli,
  - sezónní poptávky – služby jsou nabízeny jen v určitém období,
  - komplexnost – propojenost vícero služeb najednou,
  - nevyhnutelnost informací – informace pomáhají v rozhodování klientů
- (Schwartzhoffová, 2013, p. 21-22).

Zelenka a Pásková (2012) rozdělují služby v cestovním ruchu podle vztahu uspokojení potřeb návštěvníků na základní služby cestovního ruchu (doprava, ubytování a stravování) a doplňkové služby cestovního ruchu (průvodcovské, informační, směnářenské, zprostředkovatelské atd.).

2.1.8 Destinace cestovního ruchu

Podle Zelenky a Páskové (2012) destinací rozumíme obecně cíl cesty účastníků cestovního ruchu. V užším smyslu se jedná o cílovou oblast v daném regionu, která je specifická pro svoji nabídku atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu. V širším smyslu se za destinaci považuje stát, region, místo nebo lokality, které jsou charakteristické zvýšenou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami a další infrastrukturou cestovního ruchu, která má za následek dlouhodobě zvýšený počet návštěvníků.

Na destinaci můžeme nahlížet z různých pohledů. Vystoupil, Šauer, Holešinská a Metelková (2006) uvádí dvě možná pojetí. Z marketingového hlediska, kdy je destinace chápána jako produkt cestovního ruchu složený ze souborů nabídek služeb cestovního ruchu od jednotlivých poskytovatelů. Z geografického hlediska je destinace cílové místo cestovního ruchu, které má svá specifika. Vyznačuje se společným postupem při využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu.

Destinaci lze pojmut jako systém složený z jednotlivých poskytovatelů služeb, kteří jsou ovlivněni okolím, ve kterém působí. Destinace cestovního ruchu jsou si vzájemně konkurující jednotky, jejichž společným záměrem je prodej služeb v destinaci (Ryglová, 2009).

Ryglová (2009) dále uvádí, že každá destinace má své charakteristické komponenty:

- atraktivita turistické destinace – přírodní, kulturně – historické, organizované, sociální,
- dostupnost a doplňkové služby – všeobecná infrastruktura napomáhající přístupu do destinace, služby využívané místními obyvateli,
- vybavenost – ubytovací, stravovací, kulturně – společenská zařízení,
- dostupné balíčky – připravené produkty a produktové balíčky,
- aktivity – rozmanitost aktivit.

Vymezení destinace nepodléhá žádnému kritériu. Velikost je určována v závislosti na vzdálenosti cílové destinace. Čím vzdálenější cíl cesty, tím je oblast destinace širší a čím blíže je zdrojový trh k destinaci, tím se cílová destinace více specifikuje (Horner a Swarbrooke, 2003). Obdobně se k této problematice staví Palatková (2006), která přikládá důležitost vymezení oblasti destinace ze strany nabídky, ta má za následek zvýšenou motivaci k cestě do destinace. Druhým faktorem motivace pro návštěvu destinace je dle Palatkové vzdálenost mezi výchozím bodem a destinací.

2.2 Turistika

Turistiku lze chápat jako komplex činností, který je spjat s pohybovou aktivitou a pobytem v přírodě, jež má za cíl seznámení se s přírodními a společenskými poměry dané lokality (Neuman et al., 2000). Výkladový slovník cestovního ruchu definuje turistiku jako pohyb účastníků pomocí vlastní síly, eventuálně s využitím síly zvířecí, prováděný v přírodním prostředí (Zelenka & Pásková 2012). Turistika a pohyb v přírodě je součástí cestovního ruchu, ale také specifickou složkou určitého druhu kultury. Prezентuje ji pohyb nebo přemístění konkrétní potřeby z jednoho místa do druhého. Cílem je uspokojení lidských potřeb pomocí využití aktivního sportu vedoucího ke stratifikaci člověka. Fyzický pohyb napomáhá k zážitkům a poznání nových míst (Nejdl, 2010).

Obsah turistiky tvoří 3 navzájem propojené složky, které mají v každém odvětví turistiky jinou váhu. Neuman (2000) a řada dalších českých autorů mezi ně řadí pohybovou složku, kulturně poznávací složku a odborné znalosti a dovednosti.

Pohybová složka je tvořena lokomočním tělesným výkonem. Je podstatná pro rozvoj a udržení pohybových schopností, které následně slouží k uskutečnění vlastní turistické činnosti. Každá pohybová aktivita vyžaduje jinou fyzickou připravenost, a proto je důležité dbát na získání a udržení přiměřené kondice.

Kulturně poznávací složka je neodlučitelným elementem turistiky. Obsah je podmíněn cílem a různorodostí turistiky, v níž hraje důležitou roli poznání a zážitek. Hlavní pohnutkou turistické činnosti jsou přírodní krásy a památky vytvořené člověkem, které uspokojují jedince svojí estetickou, uměleckou a historickou hodnotou.

Odborné znalosti a dovednosti slouží k bezproblémovému pohybu v přírodě. Jedná se o specifické znalosti a dovednosti potřebné k cílevědomému, účelnému a bezpečnému pobytu v přírodě. Mezi základní odborné znalosti a dovednosti patří příprava a organizace pobytu v přírodě, základy táboření, výstroj a výzbroj, pohyb v horském terénu, práce s mapou nebo základy první pomoci (Neuman, 2000).

2.2.1 Zimní turistika

Poznávání přírody, pohyb v zasněžené krajině, to jsou základní znaky zimní turistiky. Zimní turistika se od letní turistiky příliš neliší, neklade však takový důraz na poznávání lidí, kultur a historických památek. Její předností je dle Korvase (2007) poznání sama sebe v zimní krajině, kde se teploty pohybují pod bodem mrazu. Samotný pohyb v zimní krajině je esteticky a emotivně poutavý díky přírodnímu prostředí horských oblastí. Toto prostředí je relativně oprostěno od negativních vlivů civilizace, jako je hluk nebo znečištěné ovzduší.

Zimní turistika v posledních desetiletích zažívá velký rozvoj, který souvisí se zlepšováním technologií a materiálů umožňujících lepší a bezpečnější pohyb v zimní přírodě. Tyto vylepšené technologie pomáhají chránit zdraví jedince v nepříznivých podmínkách. Dále k rozvoji přispívá rozšiřování a zlepšování infrastruktury (Korvas, 2007).

Zimní turistiku můžeme v současné době rozdělit do více forem, které nám napomáhají vykonávat pohyb ve sněhu. Liší se od sebe převážně druhem výzbroje a vykonávaným pohybem. Korvas a Došla (2007) dělí zimní turistiku na 3 pohybové aktivity. Jedná se o **lyžařskou turistiku**, jejímž obsahem je turistika na běžeckých a

turistických lyžích ve volné přírodě, dále zmiňují moderní formy lyžařské turistiky jako je turistika na skialpinistických lyžích a turistika na telemarkových lyžích. Dalšími aktivitami jsou **zimní turistika na sněžnicích** a **zimní pěší turistika**.

2.2.2 Lyžařská turistika

Lyžařská turistika je dle Gnada a Psotové (2005) jedním z nejrozšířenějších zimních sportů u nás. Umožňuje poznávat krásy zimní přírody v místech, které jsou odlehle od okolní civilizace. K základním lokomočním pohybům se využívá běh, chůze a skluz na lyžích. Tyto pohyby jsou považovány za primární prvky lyžování (Broda, 1978). Obsahovou část lyžařské turistiky tvoří vzájemně se prolínající složky: tělesná složka, kulturně poznávací činnost a odborně technické znalosti a dovednosti.

Tělesná složka: cílem tělesné složky je dosažení relativního tělesného výkonu pro pohyb na lyžích v zimní krajině. Uplatňuje se základní lyžařská technika v proměnlivých podmínkách (terénní, sněhové, povětrnostní apod.). Při pohybu se využívá vlastní lokomoce v chůzi a běhu na lyžích, doplňovaná o sjezd, brzdění a zatáčení. Technika na lyžích má podle Gnada (2001) při lyžařské turistice svá specifika:

- neznámý, většinou neupravený terén a různé druhy sněhu,
- jízda většinou se zátěží,
- nutnost orientace během jízdy,
- dlouhodobá jízda mírné až střední intenzity,
- rychlost jízdy je ovlivněna efektivitou a bezpečností,
- vlastní jízda na lyžích je pouze prostředkem k realizaci kulturně poznávací činnosti, nikoliv cílem.

Kulturně poznávací činnost: kulturně poznávací činnost (KPC) při lyžařské turistice má do jisté míry odlišný charakter oproti letní turistice. Zaměřuje se většinou na návštěvu míst a lokalit nacházejících se uprostřed přírody (vrchy, doliny, chaty, lyžařské areály). Obsah KPC je dle Korvase (2007) ovlivněn zaměřením člověka či skupiny, ale i dalšími podmiňujícími faktory jako je věk, vzdělání nebo zájmy. Autoři Gnad a Psotová (2005) podotýkají, že velká část KPC je realizována už při přípravách akce, kde se pomocí map, průvodců a brožurek snaží lidé co nejvíce informovat o oblasti.

Odborně technické znalosti a dovednosti: Gnad a Psotová (2005) zdůrazňují, že se lyžařská turistika realizuje v podmínkách, které kladou důraz nejenom na fyzickou připravenost, ale i na technické znalosti a praktické dovednosti. Tyto činnosti je

zapotřebí znát a umět, neboť vedou k bezpečnému zvládnutí přípravy a samotné túry. Radíme do nich znalosti o výstroji a výzbroji pro lyžování, mazání lyží, orientaci v zimním prostředí a zásady pobytu v zimním prostředí (zimní nebezpečí hor, způsob ukládání sněhu, lavinové nebezpečí, táboření, vaření, či chování v kritických situacích).

2.2.3 Zimní turistika na sněžnicích

Korvas a Došla (2007) uvádí, že zimní turistika na sněžnicích nachází v posledních letech stále více příznivců. Mezi důvody, proč tomu tak je, autoři uvádí především rozšiřující se nabídka sněžnic a neustálé zlepšování kvality oblečení do zimního prostředí, které lépe chrání před nepříznivým počasím (mráz, povětrnostní vlivy).

Sněžnice jsou určeny do neupraveného terénu a hlubšího sněhu, díky těmto vlastnostem umožňují turistiku v místech, které jsou na lyžích špatně dostupné. Využití nalézají také u extrémního snowboardingu⁴ nebo lyžování (freeridingu⁵), při výstupu na vrcholky hor bez možnosti použití vleku či lanovek.

Pohyb na sněžnicích je technicky nenáročný a podobá se chůzi. Pohyb může být bipedální, tedy pouze za pomoci nohou, nebo kvadripedální v případě, že se na pohybu podílí paže s holemi. Smyslem použití holí je udržování rovnováhy v terénu (Korvas & Došla, 2007).

2.2.4 Pěší zimní turistika

Pěší zimní turistika je nenáročná na podmínky, turista se může pohybovat po turistických cestách, silnicích, polních cestách, ale i ve volném terénu. Největší důraz je kladen na vybavení. Základem jsou kotníkové boty s membránou, teplé a nepromokavé oblečení a věci na převlečení (Korvas, 2007).

2.2.5 Historie lyžování

První použití lyží sahá do etapy vývoje lidské společnosti, kdy se člověk naučil obrábět dřevo. Lidé je využívali v arktických a subarktických oblastech Euroasie, kde znamenaly základní a často jediný lokomoční prostředek k pohybu v hlubokém sněhu. Za předchůdce lyží jsou považovány sněžnice, postupným prodlužováním a ztenčováním se zformovala dnešní podoba lyží. Lokalitu původu lyží nelze s jistotou určit, polární badatel Nansen považuje za zrod lyží oblast střední Asie v okolí

---

⁴ Extrémní snowboarding – sjíždění v neupraveném terénu, s velkým sklonem a různými přírodními překážkami (Zelenka & Pásková, 2012).

⁵ Freeriding je jízda ve volném terénu mimo upravené trasy (Zelenka & Pásková, 2012).

Bajkalského jezera. Odtud byly na základě migrace obyvatelstva přeneseny do severní Evropy, na území dnešní Skandinávie. Lyže byly používány především jako dopravní prostředek, sloužily k provozování denních činností, k práci a lovu zvěře. Významného rozšíření a pokroku dosáhlo využívání lyží pro válečné účely. Sportovní využití lyží se datuje ve druhé polovině 19. století. Ve skandinávských zemích se jízda na lyžích stala formou lidové zábavy, lyže už nesloužily jen k dopravě, lovu a pro potřeby války, jak tomu bylo dříve. Nastalo rychlé zdokonalování techniky jízdy na lyžích, zlepšilo se lyžařské vybavení a lyže se stále více přizpůsobovaly náročnějším požadavkům. S rozvojem lyžařského sportu se začali objevovat činitelé přispívající k jeho masovému rozmachu, šlo o zakládání lyžařských spolků, turistických chat a komunikací. Kolébkou lyžařského sportu se stalo Norsko, především kraj Telemark, díky své výhodné geografické poloze a klimatickým podmínkám k lyžování. Obyvatelé tohoto norského kraje měli podíl na vzniku nového typu lyží zvaných telemarské, které díky svému tvaru mohly ve sjezdu zatáčet. Tento způsob zatáčení a brzdění byl nazván „telemark“. V tomto období se zdokonalují a rozšiřují další pohybové činnosti na lyžích jako je běh, skok, lyžařská akrobacie. Dochází ke zlepšení a zkvalitnění lyžařské výstroje a výstroje. V roce 1843 se uskutečnily v norském městě Tromsø první lyžařské závody na 5 km, které jsou považovány za počátek sportovního lyžování. Lyžování bylo rozšířeno z Norska do střední Evropy prostřednictvím norských vystěhovalců a vysokoškoláků, kteří v evropských zemích předávali znalosti o technice lyžování. Velkou zásluhu na propagaci lyžování měla i Nansenova polární výprava do Grónska. Zpomalení rozvoje lyžování nastalo v dobách první světové války, ale po jejím skončení rozvoj pokračoval především v alpských oblastech (Chovanec, 1989).

Historie lyžování v českých zemích

Poprvé byly lyže užity v roce 1840 v Krkonoších, a jelikož chyběl teoretický základ (metodika, příručky, instrukce), šlo o pouhé experimentování v technice jízdy na nich. Rozvoj organizovaného lyžování nastal v roce 1887, kdy byl založen první lyžařský spolek mimo Skandinávii v českých zemích. Zásluhu nese Josef Rössler-Ořovský, který si nechal poslat dva páry lyží z Norska a v zápětí založil při Bruslařském klubu v Praze Lyžařský kroužek (Český Ski – klub). Se svými společníky pořádal Ořovský cvičné jízdy a vyjížděky v okolí Prahy. V Krkonoších rozvoj lyžování nastal kolem roku 1891, kdy hrabě Jan Harrach zakoupil v Norsku pro své lesníky lyže, aby

jim usnadnil pohyb ve sněhu. Následně začaly vznikat spolky v Jilemnici a ve Vysokém nad Jizerou (Gnad, 2001).

Důležitou osobností, jež ovlivnila rozvoj lyžování v českých zemích, byl Jan Buchar, řídící učitel z Dolních Štěpanic u Jilemnice, který je považován za tvůrce lyžařské turistiky u nás. Napsal první metodický článek o jízdě na lyžích, který byl otisknut v časopise Klub českých turistů. Podílel se na založení lyžařského klubu v Jilemnici a v roce 1903 se stal prvním předsedou Svazu lyžařů Království českého. Od této doby se zvyšoval počet lyžařských spolků a závodů a samotné lyžování tím pádem zažívalo veliký rozvoj (Dygrín, Čuříková, Suchomel, Antoš, Vodičková, & Janatová, 2002).

2.3 Charakteristika oblasti Javořická vrchovina

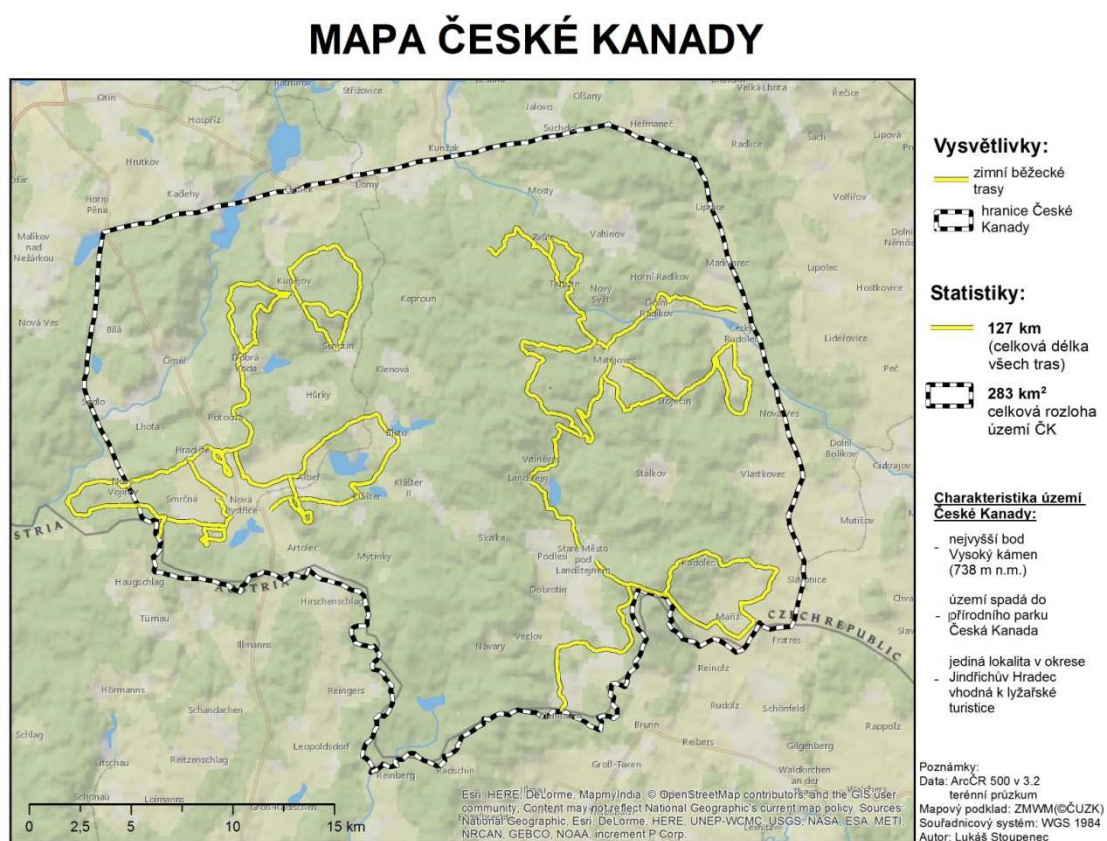
Javořická vrchovina je geomorfologický celek Českomoravské vrchoviny, který svým územím zasahuje do kraje Vysočina a Jihočeského kraje. Skládá se ze dvou podcelků, které jsou podrobeny zkoumání v mé diplomové práci. Tvoří ji Jihlavské vrchy (Obrázek 1) a Novobystřická vrchovina, která je této práci prezentována jen z části, a to v oblasti zvané Česká Kanada (Obrázek 1). Dělicí linií mezi oběma útvary je Rudolecký prolom (Demek & Mackovčín, 2006).

Obrázek 1. Česká Kanada (červený polygon) a Jihlavské vrchy (zelený polygon) v rámci České republiky

2.3.1 Charakteristika oblasti Česká Kanada

Oblast České Kanady (Obrázek 2) leží ve východní části Jihočeského kraje, v bývalém okrese Jindřichův Hradec, na pomezí historické hranice mezi Čechy a Moravou, podél státní hranice s Rakouskem. Oblast se rozkládá přibližně mezi obcemi Nová Bystřice, Lásenice, Jindřichův Hradec, Kunžak, Český Rudolec, Dačice, Slavonice a Staré Město pod Landštejnem. Česká Kanada je tvořena Novobystřickou vrchovinou, která ze severozápadu přechází do Jindřichohradecké pahorkatiny, ze severovýchodu do Jihlavských vrchů, z východu do Dačické kotliny a z jihozápadu do Třeboňské pánve (Demek & Mackovčín, 2006).

Obrázek 2. Mapa České Kanady

Území není přesně hraničně definováno, z hlediska ochrany přírody a krajiny je vymezena jeho podstatná část přírodním parkem Česká Kanada, který byl vyhlášen roku 1994 o celkové rozloze 283 km². Hlavním posláním vytvoření přírodního parku bylo zachování jedinečnosti nedotknuté přírodní lokality plné rostlin a divoké zvěře

(Albrecht, 2003). Průměrná nadmořská výška se pohybuje kolem 600 m n. m., nejvyšším vrcholem je Vysoký kámen (738 m n. m.). Rozvoj cestovního ruchu začal až v 90. letech 20. století po vyhlášení České Kanady přírodním parkem. Značná část území byla do roku 1989 součástí pohraničního pásma, a proto byla nepřístupná veřejnosti (Bauer, 2014).

Název oblasti „Česká Kanada“ uvedl jindřichohradecký rodák, pražský novinář Jaroslav Arnošt Trpák⁶, během krajinné výstavy o Českomoravské vrchovině konané v Jindřichově Hradci v roce 1925. Trpák v ní spatřoval podobnost s krajinou v Kanadě, a to zřejmě díky drsnému a chladnému klimatu s častým výskytem srážek a silných větrů, hlubokým lesům a velkému množství vodních ploch (Jirásko, 2011).

Z historického hlediska byla oblast České Kanady osidlována až koncem 12. století, příčinou takto pozdního osídlení byl zejména charakter těžko dostupné zalesněné krajiny. Od té doby začala vznikat první trvalá sídla, a to díky ustálení pozemkových držav⁷ jihočeských Vítkovců, z nichž nejvýznamnější roli sehráli až do počátku 17. století práni z Hradce. Ráz krajiny zůstal neměněn až do dob průmyslové revoluce, která měla za následek bezohledné využívání přírodních zdrojů. V průběhu 2. světové války docházelo v oblasti k častým střetům mezi českým, německým a židovským obyvatelstvem. Po skončení války nastal odsun německého obyvatelstva z příhraničních oblastí, v důsledku čehož došlo k nahrazení Němců českými obyvateli. V období studené války se stala část krajiny České Kanady nepřístupná z důvodu vytvoření železné opony. V té době bylo mnoho vesnic vysídleno, opuštěno a některé srovnány se zemí. Díky tomuto zásahu se stala krajina České Kanady nedotčeným kouskem přírody. Znovu zpřístupněna byla po roce 1989 (Jirásko, 2011).

Historie lyžařské turistiky v oblasti České Kanady

Autoři turistického průvodce David a Soukup (1995) uvádějí, že Česká Kanada nepatří mezi typické lyžařské oblasti, ale díky dobrým sněhovým podmínkám a vyšší nadmořské výšce nabízí lyžařům přijatelné možnosti lyžování. Jedinou nevýhodu spatřovali v neexistující síti lyžařských tras. V tomto ohledu nastala změna v roce 2004, kdy došlo k výraznému rozvoji lyžařské turistiky v důsledku plošného značení

---

⁶ Jaroslav Arnošt Trpák o České Kanadě napsal: „přehlížíte nejromantičtější kout české země, vlní se terén do kopců a tmaví se lesními porosty, díváte se na nesčetné hladiny nejen velkých rybníků, ale hotových jezer orámovaných hustými lesy. A kamkoliv se ohlédnete, všude se vám lesknou rybníky, široké potoky, točí se řeka, lesnaté kopce řadí se za sebou v nekonečných řadách“. (Jirásko, 2011, p. 6)

⁷ Država je území, které je majetkem nebo pod vládou monarchů.

lyžařských tras (pod záštitou nadace ČEZ⁸). Tato skutečnost vedla k vytvoření prvního kartografického záznamu zimních běžeckých tras v České Kanadě. Trasy jsou za dostatečné sněhové pokrývky pravidelně strojově udržovány, jejich celková délka činí 127 km. V době před rokem 2004 v oblasti byly neznačené, neudržované běžecké turistické trasy.

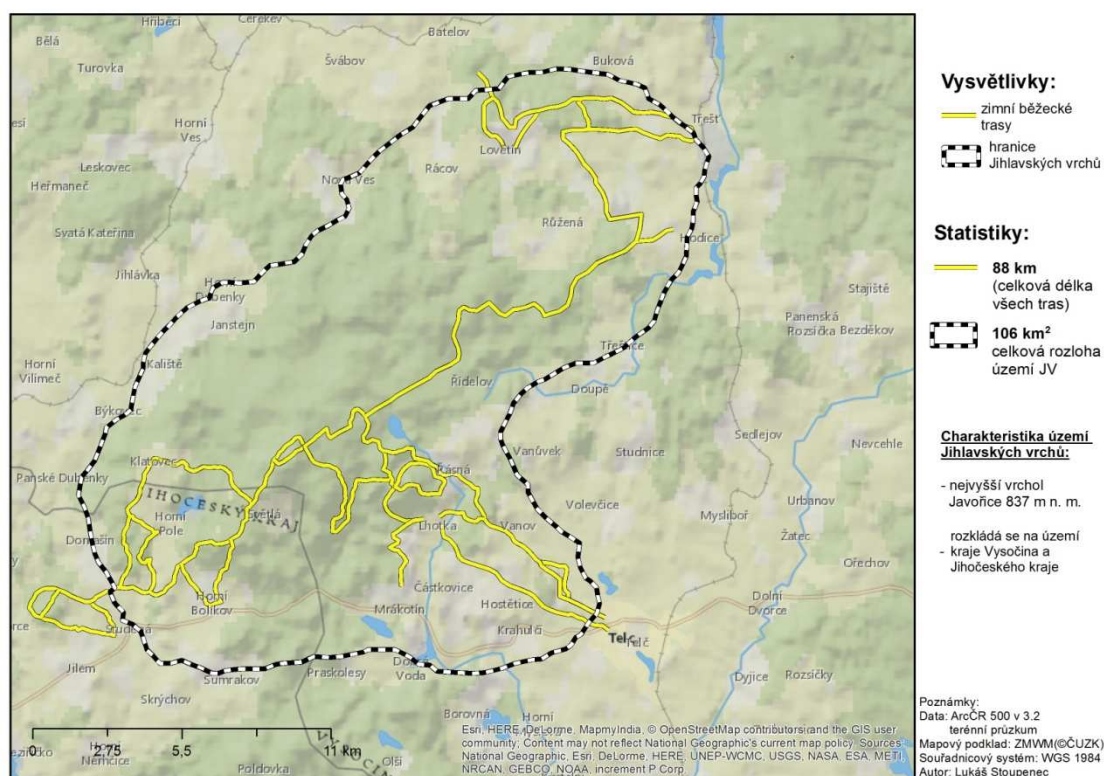
2.3.2 Charakteristika oblasti Jihlavské vrchy

Zkoumaná oblast Jihlavských vrchů (Obrázek 3) leží na pomezí východní části Jihočeského kraje a jihozápadního cípu kraje Vysočina. Oblast se rozkládá mezi obcemi Strmilov, Počátky, Batelov, Třešť, Telč a Studená. Jedná se o geomorfologický podcelek patřící do Javořické vrchoviny, která je součástí Českomoravské vrchoviny. Dominantou Jihlavských vrchů je vrchol Javořice (837 m n. m.), který je současně nejvyšším vrcholkem Českomoravské vrchoviny. Průměrná nadmořská výška se pohybuje okolo 665 m n. m. Součástí Jihlavských vrchů je přírodní park Javořická vrchovina, který byl vyhlášen Jihočeským krajem roku 2004. Tento park se rozkládá jen v části Jihlavských vrchů a patří do správy Jihočeského kraje (Jihočeský kraj, 2004).

---

⁸ Nadace ČEZ – program na úpravu běžeckých zimní stop – Oranžové stopy Českou Kanadou (Nadace ČEZ, 2011)

MAPA JIHLAVSKÝCH VRCHŮ

Obrázek 3. Mapa Jihlavských vrchů

Jihlavské vrchy se rozdělují na 3 dílčí části. Severní část je tvořena Řásenskou vrchovinou, v níž leží nejvyšší bod Javořice. Mrákotínská sníženina se rozkládá ve střední části a jih tvoří vrch Pivničky (760 m n. m.) a Hradisko (760 m n. m.), které jsou označovány jako Pivničský hřbet (Demek & Mackovčín, 2006).

Jihlavské vrchy jsou charakteristické mírně zvlněnou krajinou, hustě zalesněnou, jejíž vrcholky mají typické široké zaoblení. V krajině lze nalézt velké množství volně stojících balvanů a skalisek. Přírozenou součástí krajiny je četné množství vodních ploch (Pernica, 1978).

Historie oblasti sahá do dob před začátkem 12. století, zejména díky osidlování území dnešního města Telč, které vzniklo na křižovatce obchodních cest. Ve 13. století byly v okolních lesích vybudovány hrady Janštejn, Štamberk a Roštejn, jejich funkce byla převážně na obranu hranic českých zemí. Vznik obcí soustředěných v centru Jihlavských vrchů se datuje k druhé polovině 14. století, kdy nastala kolonizace neosídlených oblastí. Zlomovým bodem rozvoje kraje bylo dobytí telčského hradu husitskými vojsky roku 1423. Z tohoto tažení se obyvatelé dlouho vzpamatovali.

Rozkvět oblasti nastal až v polovině 16. století za vlády Zachariáše z Hradce. Dalším utrpením pro celý kraj byla třicetiletá válka, při níž byla Telč roku 1645 krátce obsazena vojsky Švédska. Poté nastupuje v Telči k moci rod Lichtensteinů, který na území hospodařil až do roku 1945. Významným rokem rozvoje oblasti byl rok 1898, v němž byla vystavěna železnice spojující Kostelec nad Jihlavou – Třešť – Telč – Dačice – Slavonice a rakouské město Schwarzenau (David & Soukup, 1997).

Historie lyžařské turistiky v oblasti Jihlavských vrchů

Lyžařská turistika má v oblasti Jihlavských vrchů rozsáhlejší historii než oblast České Kanady. Příčinu lze hledat v nelehké geografické poloze České Kanady v blízkosti hranic s Rakouskem.

První zmínka o lyžování pochází z roku 1934, ve kterém byly v obci Studená pořádány lyžařské závody. Závod organizoval Sportovní klub Studená pod vedením Jaroslava Šimánka. Závody se konaly každoročně až do roku 1938, kdy byly přerušeny v důsledku druhé světové války. Obnova závodů nastala v 50. letech 20. století pod názvem „Studenská 15“. V roce 2009 se konal již 49. ročník. Z důvodu špatných sněhových podmínek se několik ročníků vynechalo (např. 2007, 2008, 2011 a 2014). Právě kvůli horšícím se sněhovým podmínkám byl start závodů přesunut ze Studené (618 m n. m.) do obce Horní Pole (700 m n. m.) (F. Holý, osobní sdělení, 28. února, 2015).

Druhým nejstarším závodem v oblasti Jihlavských vrchů je závod „Javořická 15“ konající se v těsné blízkosti nejvyššího vrchu Českomoravské vrchoviny, Javořice (837 m n. m.). První ročník proběhl 1. 3. 1981 za účasti 33 závodníků. Závod organizoval Sportovní klub Telč, v dnešní době se o organizaci stará TJ Řásná. Zajímavostí závodu je, že se jedná o závod na jeden 15 km dlouhý okruh. Většinou se závody pořádají na kratším okruhu, který se objíždí vícekrát. V 80. letech byl závod „Javořické 15“ zařazen do okresního přeboru Jihlava. Jeden z ročníků byl pořádán jako krajský přebor Jihomoravského kraje (F. Holý, osobní sdělení, 28. února, 2015).

3 REŠERŠE LITERATURY

V zahraniční literatuře se objevuje řada článků pojednávajících o zimní turistice, běžeckém lyžování nebo o lyžařských střediscích. Hlavní cílem vyhledávání zdrojů bylo nalezení podobné problematiky, které se věnuje tato diplomová práce. Webový prohlížeč Web of Science po zadání termínu zimní turistika a srovnání našel 34 odkazů k odborným článkům. Drtivá většina se jich zabývá změnou klimatu. Například autoři Gilaberte – Burgado, Lopez – Martin, Lopez – Moreno, & Pino – Otin (2014) zkoumají dopady změny klimatu na lyžařský průmysl. V práci řeší vztah mezi změnou klimatu a proveditelností lyžařského cestovního ruchu v důsledku ubývání přírodního sněhu v oblastech, což má za následek zkracování lyžařské sezóny. Článek se zaměřuje převážně na sjezdové lyžování, ale jistá přenositelnost na běžecké lyžování zde existuje, neboť změna klimatu a tím způsobený nedostatek sněhové pokrývky se týká i oblastí běžeckého lyžování.

Druhým vyhledávaným výrazem byl lyžařský cestovní ruch, nalezeno bylo 312 odkazů. Jedním z nejaktuálnějších a nejzajímavějších článků byla případová studie od autorů Dezsí, Man, Nistor, & Rusu (2015), která hodnotí pomocí GIS střediska zimních sportů v Západních Karpatech. Autoři navrhují metodický postup, který vyhledá území vhodné pro umístění lyžařského střediska na základě analýzy (např. analýza turistické atraktivity nebo možné vytyčení zimních běžeckých tras).

Vyhledávání článků v databázi CABI pomocí výrazů zimní turistika a služby v cestovním ruchu přineslo 125 výsledků. Mezi nejzajímavější se řadí článek od autorů Tofan, Pacurar (2013), který provádí studii aktuálního stavu lyžařských areálů v 6 krajích Rumunska. Mezi kritéria porovnání autoři řadí např. počet dnů se sněhovou pokrývkou, výšku sněhové pokrývky, lyžařskou infrastrukturu (umělé zasněžování, noční osvětlení, půjčovny lyžařského vybavení, stanice horské služby), ubytovací služby, stravovací služby nebo dopravní infrastrukturu.

Zajímavou pilotní studii poskytuje Heldt (2010), který se zabývá financováním rekreační infrastruktury (zimních běžeckých tras ve Švédsku) pomocí mikroplateb a darů od samotných běžkařů. Studie se zaměřuje na pokus, při kterém měli běžkaři možnost pomocí mobilních telefonů zasílat finanční dary na podporu udržování zimních běžeckých stop. Hlavním zjištěním studie bylo, že se nelze spoléhat na dobrovolné dary a mikroplatby od běžkařů pro finanční zajištění zimních běžeckých tras.

Vyhledáváním v databázi CABI za použití výrazu běžecké lyžování bylo nalezeno 203 článků. Nejzajímavější z nich popíší v následujícím textu.

Všeobecně je o Norech znám jejich kladný vztah k běžeckému lyžování, které vnímají buď jako cvičení nebo jako formu odpočinku. V důsledku měnícího se klimatu ubývá sněhové pokrývky v místech, kde v minulých letech byla samozřejmostí. Na tento jev se orientovali autoři Eriscon a Saelen (2013) v článku, který se zaměřuje na ochotu norských běžkařů cestovat za sněhem do okolí hlavního města Osla. Z analýzy vyplývá, že maximální dojezdová vzdálenost za sněhem je v průměru 45 km (myšleno v obou směrech). Tento fakt podle autorů naznačuje, že se v důsledku změny klimatu může snížit počet rekreačních běžkařů.

Obdobně se klimatickým změnám, které způsobují úbytek sněhové pokrývky, věnují i další autoři. Neuvonen, Pouta, & Sievänen (2009) uvádí, že ve Finsku je běžecké lyžování kulturním dědictvím a důležitou volnočasovou aktivitou, nicméně jeho budoucnost je nejistá v důsledku měnících se klimatických podmínek. Jejich práce se zabývá otázkou, kdo bude v běžeckém lyžování pokračovat i po úbytku sněhové pokrývky. Stejný problém se snaží vyřešit Landauer, Neuvonen, & Siavänen (2009), kteří za pomoci dotazníků vytvořili 3 skupiny lyžařů, z nichž každá má odlišné vnímání postojů k běžeckému lyžování.

Vyhledávání článků v databázi EBSCO pomocí výrazů lyžařská turistika, běžecké lyžování, srovnání, lyžařské středisko a služby v cestovním ruchu přináší obdobné články věnující se již zmiňované změně klimatu a jejím vlivům na běžecké lyžování. Dále pak nachází články zaměřené na hodnocení, měření kvality a strategii rozvoje lyžařských oblastí v kontextu sjezdového lyžování. Jako příklad lze uvést článek od Lupulesca (2012), který hodnotí specifické ukazatele v oblasti cestovního ruchu rumunského skiareálu Rausov.

I přesto, že se ve výše zmíněných databázích nepodařilo nalézt článek s tematikou, kterou se zabývá tato práce, nejprínosnější výsledky vyhledávání byly nalezeny pomocí portálu CABI, který je zaměřený na turismus a cestování.

4 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavní cíl:

- Hlavním cílem této diplomové práce je porovnat Českou Kanadu a Jihlavské vrchy s ohledem na možnosti lyžařské turistiky.

Dílčí úkoly:

- Zjistit vybrané předpoklady cestovního ruchu České Kanady.
- Zjistit vybrané předpoklady cestovního ruchu Jihlavských vrchů.
- Zpracovat přehled poznatků z odborné literatury a zdrojů zaměřených na problematiku zimní turistiky, historii zimní turistiky v České republice a ve zkoumaných oblastech.
- Prostudovat literaturu a dostupné zdroje, seznámit se s lokalitami České Kanady a Jihlavských vrchů k vytvoření charakteristik území.
- Určit kritéria hodnocení a vyhodnotit tato kritéria pro obě oblasti.
- Zpracovat výsledky prostřednictvím map.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaké možnosti lyžařské turistiky nabízí Česká Kanada v porovnání s Jihlavskými vrchy?

Další výzkumné otázky:

- Jaké zimní běžecké trasy se nachází v oblasti Česká Kanada? (*délka, počet*)
- Jaké zimní běžecké trasy se nachází v oblasti Jihlavské vrchy? (*délka, počet*)
- Jaké služby v cestovním ruchu nabízí oblast Česká Kanada? (*dopravní dostupnost autobusových a vlakových zastávek, veřejné parkovací plochy, ubytovací zařízení, stravovací zařízení, půjčovny lyžařského vybavení, turistická informační centra*)
- Jaké služby v cestovním ruchu nabízí oblast Jihlavské vrchy? (*dopravní dostupnost autobusových a vlakových zastávek, veřejné parkovací plochy, ubytovací zařízení, stravovací zařízení, půjčovny lyžařského vybavení, turistická informační centra*)

5 METODIKA

Abychom mohli lépe porozumět dané problematice, je zapotřebí nejprve provést analýzu předpokladů rozvoje cestovního ruchu v oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů. Tato analýza bude provedena na základě koncepce stanovené Petrem Mariotem (1983), která bude upravena pro potřeby tohoto výzkumu, přičemž koncepce předpokladů rozvoje cestovního ruchu zůstává nezměněná pro lokalizační předpoklady. Pro realizační předpoklady budou vybrány s ohledem na omezený rozsah práce pouze některé složky, které jsou pro tuto práci relevantní. Jedná se o složku dopravy, ubytování a stravování. Selektivní faktory nejsou rozhodující pro analýzu zvolených oblastí, proto se jimi autor nebude zabývat. Data pro tuto analýzu budou získávány především na základě analýzy sekundárních zdrojů.

Na analýzu předpokladů rozvoje cestovního ruchu bude plynule navazovat komparace obou výše zmíněných regionů. Komparativní metoda má význam ve srovnání, porovnávání, studiu shod a podobností. Blondel (1990) zmiňuje 4 základní pravidla komparace: definice objektů komparace, určení cíle komparace, stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů a vymezení komparace v časové ose.

1. *Definice objektů komparace:* zde je potřeba určit, co sledujeme. Objekty komparace by měly být srovnatelné. V případě této práce se bude jednat o vybrané oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů.
2. *Určení cíle komparace:* je nutné, aby byly objekty komparace racionálně zdůvodněny. V případě tohoto textu bude cílem provést srovnání obou oblastí, které poslouží k několika cílům. Zaprvé budou použity k deskripci jednotlivých oblastí samostatně a zadruhé ke zjištění shod a odlišností srovnávaných oblastí, přičemž toto zjištění může mít svůj přesah pro další analýzu těchto oblastí.
3. *Stanovení kritérií pro vlastní analýzu zvolených objektů:* je třeba zaměřit se na určitý okruh proměnných, které je nutné sledovat, analyzovat, popsat, porovnat, atd. Více kapitola „Výběr zkoumaných kritérií“.
4. *Vymezení komparace v časové ose:* Blondel uvádí 3 druhy časové osy – synchronní (komparace objektů ve stejném čase), vertikální (komparace objektů v rozdílném čase), synchronně – vertikální (komparace na základě obou přístupů; podle Blondela se jedná o nejnáročnější variantu komparativní metody). V případě této práce se bude jednat o komparaci

v synchronní časové ose, neboť jde o porovnání aktuálního stavu komparovaných jevů.

Zdůvodnění výběru zkoumaných oblastí

Jedním z důvodů výběru oblastí České Kanady a Jihlavských vrchů je skutečnost, že žijí v blízkosti obou lokalit, jsou tedy pro mě známé a blízké. Na základě těchto faktů bude pro mě jednodušší hledání dat, jejich sběr a následná interpretace v kontextu daných území. Dalším důvodem výběru zvolených oblastí je relativní podobnost jejich reliéfu a vhodnost krajiny k lyžařské turistice. Jedná se o území malé rozlohy, která jsou v letních měsících hojně využívána k pěší turistice a cykloturistice, a to díky značnému přírodnímu a kulturnímu bohatství.

Výběr a měření zkoumaných kritérií

Cílem této komparace bude porovnání podmínek pro lyžařskou turistiku v obou regionech. Pro účely tohoto výzkumu je nejvhodnější synchronní komparace, protože se jedná o porovnání aktuálního stavu komparovaných jevů.

Jako základní kritéria pro porovnání byla stanovena tato:

- *Délka zimních běžeckých tras*: bude změřena prostřednictvím systému GIS v km.
- *Hustota zimních běžeckých tras na km²*: bude stanovena dle poměru délky zimních běžeckých tras a celkové rozlohy území.
- *Počet veřejných parkovacích ploch (veřejnou parkovací plochou se rozumí parkovací plocha ve vzdálenosti do 1 km od zimních běžeckých tras)*: bude určeno, kolik veřejných parkovacích ploch připadá na 1 km² zkoumané oblasti.
- *Počet veřejných parkovacích ploch na km zimních běžeckých tras (veřejnou parkovací plochou se rozumí parkovací plocha ve vzdálenosti do 1 km od zimních běžeckých tras)*: bude stanoven poměrem celkového počtu veřejných parkovacích ploch a celkové délky zimních běžeckých tras v každé zkoumané oblasti.
- *Dopravní dostupnost na km² (dopravní dostupností se rozumí autobusové a vlakové zastávky v okolí do 1 km od zimních běžeckých tras)*: bude určeno, kolik zastávek veřejné autobusové a vlakové dopravy připadá na 1 km² zkoumané oblasti.

- *Dopravní dostupnost na km zimních běžeckých tras (dopravní dostupností se rozumí autobusové a vlakové zastávky v okolí do 1 km od zimních běžeckých tras):* bude stanovena poměrem celkového počtu autobusových a vlakových zastávek a celkové délky zimních běžeckých tras v každé zkoumané oblasti.
- *Hustota půjčoven lyžařského vybavení na km²:* bude určeno, kolik půjčoven lyžařského vybavení připadá na 1 km² zkoumané oblasti.
- *Počet půjčoven lyžařského vybavení na km zimních běžeckých tras:* bude stanovena poměrem celkového počtu půjčoven lyžařského vybavení a celkové délky zimních běžeckých tras.
- *Hustota turistických informačních center na km²:* bude určeno, kolik turistických informačních center připadá na 1 km² zkoumané oblasti.
- *Počet turistických informačních center na km zimních běžeckých tras:* bude stanoven poměrem celkového počtu turistických informačních center a celkové délky zimních běžeckých tras v každé zkoumané oblasti.
- *Hustota ubytovacích zařízení na km²:* bude určeno, kolik ubytovacích zařízení připadá na 1 km² zkoumané oblasti.
- *Počet ubytovacích zařízení na km zimních běžeckých tras:* bude stanoven poměrem celkového počtu ubytovacích zařízení a celkové délky zimních běžeckých tras v každé zkoumané oblasti.
- *Hustota stravovacích zařízení na km²:* bude určeno, kolik stravovacích zařízení připadá na 1 km² zkoumané oblasti.
- *Počet stravovacích zařízení na km zimních běžeckých tras:* bude stanoven poměrem celkového počtu stravovacích zařízení a celkové délky zimních běžeckých tras v každé zkoumané oblasti.

Technika sběru dat

Sběr dat bude probíhat v několika na sebe navazujících krocích. Prvním krokem bude studium primárních a sekundárních pramenů. Těmito prameny jsou myšleny mapy a turističtí průvodci daných oblastí. Druhým krokem bude ověření a zpřesnění dat prostřednictvím internetových mapových portálů. Třetím krokem bude sběr dat z databáze Českého statistického úřadu. Posledním krokem bude ověření dat na základě osobních zkušeností a znalostí z daných lokalit

- Mapy: sběr dat pro lyžařské trasy, veřejné parkovací plochy, autobusové a vlakové zastávky, ubytovací zařízení, stravovací zařízení, turistická informační centra.
  - o Zimní běžecké trasy v České Kanadě (mapa 1 : 25 000)
  - o Česká Kanada a Slavonicko (mapa 1 : 50 000)
  - o Jihlavské vrchy: cyklistická, turistická a lyžařská mapa (mapa 1 : 25 000)
  - o Jihlavské vrchy a Pelhřimovsko jih (mapa 1 : 50 000)
- Český statistický úřad: ubytovací zařízení
- Internet: kontrola výsledných dat z kartografických záznamů na základě webových portálů mapy.cz, idos.cz, webových stránek jednotlivých měst a obcí; vyhledání půjčoven lyžařského vybavení.

Zpracování dat

K vytvoření jednotlivých map byl použit program ArcMap, který pracuje s prostorovými daty prostřednictvím geografického informačního systému (GIS). Pro samotnou tvorbu map je základním krokem vložení podkladové mapy, která vytváří pozadí schématu. Na tuto podkladovou mapu se postupně skládají vrstvy: *Polygon*, který určí a ohraničí plochu zkoumaných oblastí. Dále se nanese *liniová vrstva*, která vykreslí linie zimních běžeckých tras. Poslední vrstvou je *vrstva bodová*, kterou se přenesením dat do programu prostředí určí poloha jednotlivých bodů (veřejné parkovací plochy, dopravní dostupnost, turistická informační centra, půjčovny lyžařského vybavení, stravovací zařízení, ubytovací zařízení). Po zavedení dat do programu nastává definice jednotlivých symbolů a jejich úprava. Poslední krok vede k vygenerování jednotlivých schematických map dle potřeb práce.

Tabulka výsledků bude vytvořena na základě sesbíraných dat v programu Microsoft Excel.

6 VÝSLEDKY

V následujících kapitolách budou zhodnoceny vybrané předpoklady cestovního ruchu pro oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů. Dále se práce bude věnovat možnostem lyžařské turistiky ve zkoumaných oblastech. Závěrečná část kapitoly bude podrobena hodnocení vybraných kritérií a interpretaci jejich výsledků, které budou doplněny o mapy oblastí s hodnocenými kritérii.

6.1 Analýza předpokladů cestovního ruchu v oblasti Česká Kanada

Předmětem této kapitoly bude analýza lokalizačních a realizačních předpokladů cestovního ruchu v první z oblastí, a to v České Kanadě.

6.1.1 Lokalizační předpoklady

V podkapitole budou interpretovány vybrané přírodní a kulturně municipální předpoklady oblasti České Kanady.

6.1.1.1 Přírodní předpoklady

Reliéf a morfologické poměry

Z geomorfologického hlediska se Česká Kanada rozkládá převážně na území Novobystřické vrchoviny, která spolu s Jihlavskými vrchy tvoří Javořickou vrchovinu. Javořická vrchovina je geomorfologickým celkem masivu Českomoravské vysočiny (Bína & Demek, 2012).

Nynější podobu kopcovité krajiny vytvarovaly horotvorné procesy na konci třetihor. Skladba reliéfu je budována žulami a granodiority centrálního moldanubického plutonu. Převládají zde granity typů hrubozrnné žuly (landštejsnká žula) a středně zrnité žuly (číměřská žula). Převážná část území má ráz ploché vrchoviny s nadmořskou výškou v rozmezí 468 – 738 m n. m. s nejčastějšími rozdíly mezi 150 – 200 m. Průměrná nadmořská výška se pohybuje okolo 600 m n. m. (Demek & Mackovčín, 2006). Oblast České Kanady je charakteristická velkým množstvím volně stojících balvanů a skalistých útvarů. Před zhruba 50 miliony lety se na území rozkládalo velké sladkovodní jezero, které postupně odtékalo na sever a na jih. Tento jev umožnil vytvoření velkého množství bažin, močálů a jezírek, které byly základem výstavby mnoha rybníků v oblasti Novobystřické vrchoviny a Třeboňské pánve (Jirásko, 2011).

Nejvyšším vrcholem je Vysoký kámen (738 m n. m.) ležící v blízkém okolí města Kunžak. Vrchol Šibeník (732 m n. m.) je druhým nejvyšším vrcholem nacházejícím se u obce Terezín (Demek & Mackovčín, 2006).

Přírodní podmínky a atraktivita

Nejcennější bohatství České Kanady je chráněno stejnojmenným přírodním parkem, který byl vyhlášen roku 1994. Území je v zimním období díky četným sněhovým srážkám, teplotám pod bodem mrazu a své nadmořské výšce okolo 600 m n. m. vhodným prostředím pro rozvoj zimní turistiky. Nevýhodu oblasti lze spatřovat v poloze rozkládající se na jihu Čech mezi Třeboňskou pánví ze západu a jižní Moravou z východu, neboť se jedná o velmi teplé oblasti. Příroda se vyznačuje rozsáhlými lesními porosty, které zabírají necelou třetinu krajiny, to má za následek delší dobu existence sněhové pokrývky, která v lesních porostech vydrží déle než na holých pláních. Oblast České Kanady je bohatá na národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky. Jedná se především o skalisté útvary, památné stromy, ornitologicky a botanicky zajímavé rybníky, rašeliniště a jalovcové porosty (Bauer, 2014).

V následujícím textu uvedu řadu vybraných přírodních atraktivit.

Přírodní park Homolka – Vojřov

Přírodní park Homolka – Vojřov byl vyhlášen roku 1994 v blízkosti města Nová Bystřice o rozloze 43,1 km². Leží při západní hranici České Kanady. Jedná se o lesní komplex kolem vrchu Homolka (607 m n. m.), který je unikátní svým vysokým podílem smíšených porostů květnatých bučin s kyčelnicí devítilistou. Žije zde řada ohrožených živočichů jako je čáp černý, výr velký a dokonce i los evropský (Albrecht, 2003).

Národní přírodní památka Kaproun

Oblast v okolí obce Kaproun byla vyhlášena roku 1987 jako přírodní výtvar, v roce 1992 byla převedena do kategorie národní přírodní památky. Lokalita se rozkládá v terénní sníženině říčky Dračice o rozloze 2,9 ha. Předmětem ochrany je zbytková populace kriticky ohroženého druhu orchideje prstnatec Traunsteinerův (*Dactylorhiza traunsteineri*) vyskytující se na lučním rašeliništi s malým rybníčkem. Ze zvířeny zde žije několik druhů měkkýšů, včetně zvláště chráněné škeble rybníční (AOPK ČR, 2015).

Přírodní rezervace Skalák u Senotína

Přírodní rezervace o rozloze 14 ha se nachází v blízkosti obce Senotín, vyhlášena byla roku 2002. Předmětem zachování krajiny je ochrana ekosystému vodních, mokřadních a rašelinných oligotrofních rostlinných společenstev v oblasti rybníka Skalák (Jihočeský kraj, 2008).

Přírodní rezervace Blanko

Přírodní rezervace Blanko se nachází 2 km jihozápadně od města Nová Bystřice, při hranici s Rakouskem. Přírodní rezervací byla vyhlášena roku 1998. Předmětem ochrany je stejnojmenný rybník (rozloha 11,7 ha), který v sobě uchovává luční rašeliniště. Přírodní rezervace je domovem mnoha ohrožených a chráněných rostlin a živočichů (Albrecht, 2003).

Přírodní rezervace Hadí vrch

Centrem zájmu ochrany jsou balvanité pastviny s vřesovitým společenstvem na úpatí kopce Výhon s rozsáhlým porostem jalovce obecného (rozloha 13,4 ha). Oblast se nachází v nejnižší části České Kanady, pod obcí Návary, nedaleko Starého města pod Landštejnem. Roku 1987 byla vyhlášena přírodní rezervací. Hadí vrch je jediným místem výskytu drobného motýla Petrušky vřesovištní (*Oxyptilus ericetorum*) v České republice (Albrecht, 2003).

Přírodní rezervace Krvavý a Kačležský rybník

Přírodní rezervace byla vyhlášena roku 1994 o celkové rozloze 383,5 ha. Základem rezervace jsou rybníky Krvavý (127 ha) a Kačležský (176 ha) s přilehlými mokřady, ležící nedaleko města Jindřichův Hradec, v blízkosti obcí Člunek a Kačlehy. Předmětem ochrany je zachování ekosystému příznivého pro hnízdění ptactva. V podzimních měsících se rybníky stávají zastávkou pro kachny divoké mířící na jih. Důvodem ochrany jsou rákosem pokryté břehy rybníků a chráněné mokřadní rostliny (Albrecht, 2003).

Přírodní památka Rašeliniště Klenová

Rašeliniště Klenová bylo vyhlášeno roku 2002 přírodní památkou o rozloze 4,5 ha. Důvodem ochrany je zachování mokřadního rašeliniště s výskytem chráněných rostlin a živočichů. Přírodní památka se nachází v blízkosti obce Klenová, severovýchodně od města Nová Bystřice (Jihočeský kraj, 2008).

Přírodní památka Dědek u Slavonic

Předmětem ochrany je malý lesní rašelinný rybník s názvem Dědkův ležící západně od města Slavonice. Předmětem ochrany je mezotrofní rybník s vysokou

druhovou diverzitou fytoplanktonu a zooplanktonu s bohatým množstvím chráněných rostlin a živočichů. Přírodní památkou byl vyhlášen roku 1995 o rozloze 2,8 ha (Albrecht, 2003).

Kamenné a skalní útvary

Oblast České Kanady je charakteristická velkým počtem skalních a kamenných útvarů, které protkávají celý region. Vznik těchto útvarů je zapříčiněn zvětráváním hrubozrnné žuly vytvářející zajímavé obrazy kamenných stolů, bran, mís a jeskyní. Nejznámější a asi i nejkrásnější skalní a kamenné útvary se nacházejí v oblasti kolem obce Kunžak, rybníka Zvůle, obce Stálkov a v blízkosti hradu Landštejn.

- *Ďáblova prdel* je považována za nejznámější a nejcharakterističtější skalní útvar v České Kanadě. Leží mezi obcemi Terezín a Valtínov, poblíž osady U Panenského lesa.
- *Graselova sluj* je seskupení balvanů pojmenované po loupežníkovi Johannu Georgovi Graselovi, který se zde v 18. století ukrýval a loupil. Místo leží na Graselově stezce mezi městy Slavonice a Český Rudolec, pod Stříbrným vrchem (654 m n. m.).
- *Schillerovy kameny* leží na Graselově stezce nedaleko Graselovy sluje. Jsou pojmenovány po spisovateli Friedrichu von Schillerovi, který zde údajně napsal dílo *Loupežníci*, inspirované pověstmi o loupežníkovi Graselovi.
- *Hamerský vrch* se rozkládá severozápadně od města Nová Bystřice, v blízkosti lyžařského vleku a běžeckých tras. Skalní hradba je zasazena do zalesněného vrcholku, délkou přesahuje 50 m, na šířku má více jak 10 m a jeho průměrná výška se pohybuje okolo 8 m (Musil, 2013).

Klimatické poměry

Oblast České Kanady se nachází v mírně chladném a vlhkém regionu, charakteristickém pro podhorské oblasti. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 5 až 6 °C. Zimní průměrné teploty se pohybují v rozmezí - 3 až - 2 °C. V letních měsících je dosahována teplota v průměru okolo 11 až 14 °C. Nejchladnější měsíc v roce je leden, jeho teplota padá v průměru k - 4 °C. K nejteplejším naopak patří měsíc červenec s teplotami okolo 18°C (Nekuda, 2005).

Hydrologické poměry

Krajinou České Kanady prochází hlavní evropské rozvodí Černého moře a moře Severního. Řeky v západní části se slévají do řeky Lužnice, která je přítokem řeky Vltavy. Přes řeku Vltavu se voda z České Kanady dostane do Labe a tou je vedena do Severního moře. Ve východní části České Kanady se řeky vlévají do Moravské Dyje, která je přítokem řeky Moravy. Ta vodu dovede přes řeku Dunaj do Černého moře. Pro krajinu České Kanady jsou příznačné menší i větší rybníky, které doplňují lesní potůčky a říčky, nesčetné množství močálů, bažin a přírodních jezírek (Jirásko, 2011).

Vodní toky

Hlavními toky jsou říčky Dračice, Koštěnický potok, Moravská Dyje a Hamerský potok. Říčka *Dračice* má charakter podhorské bystřiny. Pramení v okolí Nové Bystřice, v blízkosti osady Kaproun. Její celková délka je 49 km a z části zasahuje na území Rakouska. U města Suchdol nad Lužnicí se vlévá do řeky Lužnice. *Koštěnický potok* pramení na úbočí nejvyššího kopce přírodního parku České Kanady, Vysokého Kamene. Krátce ve své délce tvoří státní hranici mezi Českou republikou a Rakouskem. Je přítokem řeky Lužnice. *Hamerský potok* je nejvýznamnějším levostranným přítokem řeky Nežárky. Délka toku činí 44 km. Majoritní řekou je *Moravská Dyje* pramenící 6 km severně od města Telč. Tok lemuje oblast České Kanady ve východní části a odvodňuje jeho značnou část. Potok *Pstruhovec* pramení v blízkosti obce Matějovec. Jedná se o důležitý vodohospodářský tok, na kterém je vystavěna vodní nádrž Landštejn (Nekuda, 2005).

Vodní plochy - rybníky

V oblasti se nachází značné množství rybníků, díky kopcovitému terénu však není počet rybníků tak veliký jako v krajině okolo Třeboně a Jindřichova Hradce. Nejznámějšími vodními plochami jsou rybníky Krvavý a Kačležský ležící mezi městy Kunžak a Jindřichův Hradec. Území rybníků je důležitou ornitologickou lokalitou. Z důvodu letní rekreace jsou zejména vyhledávány rybníky Osika (rozloha 68 ha), ležící v blízkosti města Nová Bystřice, a rybník Zvůle (rozloha 10 ha), ležící v lokalitě blízko města Kunžak. Dále pak rybníky v těsné blízkosti s hranicí přírodního parku České Kanady, jako jsou Komorník (rozloha 68 ha) a Ratmírovský rybník (rozloha 80 ha) (Nekuda, 2005).

Vodní plochy – vodní nádrže

V samotném srdci České Kanady byla v letech 1971 až 1973 vystavěna vodní nádrž Landštejn ležící pod stejnojmenným hradem Landštejn. Přehrada byla

vybudována na malém toku Pstruhovec, který protéká silně zalesněnou a slabě osídlenou oblastí. Celková rozloha vodní plochy je 40 ha. Slouží jako zásobárna pitné vody pro oblast Slavonicka, Dačicka a Studené. Druhým důležitým zdrojem pitné vody je soustava nádrží Hadrava, která plní účel rezervního zdroje pitné vody (Nekuda, 2005).

Fauna a flóra

Oblast České Kanady byla původně stejně jako kraj Jihočeský silně zalesněna. Vlivem působení člověka byla původní lesní vegetace formována během staletí značnou hospodářskou činností. Nyní je krajina řazena do bioregionu s převažujícím výskytem hercynských druhů flóry (středoevropské území původně zalesněné listnatými, jehličnatými a smíšenými lesy s jednotvárnější květenou). Skladbu flóry však ovlivňuje relativní blízkost Alp. Za hodnotný přírodní jev České Kanady se označuje ustálené společenství trav a bylin, jež dokázalo uchovat jinde už vyhynulé druhy rostlin (Prstnatec Traunsteinerův). Pro oblast České Kanady jsou příznačná luční rašeliniště a rašelinné louky hostící vzácné druhy vodních rostlin. Většina území je pokryta lučními pastvinami a lesními porosty, které jsou tvořeny převážně bučinami a doubravami se zastoupením smrků a jedlí (Nekuda, 2005).

Zvířecí složku zastupují nejčastěji srna obecná, prase divoké a zajíc obecný. Na vodních plochách je možné spatřit kachnu divokou, husu polní nebo volavku. V přírodě je k vidění káň lesní, poštolka obecná i čáp černý. V České Kanadě je možné zhlédnout poměrně netypické zvíře na naše podmínky, tím je bizon americký, který se pase v ohradách u osad Rožnov a Veclov (Nekuda, 2005).

6.1.1.2 Kulturně municipální předpoklady

V turistickém podání je oblast České Kanady spojována nejenom s přírodními atraktivitami a podmínkami, ale také s četnými historickými památkami a stavbami. Tyto kulturně municipální předpoklady vytvářejí představu o oblasti České Kanady jako o turistické destinaci. Mezi nejdůležitější patří kulturně historické památky města Slavonice, Jindřichův Hradec, Nová Bystřice, Dačice, zřícenina hradu Landštejn a mnoha dalších. Tato města bývají spojována s bohatou historií a četnými architektonickými památkami, které svojí historií tvořily oblast České Kanady. Z tohoto důvodu je žádoucí se o některých z nich zmínit podrobněji.

Kulturně historické památky

Jindřichův Hradec

Jindřichův Hradec je hlavním střediskem kraje již od 10. století, kdy byl vystavěn hrad nad soutokem řeky Nežárky a Hamerského potoka. Město těžilo ze své výhodné polohy, jelikož leželo na obchodní cestě mezi Prahou a Vídní. Osud města měli v rukou do 16. století páni z Hradce, kteří vystavěli zámek a mnoho církevních staveb. Po vymření rodu pánů z Hradce se správy nad městem ujal rod Černínů z Chudenic, a to až do roku 1945. Město je považováno za jedno z nejhezčích v České republice. Roku 1950 bylo historické jádro Jindřichova Hradce vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Zásadní historickou památkou je renesanční zámek, jenž je 3. největším zámeckým komplexem v České republice. Město tvoří mnoho církevních staveb, nejvýznamnější z nich je kostel Nanebevzetí Panny Marie ze 14. století a kostel sv. Jana Křtitele ze 13. století. Na náměstí Míru se nachází nejcennější barokní památka, sloup Nejsvětější Trojice. Z geografického hlediska patří Jindřichův Hradec k zajímavým místům, neboť jím prochází 15. poledník východní délky (Nekuda, 2005).

Dačice

Město Dačice se nachází ve východní části Jihočeského kraje, v blízkosti hranice s krajem Vysočina. Je východní vstupní branou do České Kanady. Historie města sahá do konce 12. století, kdy vznikla osada na křižovatce dvou obchodních cest. V roce 1377 obdržely Dačice městská privilegia. Největšího rozmachu zaznamenaly za vlády Krajířů z Krajku. Za jejich éry byly vystavěny ve městě dva zámky, věž kostela a nová radnice. V roce 1843 si připsalo světové prvenství, protože se zde vyrobil první kostkový cukr na světě. Jádro města se roku 1990 dočkalo vyhlášení za městskou památkovou rezervaci. Mezi nejvýznamnější památky se řadí Nový zámek s přílehlou zámeckou zahradou, Starý renesanční zámek, kostel sv. Vavřince s věží a Františkánský klášter patřící řádu bosonohých karmelitek. Na prostranství před věží kostela sv. Vavřince se nachází pomník první kostky cukru, jako vzpomínka na dobu jeho výroby (Nekuda, 2005).

Český Rudolec

Jde o malou obec nacházející se 6 km západně od města Dačice. Svoji historii začalo psát na konci 13. století. Nejvýznamnější stavbou obce je objekt zvaný „malá Hluboká“, který byl vybudován v 16. století na místo původní tvrze. Jedná se o renesanční zámek, který je po architektonické stránce velmi podobný se slavným

renesančním zámekem v Hluboké nad Vltavou. V dnešní době je zámek ve velice špatném stavu a čeká na svoji rekonstrukci (David & Soukup, 2008).

Slavonice

Město ležící při rakouské hranici je vzácným komplexem goticko – renesančních památek. Město bylo vystavěno na obchodní stezce mezi Prahou a Vídní ve 12. století. Původně na místě stála strážná věž, která se časem rozrostla na trhovou osadu. Největší rozkvět město zaznamenalo v 16. století, kdy byla kolem roku 1530 vystavěna jedna z prvních poštoven v českých zemích. Ráz původního města byl nahrazen renesančními domy s charakteristickými architektonickými prvky, které se dochovaly do dnešní doby. Roku 1961 byly Slavonice vyhlášeny městskou památkovou rezervací. Za architektonický klenot se považuje celé náměstí Míru a Horní náměstí, na nichž se nachází renesanční domy se štíty a sklípkovou klenbou. Domy se vyznačují unikátními sgrafity a prostornými mázhausy. Uprostřed náměstí Míru se nachází barokní kašna se sochou Panny Marie. Mezi náměstími stojí kostel Nanebevzetí Panny Marie s přílehlou městskou věží. Svoji architektonickou podobností s nedalekým městem Telč se Slavonicím přezdívá „malá Telč“ (Nekuda, 2005).

Maříž

Maříž je malá vesnice ležící 3 km západně od města Slavonice, v blízkosti historického trojmezího kamene Čech, Moravy a Rakouska. První záznamy o vesnici jsou ze 14. století, kdy zde byla vybudována tvrz. V 18. století byla tvrz přestavěna na barokní zámek, ze kterého se v dnešní době dochovala pouze zřícenina. Za dob druhé světové války byla ves téměř vyliďněna. Obec byla obehnána dokola dráty a byla určena k likvidaci. Po pádu železné opony z ní zbyly jen ruiny. V roce 1991 vznikla v bývalé kovárně ojedinělá keramická a textilní dílna (David & Soukup, 2008).

Hrad Landštejn

Hrad Landštejn je považován za nejrozsáhlejší a nejlépe dochovanou hradní zříceninu u nás. Byl vystavěn v románském stylu v polovině 13. století za účelem ochrany hranic mezi Čechy, Moravou a Rakouskem. Od konce 14. století patřil do správy Krajířů z Krajku, kteří hrad rozšířili a upravili do renesanční podoby. Na konci 16. století hrad často měnil majitele, roku 1771 po úderu bleskem vyhořel, od té doby je udržován jen jako zřícenina. Od roku 1972 probíhaly záchranné práce na zachování objektu, v roce 1990 byl zpřístupněn veřejnosti. Dominantou hradu jsou 2 mohutné čtvercové věže, v hradním areálu se nalézají stálá expozice středověkých zbraní a

vykopávek. Zřícenina hradu Landštejn se nachází necelých 10 km západně od města Slavonice (David & Soukup, 2008).

Klášter

Osada ležící přibližně 3 km východně od Nové Bystřice na břehu Klášterského rybníka byla vybudována při klášteře, který nechal vystavět Konrád Krajíř z Krajku pro mnichy paulánského řádu. Ke klášteře byl vystavěn kostel Nejsvětější Trojice, který se stal jednou z nejvýznamnějších barokních památek v jižních Čechách. V kostele se nachází oltář se sochami českých patronů o výšce 23 m, součástí vybavení kostela bylo řezbářské dílo „Strom života“, vyrobené z jednoho kusu dřeva. V současné době se tento unikát nachází v Národní galerii v Praze (David & Soukup, 2008).

Nová Bystřice

Město Nová Bystřice se rozkládá při rakouské hranici, 15 km jižně od Jindřichova Hradce. Historie města byla poznamenána žižkovským vojskem, které vypálilo roku 1420 celé město do základů. V průběhu staletí postihly město další požáry, které ničily zdejší památky. Původní hrad byl přestavěn na renesanční zámek, který se nachází v centru města. Vedle zámku stojí kostel sv. Petra a Pavla s gotickým jádrem. Jižní stranu města obklopují zbytky opevnění z 15. století, které mělo chránit město (David & Soukup, 2008).

Zaniklé vsi

V krajině České Kanady je možné nalézt zbytky vsí, které zanikly během druhé světové války v důsledku tvorby pohraničního pásma. Jedná se především o vsi ležící jižně v oblasti mezi městy Slavonice a Nová Bystřice. Na místě bývalých vesnic je možné spatřit zbytky zdí, pomníčky a informační tabule připomínající historii obcí. Nejznámější z nich jsou Romava, Rajchěřov, Staré Hutě a Košťálkov (Musil, 2013).

Areál československého pohraničního opevnění

V letech 1935 až 1938 se pod hrozbou druhé světové války začalo budovat pohraniční opevnění za účelem ochrany Československé republiky proti nepřátelským vojskům. Pohraniční opevnění se konstruovalo ve 2 liniích. První linie prochází krajinou České Kanady severně od Nového Vojířova, Nové Bystřice, Starým městem pod Landštejem k městu Slavonice, kde dále pokračuje na jih Moravy. Vojenské objekty nebyly nikdy použity, proto se dochovaly do dnešní doby. Nejznámějším seskupením pohraničního opevnění v České Kanadě je *Pevnostní areál Slavonice* nacházející se přibližně 1 km od Slavonic směrem na Novou Bystřici. Je ukázkou historické obranné linie s autentickou vojenskou zbrojí a výbavou. Druhým

zpřístupněným areálem s ukázkou plného vybavení bunkrů je *Muzejní areál československého opevnění Klášter II.*, který leží 3 km východně od osady Klášter (Musil, 2013).

Úzkorozchodná železnice

Krajinou České Kanady se line technický unikát v podobě úzkorozchodné železniční trati. Úzkorozchodná proto, že rozchod kolejí je pouhých 760 mm (tzv. bosenský rozchod), oproti obvyklým 1435 mm. Trať byla zprovozněna roku 1897 o celkové délce 33 km, vede z Jindřichova Hradce do Nové Bystřice a díky překrásné přírodě České Kanady je turisty často vyhledávána. Do historie se zapsala zastávka u obce Kaproun, kde byl z vlaku vyhozen fiktivní český velikán a všeměl Jára Cimrman (Musil, 2013).

Vodní pila Peníkov

V blízkosti obce Český Rudolec stojí malá osada Peníkov s celodřevěnou pilou na vodní pohon. Díky unikátnosti, původnosti a stálé funkčnosti byla pila zapsána na seznam nemovitých kulturních památek České republiky. Tato jedinečná pila poháněná vodou z rybníka díky vodnímu kolu byla nejspíše vystavěna roku 1865 a svoji funkci si udržela až do 70. let 20. století. Od té doby se majitelé snaží zachovat pilu v provozuschopném stavu a zpřístupnit ji široké veřejnosti (Musil, 2013).

Bizoní farma

Příroda České Kanady je místem plným divoké zvěře. Mezi ně se v posledních letech zařadil sudokopytník, na místní poměry celkem neobvyklý, bizon americký. Chová se ve dvou lokalitách, jak necelé 3 km jižně od Starého města pod Landštejnem, tak i v malé osadě Rožnov, tedy v samotném centru České Kanady. Okolí Rožnova je přezdíváno rožnovský ledovec, díky nejdrsnejším klimatickým podmínkám v oblasti. Osadě Rožnov dominuje starý statek, který je součástí farmy. V dnešní době prochází farma velikou rekonstrukcí, jejímž cílem je zaměřit ji na agroturistiku (Musil, 2013).

Kulturní zařízení a kulturní akce

Možnosti kulturního vyžití jsou soustředěny převážně do větších sídel, které nabízejí širokou škálu kulturních zařízení. Nejaktuálnější informace o probíhajících akcích jsou k dosažení na turistických informačních centrech nebo na webových stránkách měst.

Muzea a galerie

Jeden z nejvýznamnějších exponátů vlastní muzeum Jindřichohradecka v Jindřichově Hradci, kterým jsou Krýzovy jesličky, největší mechanický lidový betlém na světě, pyšníci se zápisem do Guinnessovy knihy rekordů. Betlém čítá na 1398 figurek a rozkládá se v délce 17 m, výšce 2 m a šířce 2 m. Ve městě můžeme nalézt Muzeum fotografie a moderních obrazových médií a Muzeum čs. armády 1938, které vystavuje zbraně a exponáty z dob druhé světové války (Anonymous, 2014).

Muzeum a galerie v Dačicích, sídlící v Novém zámku, nabízí stálou expozici věnovanou prvnímu kostkovému cukru na světě, ukázce Dačic v dobových fotografiích a pohlednicích a v neposlední řadě historii a národopisu Dačicka. V galerii je možné si prohlédnout výběr z grafické tvorby Maxe Švabinského, malíře z Vysočiny, nebo pamětní síň hudebního skladatele Vladimíra Fuky. Na Palackého náměstí v Dačicích se nachází Letecké muzeum Viléma Götha, příslušníka čs. letectva ve Velké Británii (Anonymous, 2015).

Ve městě Slavonice se na náměstí Míru nachází Městské muzeum, které přibližuje historii města. O historii „úzkokolejky“ vypovídá regionální úzkokolejné muzeum v Nové Bystřici. Neobvyklé muzeum v hájovně na okraji Slavonic přitahuje zájemce unikátní výstavou nalezených samorostů, v soukromé sbírce se jich nalézají více jak 600 kusů (Bauer, 2014).

Divadla

V přílehlé oblasti České Kanady zajišťují divadelní program především Kulturní dům Střelnice v Jindřichově Hradci a Městské kulturní středisko Dačice.

Hvězdárny

Hvězdárna prof. Františka Nušla v Jindřichově Hradci je jedinou v okrese. Byla zprovozněna roku 1961, nyní spadá pod Dům dětí a mládeže v Jindřichově Hradci. Návštěvníci mohou přes den sledovat jevy na Slunci, večer pak noční oblohu. Hvězdárna pořádá krátké přednášky a promítání pořadů s atmosférickou tematikou (Štrobl, 2015).

Společenské akce a události

Společenské, kulturní a sportovní akce se převážně konají ve větších sídlech České Kanady. Jindřichův Hradec pořádá kulturní akce v areálech kulturního domu Střelnice a kulturního domu Jitka, zajišťuje převážně divadelní vystoupení, hudební

akce a cestovatelské přednášky. Areál zámku hostí hlavně v letních měsících divadelní představení, dále pořádá noční prohlídky a hudební festivaly (Sochna, 2015).

Město Dačice organizuje každoročně významné regionální akce, např. divadelní přehlídku Dačické kejklování, divadelně – hudební festival Za dačickou kostku cukru nebo festival dechové hudby Fest Band (Sochna, 2015).

Městské kulturní středisko a město Slavonice každoročně pořádají letní festival Slavonické kulturní léto, na kterém se představuje řada hudebních skupin a divadelních souborů. Významnou kulturní a lidovou tradicí je Slavonický jarmark (Sochna, 2015)

Zřícenina hradu Landštejn a Staré město pod Landštejnem je každý rok pořadatelem řady šermířských vystoupení a slavností spojených s historií města a hradu. Nejznámější z nich jsou Staroměstské slavnosti ve Starém městě pod Landštejnem a Románská sezóna konaná na hradu Landštejn (Sochna, 2015).

Převážně v letních měsících se na úzkokolejné trati mezi Jindřichovým Hradcem a Novou Bystřicí pořádá řada kulturních akcí, jedná se např. o jízdu parním vlakem, přepadení vlaku či hudební vystoupení (Sochna, 2015).

Oblast České Kanady je od roku 2003 domovem závodu psích spřežení, který nese název „Českou Kanadou“. Závod mistrovství ČR kategorie MID⁹ organizuje Musher's club Long Hair Tails konaný v polovině února, za účasti okolo 50 závodních posádek. Lyžařský vlek Nová Bystřice je v zimních měsících pořadatelem lyžařského karnevalu a dětských lyžařských závodů (Kremlička, 2015).

6.1.2 Realizační předpoklady

Doprava

Silniční doprava: Páteřními silnicemi regionu lemujícími Českou Kanadu ze západu a ze severu jsou silnice I/34 a silnice I/23 spojující jižní Čechy s krajem Vysočina, Pardubickým krajem a Jihomoravským krajem. Silnice jsou využívány k tranzitní dopravě, tudíž s ohledem na životní prostředí je prospěšné, že svojí lokalizací nezasahují do přírodního parku. Krajina České Kanady je dosažitelná pomocí silnic II. a III. tříd, mezi nejdůležitější spadá silnice II/128 směřující z Jindřichova Hradce do Nové Bystřice k hraničnímu přechodu Nová Bystřice/Grametten, silnice II/164 z Jindřichova Hradce do Kunžaku, silnice II/151 z Nové Bystřice přes Kunžak, Dačice do Moravských Budějovic, silnice II/152 z Nové Bystřice přes Staré město pod Landštejnem, Slavonice do Moravských Budějovic, silnice II/409 ze Studené přes

---

⁹ Kategorie MID je střední délka trati nad 35 km bez zátěže.

Český Rudolec do Slavonic, silnice II/406 vedoucí ze severu přes města Telč, Dačice, Slavonice, k hraničnímu přechodu Slavonice/Fratres (Bauer, 2014).

Autobusová doprava: Intenzita autobusové dopravy mezi většími středisky regionu je na dostačující úrovni. Odlehlé a malé obce se potýkají s horší dopravní obslužností, příčinu lze hledat v nízkém počtu přepravujících se osob a s tím spojené nízké finanční krytí. V těchto místech se daří zajistit spoje pouze v časech, kdy jedou studenti do škol a zpět. Autobusové spojení funguje mezi velkou částí zkoumané oblasti, vzhledem k finanční náročnosti udržitelnosti spojů je četnost na nízkém stupni. Od roku 2011 funguje pravidelná mezinárodní autobusová linka mezi Rakouskem a Českou republikou spojující města Raabs – Karlstein – Dobersberg – Waldkirchen – Slavonice – Dačice – Telč (Bauer, 2015).

Železniční doprava: Hlavní železniční tratí regionu je koridor mezi Havlíčkovým Brodem a Veselým nad Lužnicí, který vede přes Kostelec u Jihlavy a Jindřichův Hradec. Přírodním parkem České Kanady prochází 2 železniční tratě, jak již bylo výše zmíněno, jednou z nich je úzkorozchodná trať mezi městy Jindřichův Hradec a Novou Bystřicí, druhou tratí je trať č. 227 Kostelec nad Jihlavou – Třešť – Telč – Dačice – Slavonice (Bauer, 2015).

Ubytovací zařízení

Ubytování je důležitou složkou rozvoje předpokladů pro cestovní ruch. Krajina České Kanady a přilehlé obce nabízejí různorodá ubytovací zařízení (turistické ubytovny, kempy, penziony, motely, hotely). Četnost zařízení je závislá na velikosti sídla, mezi větší města s vyšší hustotou ubytovacích zařízení se řadí Jindřichův Hradec, Dačice, Slavonice a Nová Bystřice. V menších obcích regionu se nachází většinou ubytování v soukromých privátech, ty převážně odpovídají venkovskému stylu bydlení. Limitem takovéto formy ubytování je omezená ubytovací kapacita.

Stravovací zařízení

Stravovací služby mají určitou návaznost na služby ubytovací, pojí se s penziony, hotelovým provozem nebo se jedná o samostatné podniky v místech se zvýšenou návštěvností. Největší koncentrace stravovacích zařízení se přirozeně váže k větším městům nebo k významným kulturně – historickým památkám v regionu. V případě ubytování v soukromí je většinou hostům k dispozici kuchyňka.

6.2 Analýza předpokladů cestovního ruchu v oblasti Jihlavské vrchy

Předmětem této kapitoly bude analýza lokalizační a realizačních předpokladů cestovního ruchu v oblasti Jihlavských vrchů.

6.2.1 Lokalizační předpoklady

V podkapitole budou interpretovány vybrané přírodní a kulturně municipální předpoklady oblasti Jihlavských vrchů.

6.2.1.1 Přírodní předpoklady

Reliéf a morfologické poměry

Vymezené území Jihlavských vrchů spadá z geomorfologického aspektu pod pohoří Javořické vrchoviny, která tvoří masiv Českomoravské vrchoviny. Z pohledu nadmořské výšky jsou Jihlavské vrchy nejdůležitější částí Českomoravské vrchoviny, neboť se rozpínají v okolí nejvyššího vrchu území. Kopcovitá krajina byla formována na konci třetihor, ustálený vzhled a nynější podobu terénu jí dala doba čtvrtohor. Hlavní horninu zastupuje centrální moldanubický pluton tvořený převážně muskoviticko-biotintickou žulou. Pro oblast Jihlavských vrchů je charakteristický kopcovitý, hustě zalesněný terén. Průměrná nadmořská výška se pohybuje okolo 665 m n. m. s nejčastějšími rozdíly 150 – 300 m. Vrchovina se přirozeným způsobem rozděluje na 3 části: Řásenská vrchovina, Mrákotínská sníženina a Pivničky (Nekuda, 2005).

Řásenská vrchovina tvoří severní část území. Ráz krajiny představují ploché hřbety a rozevřená údolí rozkládající se v okolí obce Řásná a vrchu Javořice (837 m n. m.). Vrchol Javořice má plochý charakter, přesto je z dálky dobře viditelný, a to díky nadmořské výšce, která je o 51 m vyšší než ze severovýchodu navazující Míchův vrch (786 m n. m.). Svahy Řásenské vrchoviny jsou mírné až střední, do 15°, strmé svahy jsou rozšířeny jen zřídka. Okolí lesnatých ploch doplňují skalní a balvanitá seskupení, která jsou roztroušená v krajině (Demek & Mackovčín, 2006).

Mrákotínská sníženina tvoří předěl mezi Řásenskou vrchovinou a Pivničským hřbetem. Jedná se o pruh nižšího reliéfu, jenž je orientovaný ze západu na východ. Dno sníženiny se pohybuje na úrovni 545 – 570 m n. m., nad něj vystupují osamocené vyvýšeniny a souvislý lem pahorkatiny. Sníženina figuruje jako odtoková zóna pro jižní část Řásenské vrchoviny a severní část Pivničského hřbetu. Typickým znakem Mrákotínské sníženiny jsou jámy opuštěných a aktivních žulových lomů (Demek & Mackovčín, 2006).

Pivničský hřbet představuje jižní část Jihlavských vrchů. Hlavními vrchy jsou Hradisko (760 m n. m.) a Pivničky (760 m n. m.), které leží mezi osadou Poldovka. Skupina vrcholů Pivničského hřbetu si zachovala skalní věže, mnohdy až 7 m vysoké, jež jsou pozůstatky rozsáhlého deskovitého skalního útvaru z mrákotínské žuly (Demek & Mackovčín, 2006).

Přírodní podmínky a atraktivita

Území Jihlavských vrchů se rozkládá v rámci kraje Vysočina a Jihočeského kraje. Takto rozdělené území s sebou přináší řadu úskalí, jedním z nich je vybudování celistvého přírodního parku, který by měl chránit přírodní památky oblasti. Jihočeský kraj roku 2004 vyhlásil oblast mezi vrchem Javořice a okolím města Studená přírodním parkem Javořická vrchovina (Neduka, 2006). Kraj Vysočina by rád navázal na nařízení Jihočeského kraje a přírodní park rozšířil i na své území. Bohužel se setkává s nesouhlasem obcí, které by spadaly do přírodního parku (Stejskalová, 2014). Jihlavské vrchy se vyznačují vysokým stupněm zalesnění s výskytem rostlin horského charakteru (Nekuda, 2005).

Přírodní park Javořická vrchovina

Přírodní park byl vyhlášen roku 2004, jeho posláním je zachování přírodních, kulturních a historických jevů oblasti a ochrana krajinného rázu území. Snahou je vytvoření podmínek pro turistiku a rekreaci v rámci ochrany přírody. Svojí spádovostí zasahuje do obvodů obcí Heřmaněč, Horní Meziříčko, Horní Němčice, Jilem, Studená, Volfířov a Zahradky. Z regionálního členění reliéfu patří velká část přírodního parku pod Jihlavské vrchy, pouze oblast jihozápadu zasahuje do Novobystřické vrchoviny. Území se vyznačuje zvlněným reliéfem, který je ze severu zastoupen četným lesním porostem, menšími vodními plochami a drobnými skalními útvary (Nekuda, 2005).

Národní přírodní rezervace Zhejral

Rybník Zhejral (někdy též Zejhral) ležící necelé 2 km západně od vrchu Javořice, byl roku 1982 vyhlášen národní přírodní rezervací o celkové rozloze 27 ha. Předmětem ochrany je rozsáhlý soubor společenstev rybníku, rašelinných luk, rašelinišť, rákosin, smilkových pastvin a iniciálních olšin. Mezi ohrožené druhy rostlin zde vyskytujících se řadí prstnatec májový (*Dactylohriza majalis*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*) nebo vachta trojlistá (*Manyanthes trifoliata*). Ze zvířecí říše je zde možné nalézt vydru říční (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník

Velký Pařezitý rybník (rozloha 23,5 ha) je přírodní rezervací od roku 1984. Nachází se v nadmořské výšce okolo 670 m n. m. v blízkosti obce Řásná, na úpatí vrchu Javořice. Důvodem ochrany je rozsáhlý komplex čistého rybníka s mokřadními olšinami a rašelinnými březinami. Rybník byl vystavěn roku 1565 jakožto zdroj pitné vody pro město Telč, v současné době stále slouží jako záložní zdroj pitné vody (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní rezervace Štamberk a kamenné moře

V okolí zříceniny hradu Štamberk byla v roce 1982 vyhlášena přírodní rezervace o rozloze 14,1 ha. Předmětem ochrany jsou bučiny na skalách, kamenná moře a balvanovité pastviny severozápadně od obce Lhotka (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní rezervace Mrhatina

Tato oblast o rozloze 14,5 ha byla vyhlášena přírodní rezervací pro původní bukový porost s příměsí smrků v roce 1964. Nalézá se v blízkosti přírodní rezervace Štamberk. Na vrcholových plošinách území se rozkládají skalní útvary dosahující výšky 25 m (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní rezervace Luh u Telče

Unikátní listnatý les vyšších poloh (tzv. podhorský luh) se nachází necelé 2 km západně od města Telč. Jedná se o obdobu lužních lesů, které jsou v naší krajině vzácné, a to i proto, že se v minulosti měnily na ornou půdu. Přírodní rezervací byla vyhlášena roku 1984 o celkové výměře 14,4 ha (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní rezervace Roštýnská obora

Předmětem ochrany je rozlehlé společenstvo bukových bučin (buk lesní – *Fagus sylvatica*) v bezprostředním okolí hradu Roštejn. Jedná se o pozůstatek Roštejnské obory. Rozloha přírodní rezervace, která jí byla vyhlášena roku 1977, je 31,9 ha (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní památka Míchova skála

Izolovaný skalní útvar se tyčí do výšky 773 m n. m. mezi vrchem Javořice a Velkým Pařezitým rybníkem. Míchova skála je typickým projevem tropického zvětrávání v třetihorách s následným obnažením a mrazovým zvětráváním granitu v periglaciálních podmínkách. Tento jev zde zanechal dvě skalní věže dosahující výšky až 13 m. Z důvodu kalamity v 80. letech minulého století došlo k odkrytí okolního lesního porostu, což umožnilo využití skal jako vyhlídky. Přírodní rezervací byla vyhlášena v roce 1984, má výměru 0,2 ha (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní památka Horní Nekolov

Na jihovýchodním svahu vrchu Široký kámen (772 m n. m.), v blízkosti obce Mrákotín, se nachází bukový porost s přirozeným společenstvem smrkových bučin. Tato oblast byla roku 1984 vyhlášena přírodní památkou o výměře 18,6 ha (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní památka Lukšovská

Lukšovská byla přírodní památkou vyhlášena roku 1984 o rozloze 21,8 ha. Důvodem ochrany jsou podmáčené smrčiny a přítoční olšiny severně od obce Řídelov (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Přírodní památka U Borovné

Přírodní památkou byla oblast vyhlášena roku 2013. Předmětem ochrany jsou rybníky a vlhké louky s bohatou vegetací a s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů (Kraj Vysočina, 2013).

Javořice (837 m n. m.)

Jedná se o nejvyšší vrchol Jihlavských vrchů a současně o nejvyšší vrchol Českomoravské vrchoviny. Je o pouhý jeden metr vyšší než vrchol Devět skal (836 m n. m.), který spadá do geomorfologického podcelku Ždárských vrchů. Hustě zalesněný a široce zaoblený vrchol se nachází přibližně 10 km severozápadně od města Telč, v blízkosti obcí Světlá a Řásná. Díky 166 m vysokému televiznímu vysílači na jeho vrcholku je vrchol Javořice z dálky dobře viditelný. Necelých 500 m severně od vrcholu vyvěrá ve svahu pramen zvaný Studánka Páně (David & Soukup, 2009).

Klimatické poměry

Oblast Jihlavských vrchů se nachází v mírně chladném a vlhkém regionu. Pro tento typ území je charakteristické krátké léto (10 až 30 dnů), které je mírně chladné a vlhké s průměrnými červnovými teplotami okolo 15 až 16 °C. Přejídné období jara a podzimu je dlouhé a mírné. Zima je pak v tomto regionu dlouhá a mírná se sněhovou pokrývkou přetrvávající v délce 60 až 100 dní za rok. Ve vyšších nadmořských výškách se sněhová pokrývka drží okolo 120 dnů v roce. V měsíci lednu se průměrné teploty pohybují okolo - 4,2 °C, v místech nejvyššího vrchu se pohybují na úrovni - 5,7 °C. Průměrná roční teplota kolísá v rozmezí 5 až 10 °C (Čech, Šumpich, & Zabloudil, 2002).

Hydrologické poměry

Hlavní evropské rozvodí Černého a Severního moře pokračuje z Novobystřické vrchoviny do západní části Jihlavských vrchů přes vrchol Javořice. Odtud sestupuje na sever mimo zájmovou oblast. Jihlavské vrchy jsou bohaté na prameny říček a potoků, v okrajových částech pohoří převažují rybníky. Oblast kolem vrchu Javořice je významným hydrografickým uzlem, ze západních svahů odtéká voda do Studenského potoka, dále pak Hamerským potokem do Nežárky, z jižních a jihovýchodních svahů odtéká voda do Moravské Dyje přes řeku Myslůvku. Voda ze severního svahu vrchu Skleného odtéká do řeky Jihlavy (Nekuda, 2005).

Vodní toky

Oblast Jihlavských vrchů odvodňují toky Studenský potok, Javořický potok, Telčský potok, Třešťský potok, řeka Myslůvka a řeka Moravská Dyje.

Studenský potok pramení v Zeleném údolí, necelý 1 km severně od vrchu Javořice, v nadmořské výšce 773 m n. m. Potok je jednou ze zásobáren vody pro rybník Zhejral a ústí do Hamerského potoka v Meziříčském rybníku u Horního Meziříčka. *Telčský potok* pramení mezi obcemi Řásná a Vanůvek na severozápadní straně Musilova kopce. Protéká soustavou rybníků ve městě Telč, za kterým se vlévá jako pravostranný přítok do řeky Moravské Dyje. *Třešťský potok* pramení na západní straně Míchova vrchu, v rašeliništi Široká bažina, v nadmořské výšce 735 m n. m. Protéká Malým Pařezitým rybníkem a zprava pojímá Javořický potok. Délka toku činí 24 km a u města Kostelec se vlévá do řeky Jihlavy (Nekuda, 2005).

Vodní plochy

Mezi největší rybníky krajiny Jihlavských vrchů patří Velký Pařezitý rybník (23,5 ha), který slouží jako záložní zdroj pitné vody. Malý Pařezitý rybník (4,2 ha) je vhodný ke koupání, Plodový rybník (7,6 ha) je určený ke sportovnímu rybolovu. Dále je třeba zmínit rybníky Smíchov (20 ha), Olešský (16 ha), Řibřid (23 ha), Hamerský (17 ha) a Zhejral (27 ha), který je zapsán jako Národní přírodní památka. Vodní nádrž Karhov (27,2 ha) slouží jako zásobárna pitné vody pro přilehlé okolí (Nekuda, 2005).

Fauna a flóra

Vysoko položené Jihlavské vrchy s chladnějším podnebím umožňují výskyt rostlin horského charakteru. Přesto však vzhledem k příslušnosti ke kopcovitému a hornatému vegetačnímu stupni spadá flóra do hercynského druhu středoevropské lesní květeny. V porovnání s ostatními oblastmi České republiky je flóra Jihlavských vrchů

poměrně chudá. Velkou část krajiny kryjí hospodářsky využívané smrkové porosty doplněné o četná rašeliniště, louky a pastviny. Mezi významné květeny patří ostřice šlahounovitá (*Carex chordorrhiza*), třtina přehlížená (*Calamagrostis striga*) nebo rdest alpský (*Potamogeton alpinus*). Stromová skladba se v posledních desetiletích výrazně změnila, převažující buky a jedle nahradily rychle rostoucí smrky (Nekuda, 2005).

Zvířecí říše je v hlubokých lesích Jihlavských vrchů zastoupena daňky, muflony, srnou obecnou, jezevcem lesním, prasetem divokým nebo jelenem evropským. Mimo jiné zde hnízdí čáp černý, káně lesní a jestřáb lesní (Nekuda, 2005).

6.2.1.2 Kulturně municipální předpoklady

Krajina Jihlavských vrchů má bohatou a rozmanitou historii, nejlépe je viditelná v historických jádrech měst, venkovské lidové architektuře, ale i v hradech, zámcích a kostelech. Nejvýznamnější kulturně historické objekty jsou zapsány na seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, které svým památkám poskytuje nejvyšší stupeň ochrany. Mezi tyto památky se řadí město Telč. V této kapitole budou uvedeny nejvýznamnější kulturně historické památky nalézající se ve zkoumané oblasti a jejím těsném okolí.

Kulturně historické památky

Telč

Město zapsané na seznamu dědictví UNESCO je východní branou do Jihlavských vrchů a rovněž nástupním místem do lyžařských tras směřujících k vrcholu Javořice. Území dnešní Telče bylo osídleno již před 12. stoletím. Základní polohu města určila výstavba zeměpanského dvorce s kostelem při křižovatce obchodních cest. Z kostela se do dnešní doby dochovala románská věž ze 13. století. Největší rozkvět město zaznamenalo v roce 1550, kdy jej získal do správy Zachariáš z Hradce. Do města sezval kvůli přestavbě hradu na renesanční zámek italské kameníky, stavitele a umělce. Přítomnost stavitelů se projevila na měšťanských domech na náměstí. Telč se stala největším panstvím v jihozápadní Moravě. Svůj renesanční a barokní půvab si udržela až do současné doby. V roce 1970 bylo jádro města prohlášeno za městskou památkovou rezervaci, na seznam UNESCO bylo zapsáno roku 1992. Jádrem památkové rezervace je náměstí Zachariáše z Hradce, v západní části náměstí stojí renesanční Státní zámek se zámeckým parkem a zahradou, kostel sv. Jakuba Většího a jezuitský kostel Jména Ježíš. Náměstí lemují gotické a renesanční měšťanské domy s

loubím. Ve východní části náměstí stojí kašna se sochou Siléna, kašna se sochou sv. Markéty a kostel sv. Ducha s pozdně románskou věží. Náměstí je obklopeno rybníky, které tvoří přirozené opevnění městského jádra. Vstup na náměstí byl umožněn Horní a Dolní bránou, které jsou do dnešní doby zachovány, tak jako západní hradby města (Saifertová, 2013).

Třešť

Malé městečko rozkládající se 15 km jihozápadně od města Jihlavy vzniklo při kolonizaci území ve 13. století jako farní ves na průsečíku historických cest. Nejstarší architektonickou památkou je farní kostel sv. Martina, který byl založen při vzniku vsi. Od roku 1686 byla ve výstavbě židovská čtvrť oddělená od křesťanské části města, která se do dnešní doby zachovala. Vznik čtvrti byl podmíněn historickým faktem přítomnosti židovského obyvatelstva už při založení vsi. Na počátku 18. století byl vystavěn židovský hřbitov s kamennými náhrobky, jenž je dnes k vidění na konci města směrem k Telči. Na památku židovskému obyvatelstvu, které bylo v roce 1942 deportováno do koncentračních táborů, byl zbudován na místě bývalého vězeňského dvora pomník obětem (David & Soukup, 2009).

Počátky

Historie města se začala psát až ve druhé polovině 13. století, kdy vznikla trhovářská vesnice na cestě mezi městy Jindřichův Hradec a Jihlava. Pozdější osídlení bylo nejspíše zapříčiněno vyšší nadmořskou výškou, která se pohybuje okolo 620 m n. m. Nejznámější památkou města je původně gotický kostel sv. Jana Křtitele ze 14. století, později byl přestavěn v barokním slohu. Město je díky své poloze a nadmořské výšce ideálním místem k rozvoji lyžařské turistiky (David & Soukup, 2009).

Lázně sv. Kateřina

Malý lázeňský komplex nacházející se uprostřed lesů poblíž města Počátky je znám pro svůj léčivý pramen a čistý vzduch. Historické zmínky o léčivém prameni a založení lázní sahají do poloviny 16. století, z té doby jsou i první zmínky o kostelu sv. Kateřiny. Postupem času se lázně rozvíjely a modernizovaly. V roce 1813 byl zaznamenán rekordní počet 10 000 ozdravných koupelí za rok. Smolným byl rok 1917, kdy lázně vyhořely. Po této události se již nepodařilo obnovit úplný rozsah provozu. V roce 2005 nastala privatizace lázeňského resortu a jeho převedení do soukromého vlastnictví (Kouba, 2008).

Zřícenina hradu Janštejn

Torzo gotického hradu postaveného přibližně kolem roku 1315 se nachází mezi obcemi Nová Ves a Horní Dubenky, na severním svahu Kamenného vrchu. Hrad byl vystavěn za účelem ochrany hranic českých zemí. Historie hradu byla velice krátká, jelikož byl dobyt husitskými vojsky v průběhu 15. století. Okolí hradu je dodnes nalezištěm zbraní z husitské doby (David & Soukup, 2009).

Zřícenina hradu Štamberk

Původní název hradu byl Šternberk, který jej obdržel po jeho zakladatelích. Byl vybudován koncem 13. století, též za účelem ochrany hranic. Jeho historie je obdobná s hradem Janštejn, neboť byl dobyt husitskými vojsky a své obnovy se již nedočkal. Ve své době patřil k nerozsáhlejším hradům na jižní Moravě, bohužel se do dnešní doby dochovalo pouze torzo hradních zdí a opevnění (David & Soukup, 2009).

Hrad Roštejn

Na skalnatém vrchu u obce Doupě stojí pozdně gotický hrad, který byl vystavěn v první polovině 14. století pány z Hradce. Na konci 16. století nechal Zachariáš z Hradce původní gotický hrad přestavět v duchu renesance na lovecký hrádek. V roce 1915 zachvátil hrad požár, po kterém byl značně poškozen. Rozsáhlé opravy se dočkal až po roce 1958. Nynější podobu si nese od úplného zpřístupnění po roce 1982 (David & Soukup, 2009).

Kulturní zařízení a kulturní akce

Zájmová oblast Jihlavských vrchů a její blízké okolí nabízí poměrně pestrou škálu kulturních zařízení. Jedná se hlavně o muzea a galerie, divadelní scény jsou dostupné převážně jen v letních měsících v době konání festivalu „Prázdniny v Telči“.

Muzea a galerie

Ve městě Telč se nachází pobočka Muzea Vysočiny, která vystavuje expozici dokumentující vývoj města. V roce 2012 bylo v bývalých prostorách parní pily otevřeno Muzeum techniky vystavující historické automobily, motocykly a elektrospotřebiče. V městské galerii Hasičský dům je tento rok k vidění výstava obrazů od české malířky Galiny Fleischmannové (Janíčková, 2015).

Město Třešť je známé expozicí betlémů, která prezentuje betlémy s papírovými a dřevěnými figurkami. Od roku 2002 vzniká unikátní betlém s vyřezávanými dřevěnými figurkami, který je každoročně doplňován figurkami vyřezanými na festivalu „Dřevořezání“. Tradice velí, že každý řezbář účastnící se festivalu je povinen vyřezat jednu figurku do betléma. V dnešní době čítá betlém na 800 figurek. Ve městě můžeme

nalézt pobočku Muzea Vysočiny nebo výstavu Tesla (expoze rozhlasových a televizních přijímačů) (Anonymous, n.d.).

V těsné blízkosti obce Horní Dubenky je situováno mlynářské muzeum Chadimův mlýn. Historie mlýna se datuje k roku 1451, kdy jsou první zmínky o mlýništi pod Dubenkama. Muzeum vystavuje v původní mlýnici mlynářské stroje z roku 1926, kašnu s turbínou a náhon (David & Soukup, 2009).

Společenské akce a události

Největším kulturním střediskem oblasti je město Telč, které pořádá velké množství kulturních a společenských akcí. Jejich přehled je k dispozici na webových stránkách města, mezi ty nejvýznamnější patří již zmiňovaný festival „Prázdniny v Telči“, který se koná každoročně na přelomu měsíce červenec a srpen, nebo historické slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna, jež připomínají renesanční dobu a osobnosti města Telč (Janíčková, 2015).

Hrad Roštejn je domovem řady akcí konajících se výhradně v letních měsících, každoročně nabízí šermířský „Roštejnský hodokvas“ nebo hudební festival „Jazz na Roštejně“ (Janíčková, 2015).

Mezi nejvýznamnější zimní sportovní události jednoznačně patří „Studenská 15“ a „Javořická 15“. Jedná se o běžecké lyžařské závody konající se v měsíci únoru v blízkosti nejvyššího vrhu Javořice. V roce 2015 se jich dohromady zúčastnilo 89 závodníků. Dalším významným běžeckým lyžařským závodem je „Zavírání řásenské stopy“, který má již za sebou 8. ročník (F. Holý, osobní sdělení, 28. února, 2015).

Novinkou v pořádání zimních sportovních akcí je letošní 1. ročník „Amatérského biatlonu“, který zajišťuje město Třešť (Anonymous, n.d.).

6.2.2 Realizační předpoklady

Doprava

Silniční doprava: páteřní silnicí první třídy, která protíná zkoumanou oblast, je silnice I/23 spojující Jihočeský kraj a kraj Vysočina. Jedná se o nejvytíženější komunikaci v regionu, která je využívána k tranzitní dopravě. Důležitý komunikační tah ve východní části zkoumané oblasti je silnice II/406 směřující ze severu na jih, spojující města Jihlava – Třešť – Telč – Dačice – Slavonice. Silnice II/134 Batelov – Horní Dubenky – Jarošov nad Nežárkou vytváří západní hranici oblasti. Severovýchodní lokalitu oblasti protíná silnice II/112 spojující Pelhřimov – Horní Cerekev – Telč –

Želetavu. Jelikož se jedná o malou zalesněnou oblast, je hustota komunikací třetích tříd velice řídká (Společný regionální operační program NUTS 2, 2007).

Autobusová doprava: veřejná autobusová doprava propojuje všechny obce v regionu, její frekvence je přijatelná. V menších a vzdálenějších sídlech se intervaly dopravy prodlužují, spoje s většími městy jsou často nepřímé s déletrvajícími přestupy. Dopravu v regionu zajišťují především dopravci ICOM transport, a. s. a ČSAD Jindřichův Hradec, a. s. Od roku 2011 funguje pravidelná mezinárodní autobusová linka mezi Rakouskem a Českou republikou, spojující města Raabs – Karlstein – Dobersberg – Waldkirchen – Slavonice – Dačice – Telč (Společný regionální operační program NUTS 2, 2007).

Železniční doprava: území Jihlavských vrchů je dostupné v rámci železniční sítě. Za významnou se dá považovat železniční trať č. 227 spojující Kostelec u Jihlavy – Třešť – Telč – Dačice – Slavonice, přičemž vlaky jezdí ve dvou až třech hodinových intervalech. Trať se line za hranicí východní části zkoumaného území. Za severní a západní hranicí území vede elektrifikovaná trať č. 225 z Havlíčkova Brodu do Veselí nad Lužnicí, která je jednou z nejdůležitějších spojnic kraje Vysočina a Jihočeského kraje (Společný regionální operační program NUTS 2, 2007).

Ubytovací zařízení

Krajina Jihlavských vrchů nabízí různé varianty ubytovacích zařízení od kempů, penzionů, ubytování v soukromí po hotely vyšších tříd. Záleží na návštěvníky požadované kvalitě a službách. Největší koncentrace ubytování je ve městě Telč, které nabízí luxusní ubytování pro náročnější klientelu, ale i skromné ubytování v penzionech či privátech. Větší výběr možností ubytování nalezneme ve městě Třešť. Menší sídla regionu nabízejí převážně skromnější výběr ubytovacích zařízení, jedná se převážně o ubytování v soukromí nebo penziony (Společný regionální operační program NUTS 2, 2007).

Stravovací zařízení

Také stravovací zařízení jsou nejvíce vázána na město Telč, a to díky velkému množství turistů. Opět jsou stravovací zařízení soustředěna do větších sídel regionu. Blíže k oblasti Jihlavských vrchů a v malých sídlech je patrný značný pokles v nabídce stravovacích služeb (Společný regionální operační program NUTS 2, 2007).

6.3 Zhodnocení lokalizačních a realizačních předpokladů ve zkoumaných oblastech

Předchozí kapitola podává obsáhlý výčet předpokladů, které mohou ovlivňovat podobu cestovního ruchu ve zkoumaných oblastech. Je potřeba pamatovat na skutečnost, že daný popis není zaměřen primárně na zimní období, nýbrž utváří celkový pohled na zkoumané oblasti v celoročním horizontu.

Zimní turistika s sebou nese určitá specifika. Hlavním rozdílem oproti letní turistice je skutečnost, že je zaměřena především na pohyb v zimní krajině a relativně se odpoutává od sociálně kulturního rozměru letní turistiky.

Obě zkoumané oblasti disponují velmi rozmanitým jak přírodním, tak i kulturně historickým bohatstvím. Práce se nebude zabývat jejich hodnocením, jelikož to není jejím cílem, a každý člověk má své vlastní preference při posuzování atraktivity destinace. Vzhledem k tomu by hodnocení nemělo objektivní charakter.

Jako cílové oblasti pro turistiku mají obě území svým návštěvníkům co nabídnout. V další kapitole bude na základě zkoumaných kritérií zhodnocena infrastruktura služeb obou oblastí a zároveň budou získané výsledky objektivně porovnány.

6.4 Možnosti lyžařské turistiky ve zkoumaných oblastech

6.4.1 Možnosti lyžařské turistiky v oblasti Jihlavské vrchy

Na vytvoření a údržbě zimních běžeckých tras zkoumané oblasti se podílí řada obcí a měst z kraje Vysočina a Jihočeského kraje, jedná se především o obce Telč, Třešť, Mrákotín, Řásná a Studená. Svůj podíl mají také tělovýchovné jednoty a podnikatelé působící v odvětví cestovního ruchu. Jednotlivé obce a části regionu mají vytvořené vlastní značení tras, které bude v následujícím textu upřesněno. V oblasti Jihlavských vrchů je pro běžkaře připraveno 88 km značených a upravovaných zimních běžeckých tras (Obrázek 5), které vedou přes významné přírodní atraktivity nebo kulturně – historické památky. Značné množství zimních běžeckých tras je situováno do jižní části zkoumaného regionu, a to na jihovýchod a jihozápad od vrchu Javořice. Všechny trasy a okruhy zkoumané oblasti nabízí spletitý komplex vzájemně propojených zimních běžeckých tras, které umožňují jejich variabilní využití.

Seznam značených zimních běžeckých tras

Trasa Studená

Zelená stopa (cca 5 km)	Studená – kolem vrchu Bukovice – Studená
Červená stopa (cca 13 km)	Studená – Klatovec – rybník Zhejral – Světlá – Studená
Modrá stopa (cca 5 km)	Studená – Horní pole – Studená

Trasa Javořice

Zelený okruh (cca 3 km)	Malý okruh Řásná
Modrý okruh (cca 5 km)	Velký okruh Řásná
Žlutočervený okruh (cca 15 km)	Řásná – Míchova skála – Javořice – Řásná

Trasa Telč

Trasa Telč – červená (cca 15 km)	Telč – Vanov – Řásná – Lhotka – Telč
----------------------------------	--------------------------------------

Trasa Třešť

Trasa Třešť – modrá (cca 24 km)	nad Řásnou – hrad Roštejn – Třešť – Batelov
---------------------------------	---

6.4.2 Možnosti lyžařské turistiky v oblasti České Kanady

Ve zkoumané oblasti se nachází 127 km značených zimních běžeckých tras (Obrázek 4), které jsou za příznivých sněhových podmínek strojově upravovány. Na jejich vytvoření, značení a údržbě se podílí Evropská unie – Evropský fond pro regionální rozvoj, Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec, Nadace ČEZ – Oranžové stopy Českou Kanadou a European Territorial Co – operation Austria – Czech Republic 2007-2013. Značení tras začalo v roce 2004 s následným vydáním kartografického záznamu „zimní běžecká mapa“ v roce 2006. V průběhu let byly ke stávajícím trasám vyznačeny nové úseky. Tato skutečnost vedla k vydání aktualizovaného kartografického záznamu. Oblast České Kanady může být z pohledu rozložení zimních běžeckých tras vymezena do západní a východní části. Tyto dvě části nejsou propojeny. Naopak všechny trasy v západní části tvoří jeden celek tras a okruhů na sebe navazujících, umožňujících vysokou variabilitu. Tato situace platí i pro východní část.

Výhodou příhraničního regionu je spojení některých českých tras s trasami v Rakousku. V rámci propojení obou států se uvažuje o proznačení nového okruhu spojujícího města Slavonice, Dobersberg a Kautzen, o délce trasy cca 40 km.

Seznam značených zimních běžeckých tras

Východní část

ZBT 04, 01/trasa (cca 13,6 km)	Český Rudolec – Radíkov – Matějovec – Zvůle – Na Jitrách
ZBT 01/trasa (cca 7,4 km)	Matějovec – Landštejn
ZBT 01, 02/trasa (cca 10,4 km)	Matějovec – Landštejn
ZBT 03, 01/okruh (cca 5,2 km)	Matějovec – Stojecín – Matějovec
ZBT 01/okruh (cca 12 km)	Slavonice – Maříž – Trojmezí – Kadovec – Slavonice
ZBT 01/trasa (cca 5,8 km)	Trojmezí – Staré Město pod Landštejnem – Landštejn
ZBT 05/okruh (cca 4,2 km)	Malý okruh Zvůle
Trasa (cca 8 km)	Staré Město pod Landštejnem (směr Trojmezí ZBT 01) – Kuní – Pernárec – Košťálkov – dále trasa vede na hraniční přechod s Rakouskem Klein – Taxen
Trasa (cca 3,5 km)	Český Rudolec – Peníkov – Stojecín
Okruh (cca 5 km)	u Českého Rudolce

Západní část

ZBT 06, 07/okruh (cca 9 km)	Senotín – Kunějovský dvůr – Kunějov – Senotín
ZBT 08/okruh (cca 8 km)	Dobrá Voda – Kunějov – Kunějovské samoty – Dobrá Voda
ZBT 09/okruh (cca 12,5 km)	Nová Bystřice – Hradiště – Nový Vojířov – Peršlák – Nová Bystřice
ZBT 10/okruh (cca 3,3 km)	Štamberský okruh
Okruh (cca 2 km)	na golfovém hřišti u Nové Bystřice
Okruh (cca 3 km)	pod sjezdovkou Hradiště u Nové Bystřice
Okruh (cca 12 km)	Nová Bystřice – Klášter – Blato – Hůrky – Nová Bystřice

6.5 Hodnocení zkoumaných kritérií

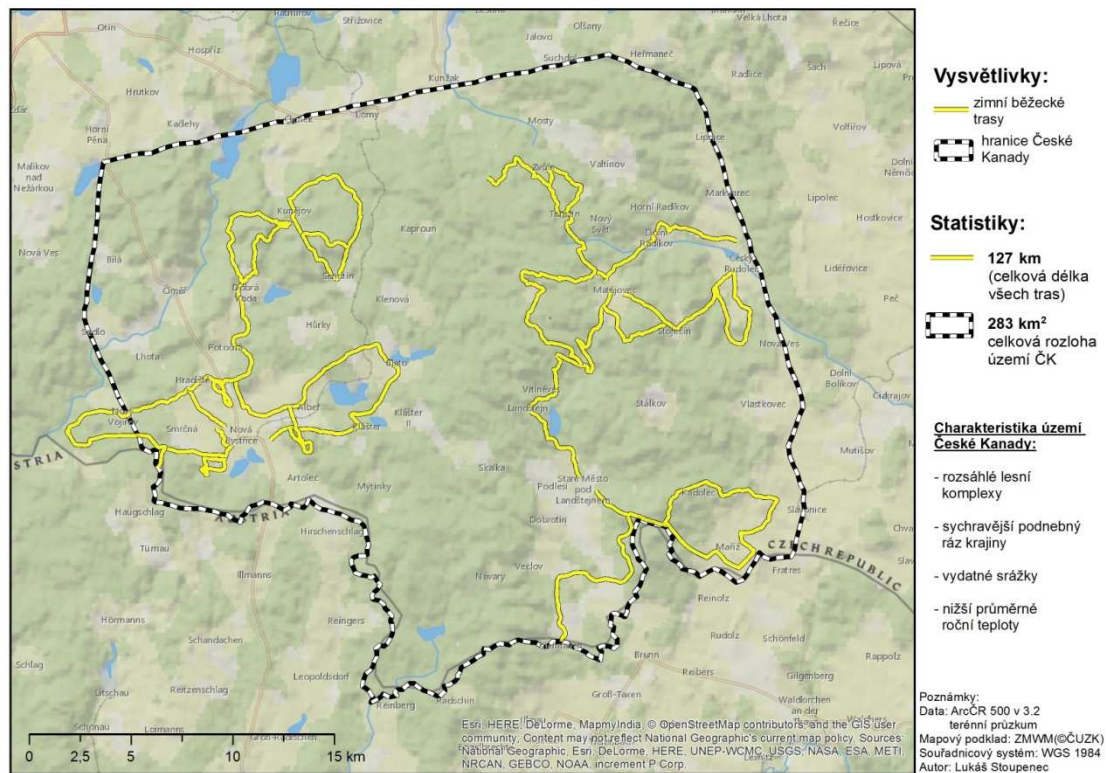
Rozloha České Kanady je 283 km², oproti tomu rozloha Jihlavských vrchů je pouze 106 km². Z těchto údajů je patrné, že celková plocha České Kanady je 2,66x větší než plocha Jihlavských vrchů. Samo o sobě tento údaj nemá žádnou vypovídající hodnotu, ale poskytuje cenný údaj pro hodnocení zkoumaných oblastí v relativních hodnotách.

Zimní běžecké trasy

Na území České Kanady se nachází 18 zimních běžeckých tras a okruhů, což je 2,25x více než na území Jihlavských vrchů, kde se nachází 8 zimních běžeckých tras. Poměrově k velikosti zkoumaných území tedy lze konstatovat, že relativní počet zimních běžeckých tras je v obou územích téměř stejný.

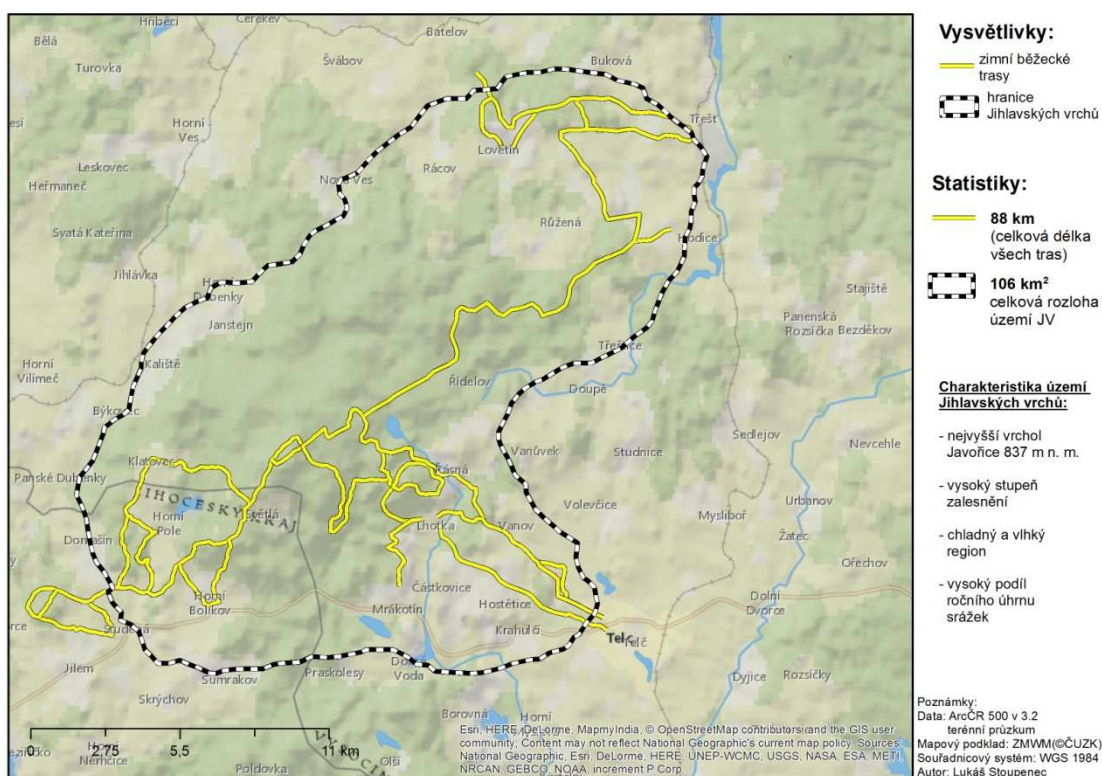
Pokud jde o délku zimních běžeckých tras, tak v absolutních hodnotách se na území České Kanady nachází 127 km zimních běžeckých tras (Obrázek 4) a na území Jihlavských vrchů 88 km zimních běžeckých tras (Obrázek 5). Česká Kanada tedy disponuje delší stopáží zimních běžeckých tras. V relativních hodnotách je situace opačná. Na 1 km² České Kanady vychází 449 m zimních běžeckých tras a na 1 km² Jihlavských vrchů 830 m. Hustota zimních běžeckých tras v Jihlavských vrších je tedy téměř dvojnásobná oproti České Kanadě. Zajímavý je i pohled na průměrnou délku zimních běžeckých tras. V Jihlavských vrších je průměrná délka jedné zimní běžecké trasy 11 km, zatímco v České Kanadě 7,05 km.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015

Obrázek 4. Zimní běžecké trasy v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015

Obrázek 5. Zimní běžecké trasy v Jihlavských vrších

Veřejné parkovací plochy

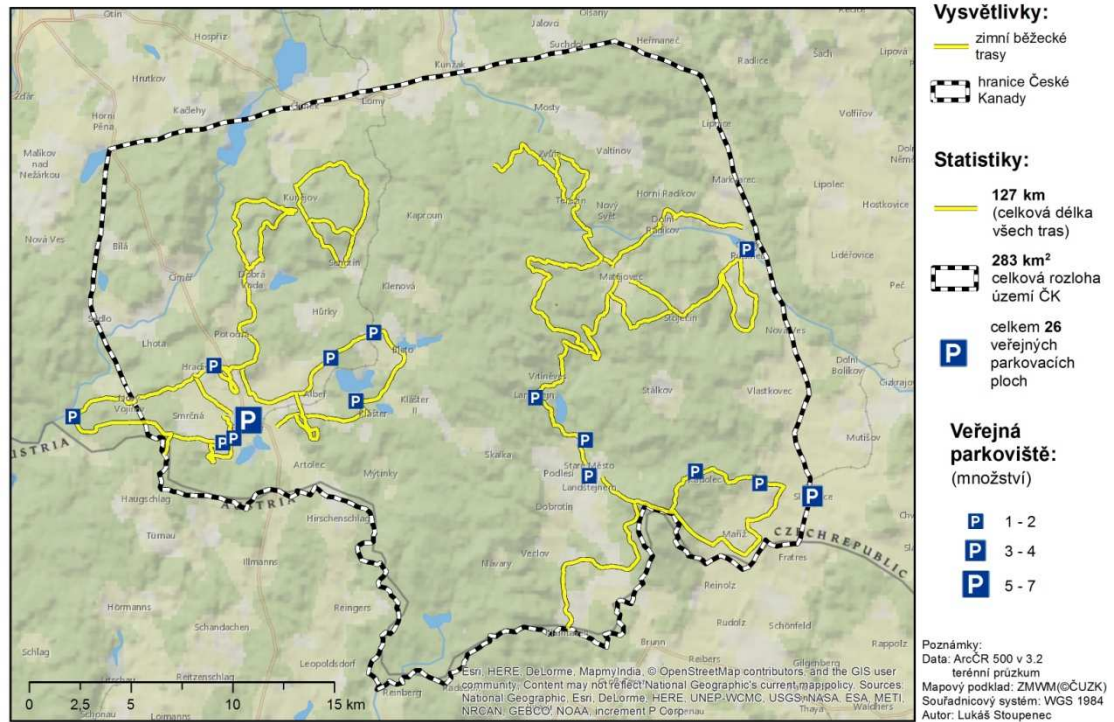
Pokud jde o infrastrukturu ve zkoumaných oblastech, prvním kritériem porovnání budou veřejné parkovací plochy, které se nachází ve vzdálenosti maximálně 1 km od zimních běžeckých tras. Na obou územích se nachází téměř stejný počet veřejných parkovacích ploch, v České Kanadě 26 (Obrázek 6), v Jihlavských vrších 25 (Obrázek 7). Pokud se tento údaj vztáhne k celkové rozloze zkoumaných oblastí, tak v České Kanadě vychází na 1 km² 0,092 veřejných parkovacích ploch a v Jihlavských vrších 0,236 veřejných parkovacích ploch. V Jihlavských vrších je tedy průměrná hustota veřejných parkovacích ploch 2,5x větší. Ve srovnání počtu veřejných parkovacích ploch na 1 km zimních běžeckých tras vychází vyšší hodnota také v případě Jihlavských vrchů, a to 0,284 veřejných parkovacích ploch na 1 km zimních běžeckých tras, oproti 0,205 veřejných parkovacích ploch na 1 km zimních běžeckých tras v České Kanadě.

Zajímavý pohled nabízí rozmístění veřejných parkovacích ploch v České Kanadě, neboť se jejich značné množství nachází v jižní části regionu, naopak severní část je až na výjimky zcela bez veřejných parkovacích ploch. Rozdílný jev můžeme zaznamenat

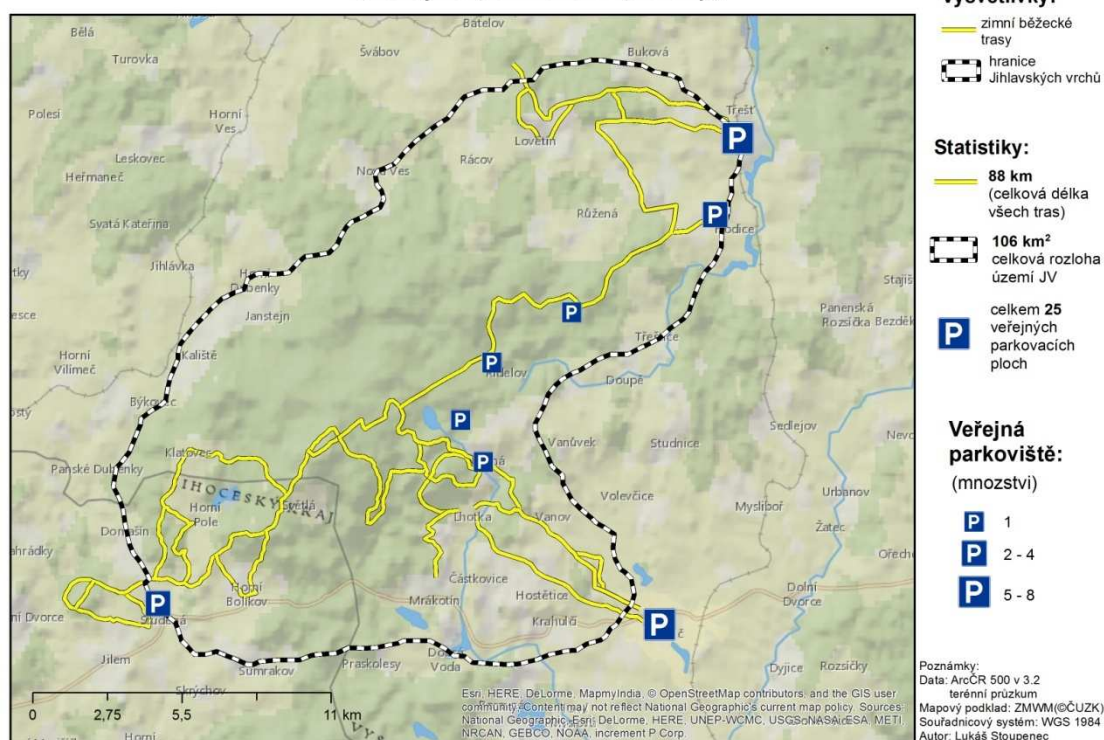
v Jihlavských vrších, kde jsou veřejné parkovací plochy soustředěny do větších sídel regionu, jako je Telč, Třešť a Studená.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015 (veřejné parkovací plochy)

Obrázek 6. Veřejné parkovací plochy v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015 (veřejné parkovací plochy)

Obrázek 7. Veřejné parkovací plochy v Jihlavských vrších

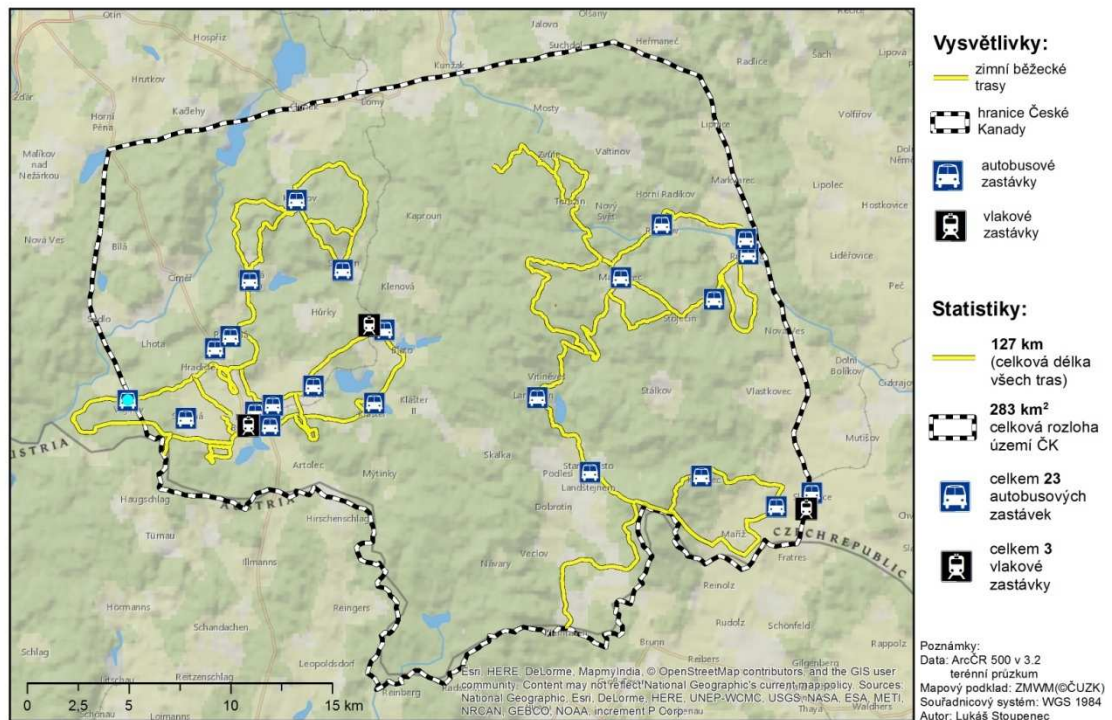
Dopravní dostupnost autobusové a vlakové dopravy

Z pohledu dopravní dostupnosti se obě zkoumané oblasti v absolutních hodnotách příliš neliší. Na území České Kanady se nachází 23 autobusových a 3 vlakové zastávky (Obrázek 8). Na území Jihlavských vrchů se nachází 17 autobusových a 4 vlakové zastávky (Obrázek 9).¹⁰ V relativních hodnotách je však hustota zastávek veřejné dopravy (vztažená k celému území oblasti) v případě Jihlavských vrchů více jak dvojnásobná, 0,198 zastávek veřejné dopravy na 1 km², oproti 0,092 zastávkám veřejné dopravy na 1 km² v případě České Kanady. Vzhledem k množství a rozmístění autobusových zastávek jsou zimní běžecké trasy v obou zkoumaných oblastech dobře dostupné. Naopak vlakové zastávky plní spíše doplňkovou funkci.

¹⁰ Do práce jsou zahrnuty zastávky v maximální vzdálenosti 1 km od zimních běžeckých tras.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015

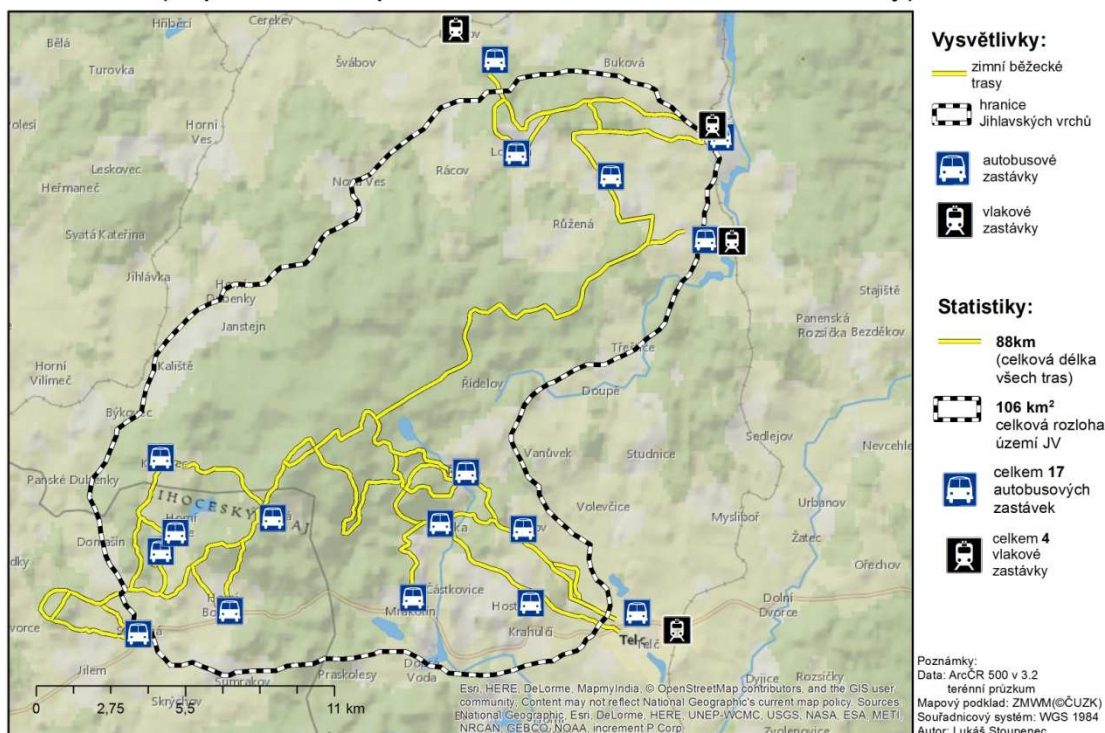
(dopravní dostupnost: autobusové a vlakové zastávky)

Obrázek 8. Dopravní dostupnost v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015

(dopravní dostupnost: autobusové a vlakové zastávky)

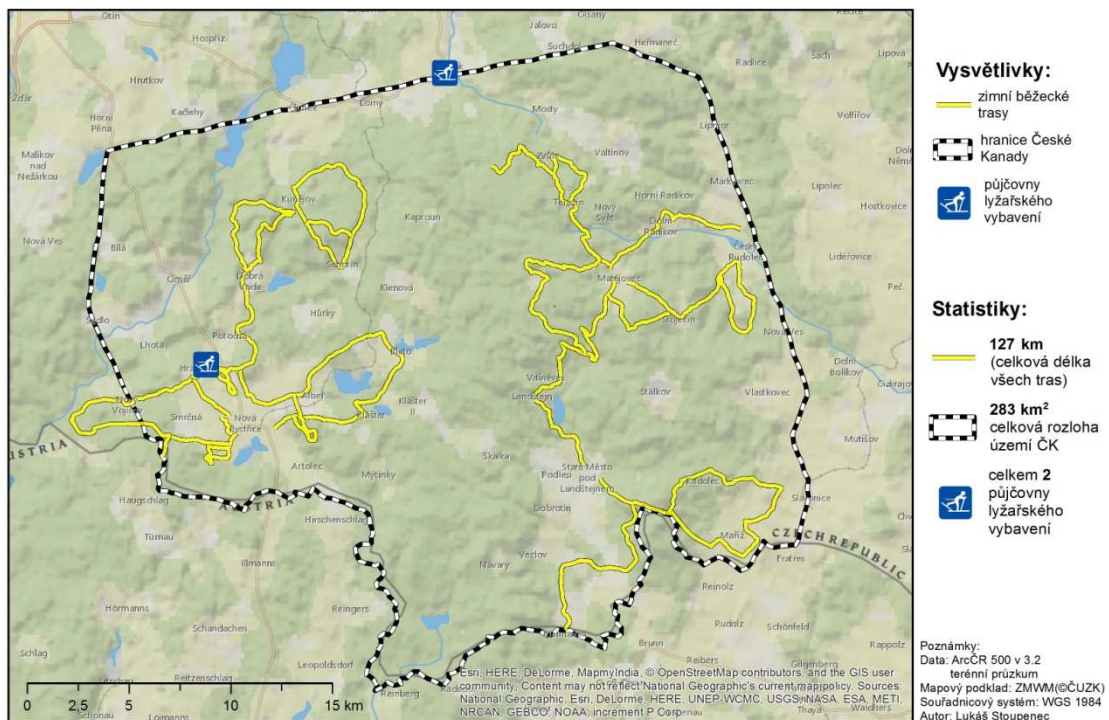

Obrázek 9. Dopravní dostupnost v Jihlavských vrších

Půjčovny lyžařského vybavení

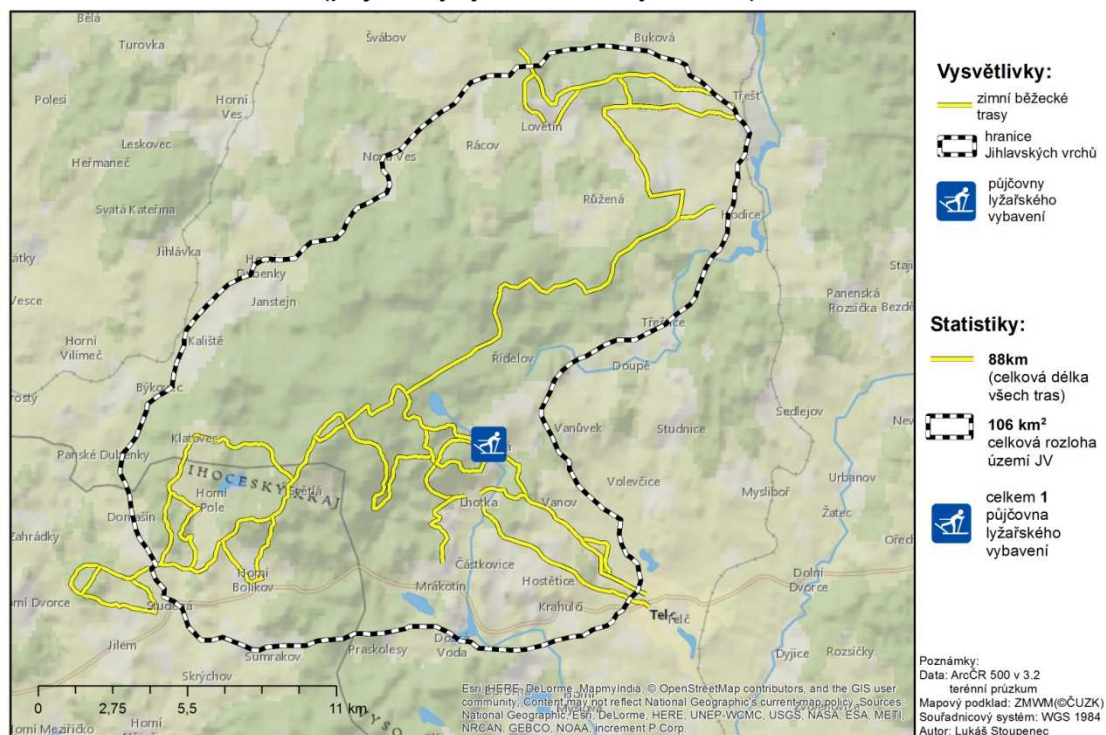
Počet půjčoven lyžařského vybavení je v obou oblastech v absolutních číslech velice podobný. Ve zkoumané oblasti České Kanady se nacházejí 2 půjčovny lyžařského vybavení (Obrázek 10) a v Jihlavských vrších pouze 1 půjčovna lyžařského vybavení (Obrázek 11). Tento nízký počet je nejspíše zapříčiněn absencí větších sídel ve zkoumaných oblastech, neboť v přilehlých městech, nespádajících do zkoumaných oblastí, s vyšším počtem obyvatel se tyto půjčovny nacházejí. V relativních hodnotách je hustota půjčoven lyžařského vybavení v obou regionech obdobná, v České Kanadě se nachází na 1 km² 0,007 půjčoven lyžařského vybavení a v Jihlavských vrších je to 0,009. Při přepočtu půjčoven lyžařského vybavení na 1 km zimních běžeckých tras jsou tyto relativní hodnoty opět téměř shodné. V České Kanadě na 1 km zimních běžeckých tras připadá 0,016 půjčoven lyžařského vybavení, v Jihlavských vrších je to 0,011.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015 (půjčovny lyžařského vybavení)

Obrázek 10. Půjčovny lyžařského vybavení v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015 (půjčovny lyžařského vybavení)

Obrázek 11. Půjčovny lyžařského vybavení v Jihlavských vrších

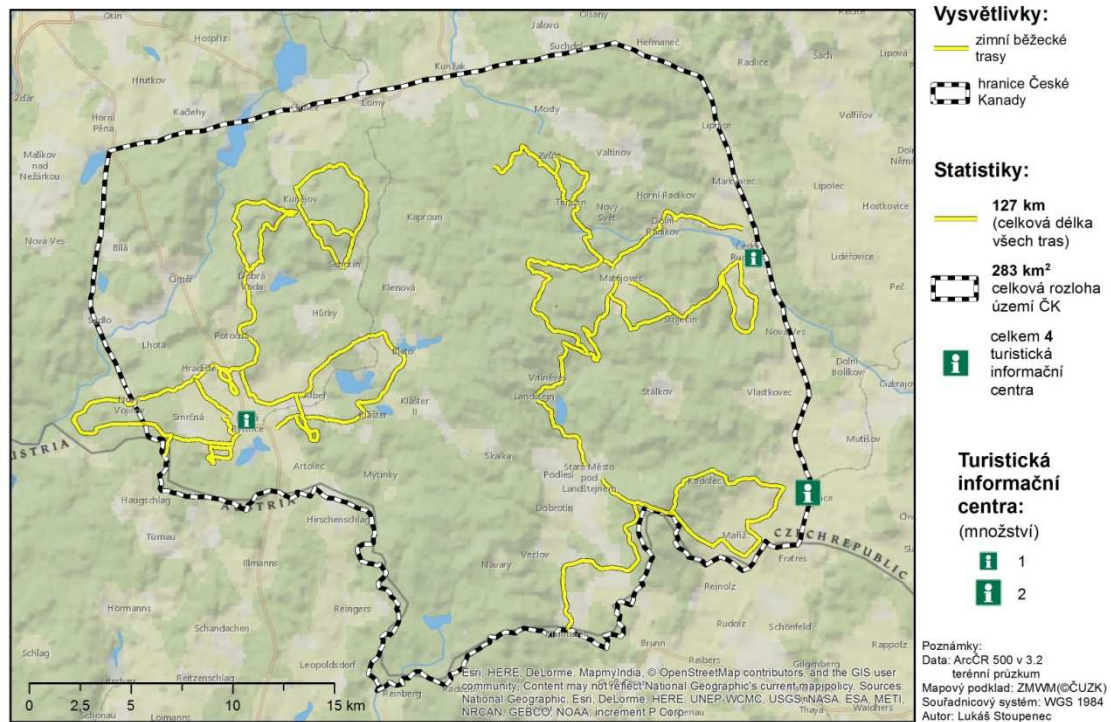
Turistická informační centra (TIC)

Ve zkoumané oblasti České Kanady (Obrázek 12) se v absolutních hodnotách nachází 1,33x více turistických informačních center (TIC) než v Jihlavských vrších. Jejich celkový počet je 4, z toho 2 informační centra spadají pod asociaci turistických informačních center (ATIC) s klasifikací „B“ a „C“¹¹. V Jihlavských vrších (Obrázek 13) jsou k dispozici 3 TIC, z toho 2 spadají pod ATCI s klasifikací „B“. Hustota TIC v oblastech je v relativních hodnotách u České Kanady 0,014 turistických informačních center na 1 km² oblasti a v Jihlavských vrších 0,028. Tato skutečnost ukazuje, že průměrná hustota TIC je v Jihlavských vrších 2x taková. Naopak v přepočtu na 1 km zimních běžeckých tras se hodnoty u obou zkoumaných oblastí vyrovnávají. V České Kanadě se na 1 km zimních běžeckých tras nachází 0,031 TIC, v Jihlavských vrších pak 0,034 TIC na 1 km zimních běžeckých tras.

¹¹ Klasifikace turistických informačních center do příslušné třídy A, B nebo C, vychází z rozsahu nabízených a poskytovaných služeb, přičemž třída A je z uvedených tříd nejvyšší.

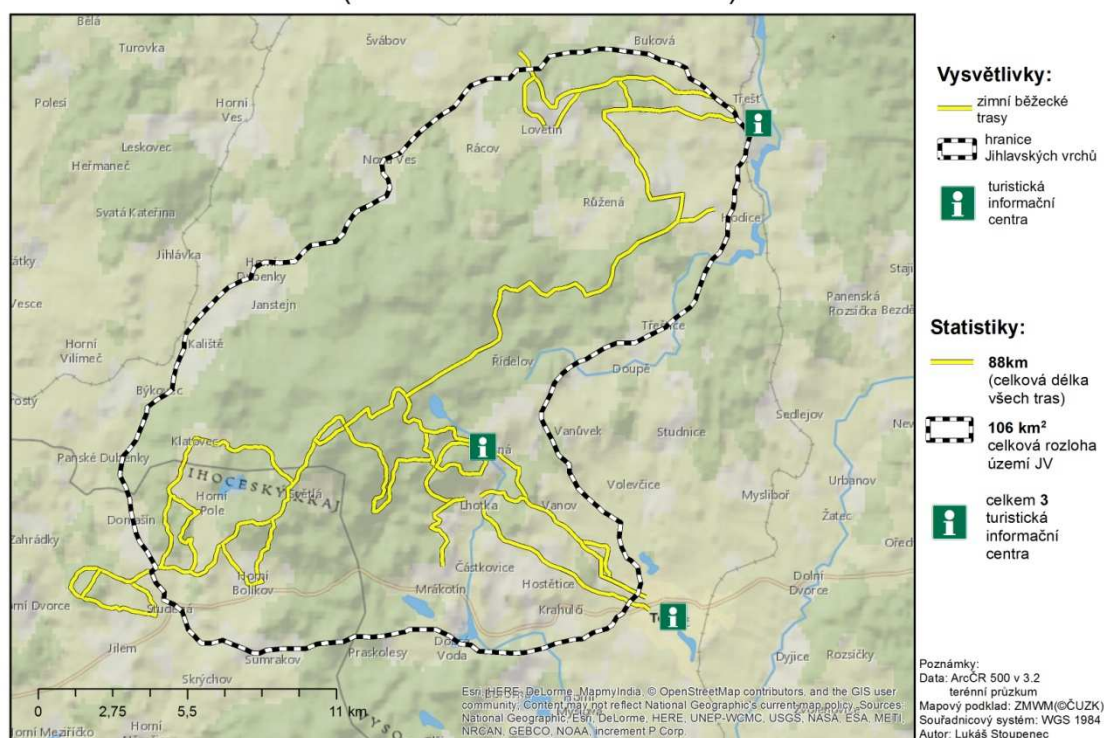
ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015

(turistická informační centra)

Obrázek 12. Turistická informační centra v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015 (turistická informační centra)

Obrázek 13. Turistická informační centra v Jihlavských vrších

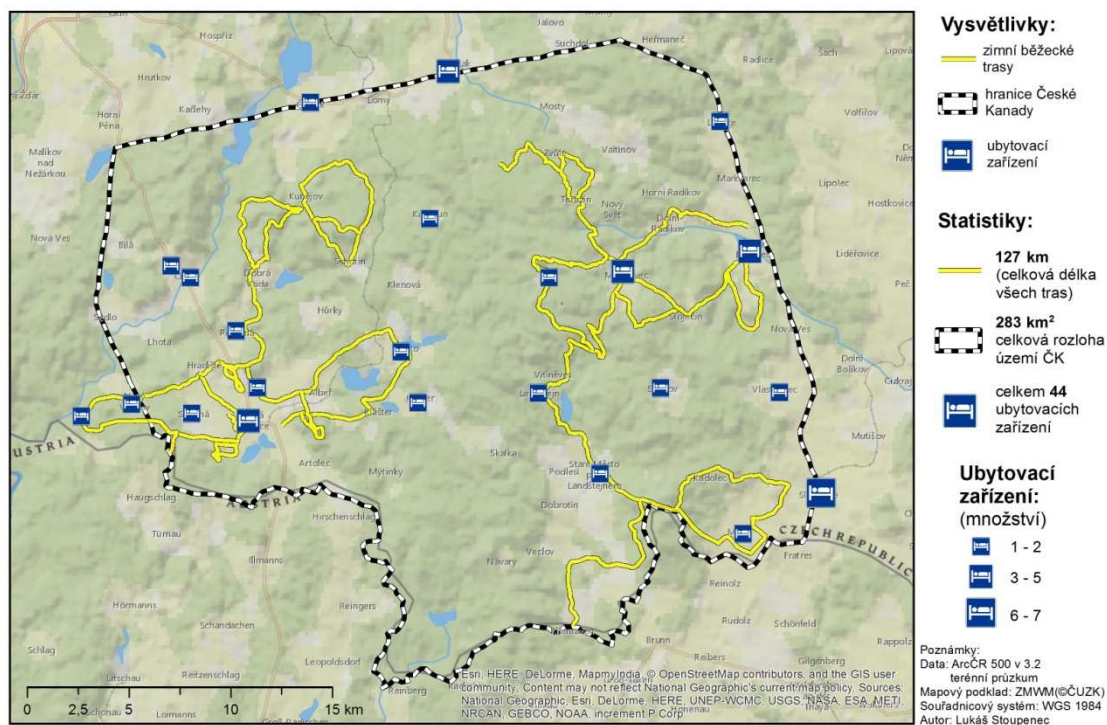
Ubytovací zařízení

Pokud jde o ubytovací zařízení, je třeba zprvu konstatovat, že se jedná o zařízení, která mají celoroční provoz. Jelikož nebylo nahlíženo na druh ani kategorii ubytování, jedná se o průřez hotelů, penzionů a ubytování v soukromí. V práci byla použita data z celého regionu, bez návaznosti na zimní běžecké trasy. Z pohledu výsledků celkového počtu ubytovacích zařízení ve zkoumaných oblastech se v relativních hodnotách lokality příliš neliší. Česká Kanada nabízí 44 ubytovacích zařízení (Obrázek 14), Jihlavské vrchy 49 ubytovacích zařízení (Obrázek 15). Zajímavý pohled nabízí rozmístění ubytovacích zařízení v jednotlivých územích. Česká Kanada má ubytovací zařízení rozprostřena po celém území, naopak v Jihlavských vrších je ubytování soustředěno v jižní části. Další důležitou skutečností je, že město Telč díky svému historickému bohatství a značné oblibě u turistů zahrnuje téměř 43 % všech ubytovacích zařízení v Jihlavských vrších. Z pohledu celkové rozlohy oblastí lze konstatovat, že v Jihlavských vrších se na 1 km² nachází 0,462 ubytovacích zařízení, což je skoro 3x větší hustota než v České Kanadě, kde se na 1 km² nachází 0,155 ubytovacích zařízení.

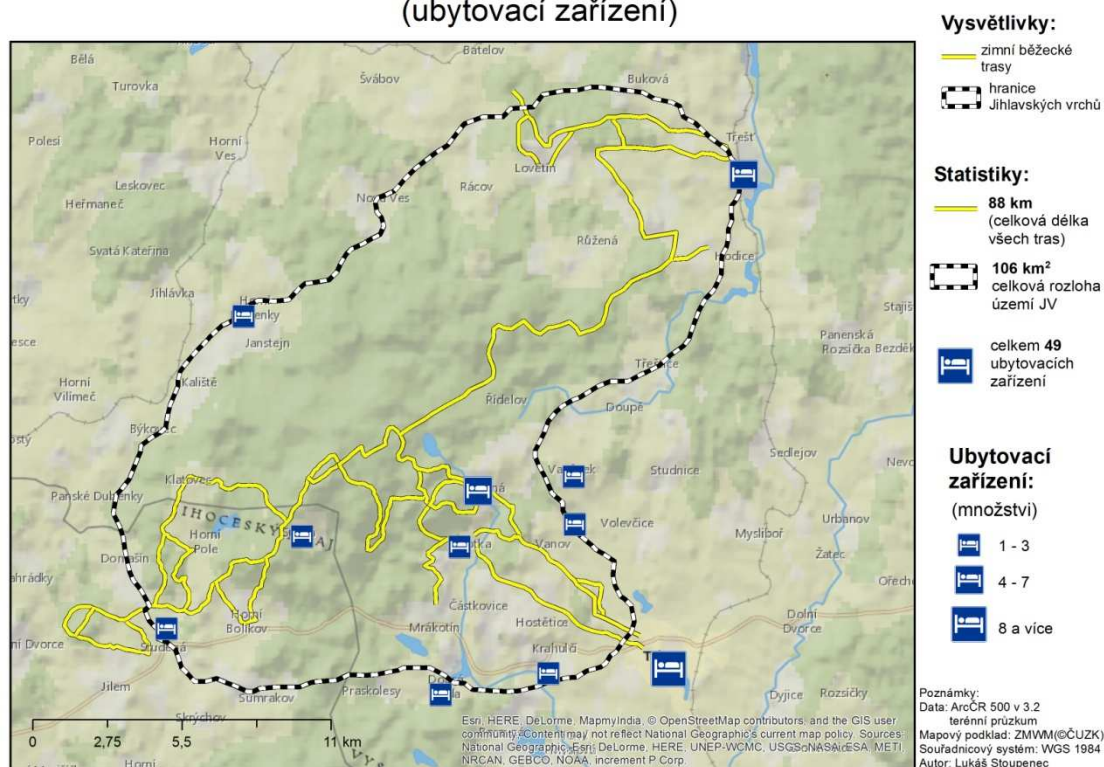
Tento značný rozdíl se zmenšuje při porovnání počtu ubytovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras. V České Kanadě na 1 km zimních běžeckých tras připadá 0,346 ubytovacích zařízení, v Jihlavských vrších je to pak 0,557 ubytovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras, což je 1,6x více než v České Kanadě.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015 (ubytovací zařízení)

Obrázek 14. Ubytovací zařízení v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015 (ubytovací zařízení)

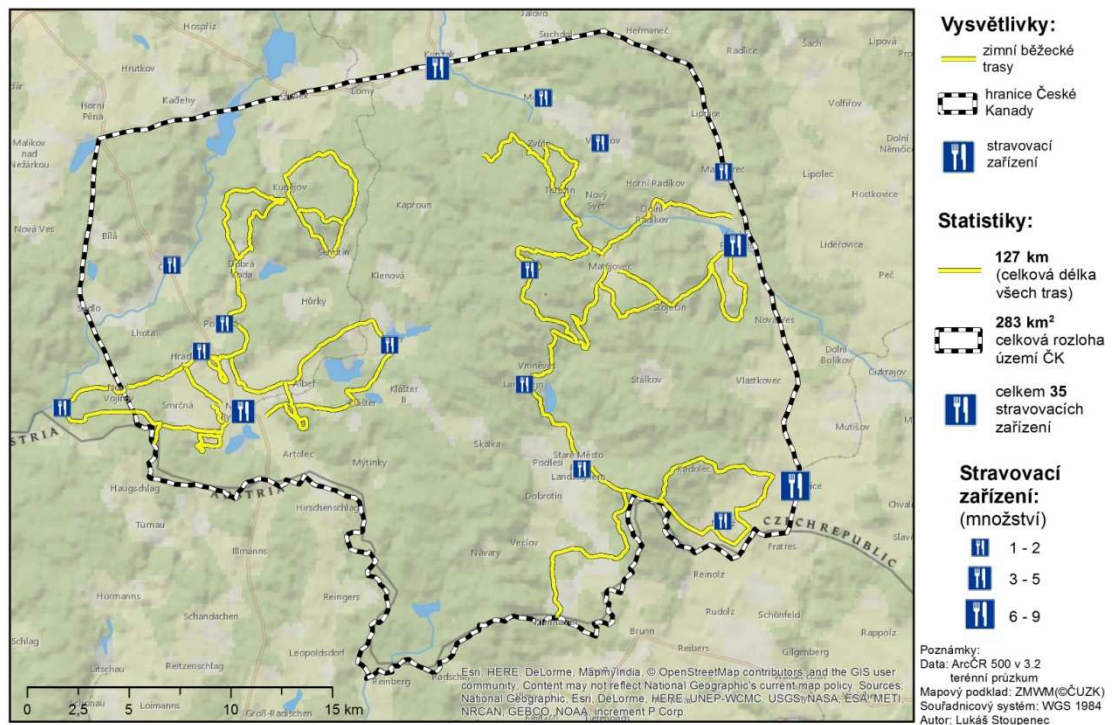
Obrázek 15. Ubytovací zařízení v Jihlavských vrších

Stravovací zařízení

Posledním jevem k porovnání jsou stravovací zařízení. Tato podléhají podobnému kritériu jako ubytovací zařízení, jejich hlavní vlastností musí být provozní doba i v zimních měsících. Do práce byla zařazena pouze stravovací zařízení, která ve společnosti plní funkci stravovací (tj. restaurace, motoresty, pohostinství aj.). Počet stravovacích zařízení se v absolutních hodnotách příliš neliší. Ve zkoumané oblasti Česká Kanada se nachází 36 stravovacích zařízení (Obrázek 16). V Jihlavských vrších se nalézají 37 stravovacích zařízení (Obrázek 17). V relativních hodnotách je však hustota stravovacích zařízení více jak 2,7x vyšší ve prospěch Jihlavských vrchů, které mají na 1 km² oblasti 0,349 stravovacích zařízení, oproti České Kanadě, kde je na 1 km² oblasti pouze 0,127 stravovacích zařízení. U porovnání počtu stravovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras se dostáváme k podobnému výsledku jako u ubytovacích zařízení. V Jihlavských vrších na 1 km zimních běžeckých tras připadá 0,420 stravovacích zařízení, naopak v České Kanadě jen 0,283. Z pohledu rozmístění stravovacích zařízení je možné u Jihlavských vrchů zpozorovat jejich soustředění do

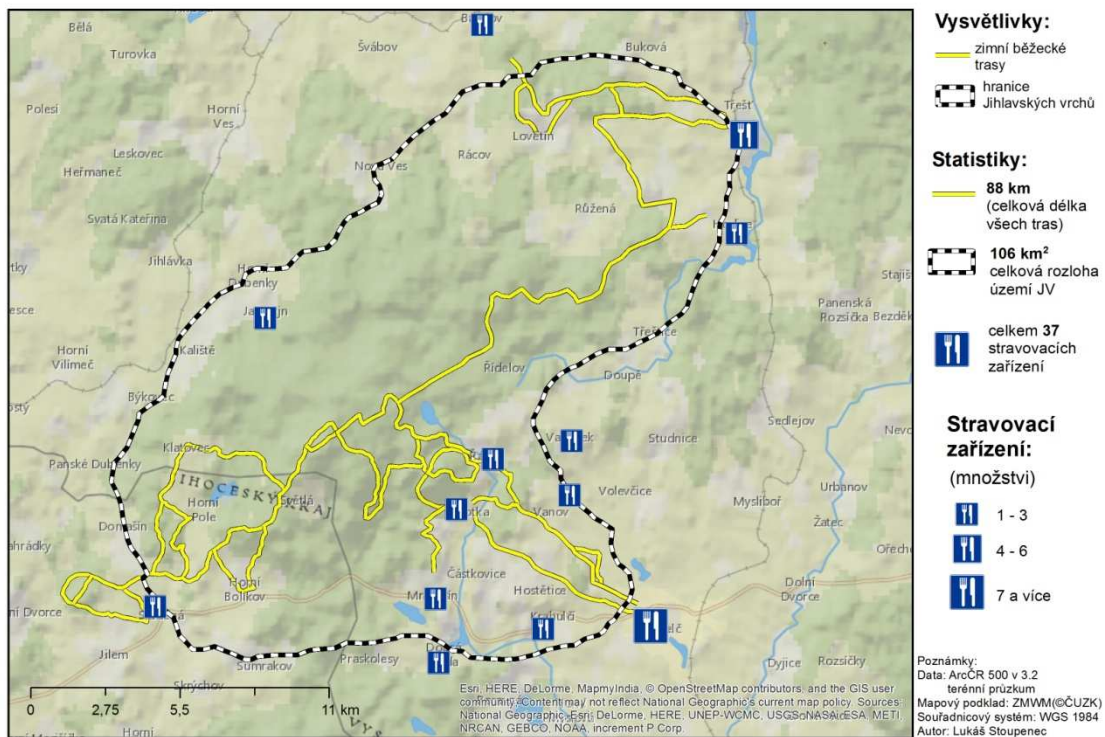
okrajových částí regionu, pouze malé množství se jich nachází v centrální části přímo na zimních běžeckých trasách. Oproti tomu Česká Kanada, která má na 1 km zimních běžeckých tras jenom 0,283 stravovacích zařízení, má rozmístění podstatně rovnoměrnější.

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY ČESKÉ KANADY V ROCE 2015 (stravovací zařízení)

Obrázek 16. Stravovací zařízení v České Kanadě

ZIMNÍ BĚŽECKÉ TRASY JIHLAVSKÝCH VRCHŮ V ROCE 2015 (stravovací zařízení)

Obrázek 17. Stravovací zařízení v Jihlavských vrších

7 DISKUSE

Cílem této práce bylo popsat a porovnat s ohledem na možnosti zimní lyžařské turistiky 2 oblasti, Českou Kanadu a Jihlavské vrchy. Z geomorfologického, sociopolitického i kulturního hlediska se jedná o velice podobné oblasti, což ovšem v žádném případě nepředurčuje podobnost výsledků pro obě oblasti.

Práce byla tvořena metodikou, která je typická pro všechny práce tohoto zaměření. S ohledem na to je možné do budoucna interpretovat použité metody i pro jiné oblasti, než které jsou v práci zahrnuty. Zároveň na základě použitých metod vznikla data, která mohou posloužit také pro komparaci s jinými oblastmi.

Oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů byly podrobeny srovnání na základě vybraných kritérií zaměřených na lyžařskou turistiku. Hlavními kritérii k porovnání byly délka zimních běžeckých tras v km, počet zimních běžeckých tras, veřejné parkovací plochy v blízkosti zimních běžeckých tras, dopravní dostupnost veřejné autobusové a vlakové dopravy v blízkosti zimních běžeckých tras, půjčovny lyžařského vybavení, turistická informační centra, stravovací zařízení a ubytovací zařízení. Tato jednotlivá kritéria byla vybrána s ohledem na jejich nezbytnou provázanost s lyžařskou turistikou, respektive bez těchto služeb a infrastruktury by nebylo možné považovat tyto 2 zkoumané oblasti za destinace cestovního ruchu zaměřeného na zimní turistiku. Do jisté míry by mohlo být sporné, zda je množství kritérií dostačující ke kompletnímu srovnání. Po dosažení výsledků bylo zjištěno, že naprosto postačují ke kladenému cíli.

Jedním z původních záměrů práce bylo provést pozorování, které se mělo týkat měření návštěvnosti na vybraných zimních běžeckých trasách v České Kanadě a Jihlavských vrších. Měření proběhlo 7. února 2015 u města Nová Bystřice a u města Studená. Z důvodu nepříznivého počasí byl příliš nízký počet respondentů, tudíž se výsledky nedaly vyhodnotit, protože by byly zkreslené. Bohužel se toto měření nemohlo opakovat z důvodu časové náročnosti.

Klíčovým krokem bylo vymezení zájmových oblastí na základě rozlohy v km². Tento výsledek v práci posloužil jako jeden z prvků v posuzování hustoty jednotlivých kritérií, neboť rozloha zkoumaných oblastí je značně rozdílná. Druhým prvkem bylo změření délky zimních běžeckých tras ve zkoumaných oblastech. Tato data posloužila jak k samotnému porovnání oblastí, tak do práce vstupovala i jako údaj, dle kterého byl měřen počet jednotlivých kritérií na 1 km zimních běžeckých tras.

Z výsledků vyplývá, že Česká Kanada má o 39 km více zimních běžeckých tras, v porovnání s rozlohou oblasti ale vychází lépe Jihlavské vrchy, ve kterých je hustota lyžařských tras na 1 km² více jak 2,5x vyšší. Tento jev ukazuje jasnou dominanci oblasti Jihlavských vrchů. Práce se ovšem nezabývá tím, jak samotné tratě vypadají, jaký je jejich reliéf, jak a jestli jsou dostatečně značeny či jaká je jejich četnost strojového udržování. Určitě by tyto informace přinesly do jisté míry podrobnější pohled na situaci.

Data získaná o dopravní dostupnosti veřejné autobusové a vlakové dopravy, čímž jsou myšleny autobusové a vlakové zastávky v blízkosti zimních běžeckých tras, ukazují počet výchozích bodů do zimních běžeckých tras. U tohoto kritéria byla počítána i hustota v oblasti. Tento výsledek je ale zavádějící, neboť se v práci nepočítá se zastávkami v celé zkoumané oblasti, ale pouze se zastávkami v blízkosti zimních běžeckých tras. Proto je důležitější se zaměřit na počet zastávek veřejné dopravy na 1 km zimních běžeckých tras. Výsledek je v tomto ohledu u obou zkoumaných oblastí velice podobný, tudíž je dopravní dostupnost veřejné autobusové a vlakové dopravy na stejné úrovni. Práce ovšem nepočítá s četností spojů, která by při důkladnější analýze mohla rozkrýt rozdíly mezi zkoumanými oblastmi.

Dalším možným uplatněním výchozích bodů do zimních běžeckých tras je počet veřejných parkovacích ploch v blízkosti zimních běžeckých tras. V absolutních číslech je počet srovnatelný, ale při převedení na hustotu veřejných parkovacích ploch na 1 km² v oblasti je patrný více jak dvojnásobný rozdíl ve prospěch Jihlavských vrchů. Tento údaj může být poněkud zkreslený, protože se v práci počítá pouze s veřejnými parkovacími plochami v blízkosti zimních běžeckých tras, nikoliv se všemi veřejnými parkovacími plochami v oblasti. Důležitější údaj pro porovnání je počet veřejných parkovacích ploch na 1 km zimních běžeckých tras, výsledky ukazují na mírnou převahu Jihlavských vrchů. Mezi limity tohoto ukazatele patří to, že se v práci nepočítá s počtem parkovacích míst na jednotlivých parkovištích. Kdyby byly tyto údaje k dispozici, rozhodně by poskytly přesnější výsledky. Předmětem zkoumání také nebylo to, zda se jedná o parkoviště placené či neplacené. Dalším zajímavým aspektem by mohlo být zjištění, zda se vyznačené veřejné parkovací plochy v zimě udržují, ve smyslu odklizení sněhové pokrývky z parkovací plochy.

Pokud jde o půjčovny lyžařského vybavení, je jejich zastoupení v obou zkoumaných regionech velice malé. Tato skutečnost je zřejmě způsobena tím, že

v oblastech absentují větší sídla. Půjčovny lze totiž nalézt ve větších městech v blízkosti zkoumaných oblastí, například v Jihlavě, Jindřichově Hradci či v Dačicích.

Obdobný stav jako u půjčoven lyžařského vybavení, co se týče jejich množství, byl zjištěn u turistických informačních center. S ohledem na hustotu turistických informačních center na 1 km² oblasti lépe vyšly Jihlavské vrchy. Kladně hodnoceno je to, že se turistická informační centra nacházejí téměř v každém významnějším sídle zkoumaných oblastí.

Nejpřekvapivějšího výsledku bylo dosaženo při zkoumání ubytovacích zařízení. Hodnoty se v absolutních číslech neliší, což dokládá, že Jihlavské vrchy s rozlohou téměř 3x menší než Česká Kanada mají v poměru hustoty ubytovacích zařízení na 1 km² oblasti skoro trojnásobnou hodnotu. Důvodem většího počtu ubytovacích zařízení v Jihlavských vrších je jistě to, že se v nich nachází město Telč, které je zapsané na seznamu památek UNESCO a poskytuje 43% z celkového množství ubytovacích zařízení. Do výsledků práce byla zahrnuta pouze ubytovací zařízení s celoročním provozem. V práci nebyla zohledněna ubytovací kapacita (počet lůžek) zjištěných ubytovacích zařízení, ani nebylo nahlíženo na kvalitu ubytovacích zařízení. Zjištění této skutečnosti by zpřesnilo výsledky porovnání.

Posledním zkoumaným kritériem bylo množství stravovacích zařízení v oblastech. Jednalo se o nejobtížnější sběr dat, jelikož provozovatelé stravovacích zařízení mnohdy nepoužívají žádnou reklamu a je tak těžké zjistit jejich existenci. Zároveň je zde běžné, že se často zavírají a otvírají nové provozovny. Stejně jako u ubytovacích zařízení je pro Jihlavské vrchy důležitá existence města Telč, které soustřeďuje velké množství stravovacích zařízení. Z pohledu hustoty stravovacích zařízení a počtu stravovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras vyšly lépe Jihlavské vrchy. Do práce nebyla zahrnuta stravovací zařízení plnící funkci společenskou a zábavní (vinárny, bary, kavárny aj.) a funkci doplňkovou (bufety a stánky s občerstvením), dále pak práce nevycházela ani z kvality služeb. Zjištění těchto informací by mohlo přinést rozdílné výsledky.

Na základě hodnocení zkoumaných kritérií lze tvrdit, že Jihlavské vrchy poskytují lepší možnosti pro využívání oblasti k lyžařské turistice. Toto tvrzení není možné brát s absolutní platností, protože provedená analýza neposkytuje kvalitativní hodnocení poskytovaných služeb. Práce se zabývá pouze četností kritérií, nikoliv kvalitou. Kdyby byla použita kvalitativní analýza, mohlo by být dosaženo jiných výsledků.

Při tvorbě této práce nebylo nutné vypořádat se s žádnými neřešitelnými překážkami. Je ovšem nutné připustit, že výzkum neposkytuje maximálně podrobné výsledky a neposkytuje vyčerpávající srovnání. Důvodem toho je omezený čas, po který byla tato práce tvořena, a prostředky, které byly na tvorbu práce vynaloženy. Pro obsažení tématu v celé své šíři, by bylo potřeba výzkumné metody rozšířit o obsáhlý terénní výzkum, který by byl ovšem vzhledem k charakteru a velikosti zkoumaných oblastí náročný.

V akademické rovině tato práce poskytuje analýzu a komparaci zkoumaných oblastí. Výsledná data mohou být použita i pro srovnání s jinými oblastmi a výzkumné techniky mohou sloužit k reprodukci dat v jiných akademických pracích podobného typu.

V obecné rovině pak tato práce může sloužit jako obsáhlejší turistický průvodce, který může být k dispozici návštěvníkům zkoumaných oblastí a zimním turistům, kteří plánují dané oblasti navštívit.

Do budoucna je možné výsledky této práce rozšířit též na letní turistiku či na možnosti celoroční turistiky.

8 ZÁVĚRY

Z doložených výsledků lze závěrem konstatovat, že oblast Jihlavských vrchů vykazala lepší hodnoty v 15 z 21 kritérií než region České Kanady. Oproti tomu Česká Kanada vyšla pouze v 6 kritériích lépe. Výsledky některých kritérií se značně podobaly, u jiných se naopak ukázal velký rozdíl. V následujícím textu budou závěry práce podrobněji rozebrány.

Práce si kladla za cíl porovnat Českou Kanadu a Jihlavské vrchy s ohledem na možnosti lyžařské turistiky. Za tímto účelem byla vyžita stanovená kritéria, na základě kterých byly dosaženy výsledky hodnotící zkoumané oblasti. Díky těmto výsledkům bylo možné dosáhnout stanoveného cíle. Před hodnocením samotných výsledků bylo nutné získat teoretické poznatky o problematice cestovního ruchu, zimní turistice, lyžařské turistice a o samotných zkoumaných oblastech České Kanady a Jihlavských vrchů. Tyto poznatky pak vedly ke zpracování teoretické části, která byla základem pro zpracování části praktické. V praktické části byly nejprve zpracovány vybrané předpoklady cestovního ruchu ve zkoumaných oblastech, které poskytly ucelený pohled na atraktivitu obou oblastí. Následně bylo přikročeno k popisu možností lyžařské turistiky jak v České Kanadě, tak i v Jihlavských vrších, což umožnilo vytvoření přehledu o nabídce zimních běžeckých tras. Dále byly popsány výsledky (Tabulka 1), kterých bylo dosaženo zhodnocením vybraných kritérií: počet km zimních běžeckých tras, počet zimních běžeckých tras, dopravní dostupnost autobusových a vlakových zastávek, veřejné parkovací plochy, ubytovací zařízení, stravovací zařízení, půjčovny lyžařského vybavení a turistická informační centra.

Tabulka 1

Výsledné hodnoty zkoumaných kritérií u oblasti České Kanady a Jihlavských vrchů

Zkoumaná kritéria	Česká Kanada	Jihlavské vrchy
Rozloha v km ²	283	106
Počet zimních běžeckých tras (ZBT)	18	8
Délka ZBT v km	127	88
Délka ZBT na 1 km ²	0,449	0,830
Počet veřejných parkovacích ploch	26	25
Hustota veřejných parkovacích ploch v oblasti	0,092	0,236
Počet veřejných parkovacích ploch na 1 km ZBT	0,205	0,284
Počet zastávek veřejné dopravy (autobusové + vlakové)	23+3	17+4
Hustota zastávek veřejné dopravy v oblasti	0,092	0,198
Počet zastávek veřejné dopravy na 1 km ZBT	0,205	0,239
Půjčovny lyžařského vybavení	2	1
Hustota půjčoven lyžařského vybavení v oblasti	0,007	0,009
Počet půjčoven lyžařského vybavení na 1 km ZBT	0,016	0,011
Turistická informační centra (TIC)	4	3
Hustota TIC v oblasti	0,014	0,028
Počet TIC na 1 km ZBT	0,031	0,034
Ubytovací zařízení	44	49
Hustota ubytovacích zařízení v oblasti	0,155	0,462
Počet ubytovacích zařízení na 1 km ZBT	0,346	0,557
Stravovací zařízení	36	37
Hustota stravovacích zařízení v oblasti	0,127	0,349
Počet stravovacích zařízení na 1 km ZBT	0,283	0,420

Zdroj: vlastní zpracování

Vybraná kritéria byla použita jak pro určení jejich množství, tak i k určení hustoty na 1 km² v oblasti a počtu na 1 km zimních běžeckých tras. Pro názornost byl vytvořen systém map. Tyto mapy nabízí jedinečný pohled na rozmístění infrastruktury služeb a zimních běžeckých tras v oblastech České Kanady a Jihlavských vrchů.

Na základě těchto výsledků bylo možné zodpovědět hlavní výzkumnou otázku: „**Jaké možnosti lyžařské turistiky nabízí Česká Kanada v porovnání s Jihlavskými vrchy?**“

Bylo zjištěno, že oblast České Kanady nabízí lepší možnosti lyžařské turistiky, pokud jde o počet a délku zimních běžeckých tras, počet veřejných parkovacích ploch, počet zastávek veřejné dopravy, počet půjčoven lyžařského vybavení, počet turistických informačních center. Tyto výsledky jsou zřejmě zapříčiněny větší rozlohou oblasti.

Oblast Jihlavských vrchů naopak dominuje v hustotě zimních běžeckých tras na 1 km² oblasti, v hustotě veřejných parkovacích ploch v oblasti, v počtu veřejných parkovacích ploch na 1 km zimních běžeckých tras, v hustotě zastávek veřejné dopravy v oblasti, v počtu zastávek veřejné dopravy na 1 km zimních běžeckých tras, v hustotě půjčoven lyžařského vybavení v oblasti, v počtu půjčoven lyžařského vybavení na 1 km zimních běžeckých tras, v hustotě turistických informačních center v oblasti, v počtu turistických informačních center na 1 km zimních běžeckých tras, v počtu ubytovacích zařízení, v hustotě ubytovacích zařízení v oblasti, v počtu ubytovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras, v počtu stravovacích zařízení, v hustotě stravovacích zařízení v oblasti a v počtu stravovacích zařízení na 1 km zimních běžeckých tras. Dle mého názoru má velký podíl na těchto výsledcích město Telč, které je významným kulturním centrem regionu.

Z některých porovnání vyplývá podobnost výsledků, která může být zapříčiněna nízkým počtem výsledných hodnot. Tento jev lze spatřovat v hustotě půjčoven lyžařského vybavení, v počtu půjčoven lyžařského vybavení na 1 km zimních běžeckých tras a v počtu turistických informačních center na 1 km zimních běžeckých tras. Podobnost výsledků je i u počtu zastávek veřejné dopravy na 1 km zimních běžeckých tras. U tohoto kritéria nalézáme vyšší počet výsledných jednotek, který i přesto ukazuje v obou regionech podobný výsledek. Z pohledu rozmístění a tím i dostupnosti zimních běžeckých tras jsou obě oblasti na dobré úrovni.

Naopak u některých lze nalézt značné rozdíly, a to hlavně u délky zimní běžecké trasy na 1 km², Jihlavské vrchy nabízejí dvojnásobnou délku zimních běžeckých tras na 1 km² oblasti. Další významný rozdíl ukazuje hustota ubytovacích zařízení, ta je v Jihlavských vrších skoro trojnásobná oproti České Kanadě. Je důležité si uvědomit rozmístění těchto ubytovacích zařízení v Jihlavských vrších. Jejich značná část je situována do větších sídel a jen málo jich je v odlehlejších částech. Bude – li někdo vyhledávat ubytování v klidnějších lokalitách či samotách, nalezne větší možnosti v oblasti České Kanady, i když je jejich hustota podstatně menší, rozmístění je oproti Jihlavským vrchům celoplošné.

Z výsledků dosažených za použití stanovených kritérií, která byla limitovaná v ohledech popsaných výše, vyplývá, že lepší možnosti lyžařské turistiky nabízí oblast Jihlavských vrchů. Bohužel neexistují podobná měření v jiných oblastech, která by se dala porovnat s výsledky této práce, což by mohlo vést k lepšímu pochopení získaných dat.

9 SOUHRN

Diplomová práce s názvem „Komparace České Kanady a Jihlavských vrchů se zaměřením na zimní turistiku“ se zabývá porovnáním stanovených kritérií, jako je délka zimních běžeckých tras, počet zimních běžeckých tras a infrastruktura služeb potřebných k rozvoji cestovního ruchu mezi zkoumanými oblastmi České Kanady a Jihlavských vrchů. Práce je založena na znalostech a zkušenostech o zkoumaných oblastech a jedná se aktuální popis stavu k roku 2015.

Teoretická část je zaměřena na přehled poznatků z oboru cestovního ruchu, které se vztahují k potřebám této práce. Pracuje se s poznatky o zimní turistice, především pak s termínem lyžařská turistika, s historií lyžařské turistiky ve světě a v Čechách. V závěru teoretické práce je popsána charakteristika České Kanady a Jihlavských vrchů, která je doplněna o historii oblasti a historii běžeckého lyžování ve zkoumaných oblastech. Pro zpracování teoretické části byly využity odborné literární zdroje vztahující se k dané problematice.

Výsledková část je koncipována do 2 pododdílů. První část je orientována na analýzu předpokladů cestovního ruchu České Kanady a Jihlavských vrchů, kde byly pomocí lokalizačních a realizačních předpokladů vyhodnoceny atraktivita zkoumaných oblastí. Druhá část se věnuje možnostem lyžařské turistiky v jednotlivých regionech. Dále jsou v ní zpracovány výsledky, které byly stanoveny na základě hodnocení vybraných kritérií práce. Tyto výsledky jsou doplněny o jednotlivé mapy.

10 SUMMARY

The thesis "Comparison of Czech Canada and Jihlava hills regions with a focus on winter tourism" deals with evaluation of the selected criteria like the length of cross-country skiing tracks, the number of such tracks and the quality of service infrastructure, which is required for the development of tourism in the researched areas of Czech Canada and Jihlava hills. The thesis is based on knowledge and experience which has been gained about the researched areas and reflects the actual situation (2015).

Theoretical part is focused on the overview of findings from the area of tourism, which is related to the needs of this thesis. Especially the knowledge about winter tourism, its history in Czech Republic and in the world as well as the term ski tourism are processed and explored. Characteristic features of regions of Czech Canada and Jihlava hills are described at the end of the theoretical section. The history of cross-country skiing in the researched areas is also included. Specialized literature resources related to the purposed of the thesis were used when the theoretical part was processed.

The conclusion chapter is divided into 2 parts. The first one is focused on analysis of the assumptions about tourism in regions of Czech Canada and Jihlava hills and contains an evaluation of attractiveness of the researched areas which was conducted based on localization and realization assumptions. The second part deals with opportunities of ski tourism in both regions. The results of the research, which have been set based on evaluation of selected criteria, are further processed in this part. Maps of the individual regions are attached as supplementary materials.

11 REFERENČNÍ SEZNAM

- Anonymous (n.d.). *Muzea a expozice*. Retrieved 20. 3. 2015 from the World Wide Web:
<http://www.trest.cz/muzea-a-expozice/ms-5684/p1=5684>
- Anonymous (2014). *Muzeum Jindřichohradecka*. Retrieved 14. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://www.mjh.cz/>
- Anonymous (2015). *Muzea, galerie*. Retrieved 14. 3. 2015 from the World Wide Web:
<http://www.dacice.cz/turistika-1/muzea-galerie/>
- Albrecht, J. (2003). *Chráněná území ČR, svazek VIII. : Českobudějovicko*. Praha. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno.
- AOPK ČR. (2015). *Kaproun (národní přírodní památka)*. AOPK ČR, agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Retrieved 3. 3. 2015 from the World Wide Web:
<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/maloplosna-zvlaste-chronena-uzemi/kaproun-npp/>
- Bauer, Z. (2014). *Česká Kanada, Slavonice a Slavonicko: Příběhy z regionu a tipy na turistické výlety*. Praha: Zdeněk Bauer.
- Bína, J., & Demek, J. (2012). *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia.
- Blondel, J. (1990). *Comparative Government. An Introduction*. London: Philip Allan Publishers.
- Broda, T., Dvořák, F., Chovanec, F., & Příbramský, M. (1978). *Vybrané kapitoly z teorie lyžování*. [Skripta]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

- Čech, L., Šumpich, J., & Zabloužil, V. (2002). *Chráněná území ČR, svazek VII. : Jihlavsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno.
- David, P., & Soukup, V. (1995). *Česká Kanada - Jihlavo-hradecko*. Praha: S & D.
- David, P., & Soukup, V. (1997). *Telčsko a Dačicko*. Praha: S & D.
- David, P., & Soukup, V. (2008). *Velká turistická encyklopedie: Jihočeský kraj*. Praha: Knižní klub.
- David, P., & Soukup, V. (2009). *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*. Praha: Knižní klub.
- Demek, J., & Mackovčín, P. (Eds). (2006). *Zeměpisný lexikon ČR*. (2nd ed.) Brno: AOPK ČR.
- Dezsi, S., Man, T. C., Nistor, M. M., & Rusu, R. (2015). The GIS Assessment of a Winter Sports Resort Location. Case Study: Bel's District, Western Carpathians [Abstract]. *Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences*, 10(3). Retrieved 3. 4. 2015 from Web of Science database on the World Wide Web: http://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=UA&search_mode=GeneralSearch&qid=6&SID=Z1wUOezs7ogBx5VaTi1&page=1&doc=1
- Dygrín, J., Čuříková, L., Suchomel, A., Antoš, R., Vodičková, S., & Janatová, H. (2002). *Základy lyžování*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Fakulta pedagogická.
- Eriscon, T., & Saalen, H. (2013). The recreational value of different winter conditions in Oslo forests: a choice experiment[Abstract]. *Journal of Environmental Management*, 131, 426-434. Retrieved 3. 4. 2015 from CABI database on the World Wide Web: <http://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20143011534>
- Francová, E. (2003). *Cestovní ruch*. [Skripta]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

- Gilaberte-Búrdalo, M., López-Martín, F., Pino-Otín, M., & López-Moreno, J. (2014). Impacts of climate change on ski industry. *Environmental Science & Policy*, 4451. doi:10.1016/j.envsci.2014.07.003
- Gnad, T., & Psotová, D. (2005). *Běh na lyžích*. Praha: Karolinum.
- Gnad, T. (2001). *Kapitoly z lyžování*. Praha: Karolinum.
- Heldt, T. (2010). Financing recreational infrastructure with micropayments and donations: a pilot study on cross-country ski track preparations in Sweden[Abstract]. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 386-394. Retrieved 3. 4. 2015 from CABI database on the World Wide Web: <http://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20103307962>
- Hesková, M. (1997). *Cestovní ruch*. Jindřichův Hradec: Fakulta managementu JU v J. Hradci.
- Hesková, M. (2011). *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy* (2nd ed.). Praha: Fortuna.
- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: Aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Chovanec, F. (1989). *Dějiny lyžování*. [Skripta]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Janíčková, I. (2015). *Turistické atraktivity*. Retrived 20. 3. 2015 from the World Wide Web: http://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/turisticke_atraktivita
- Jihočeský kraj. (2008). *Koncepce ochrany přírody a krajiny Jihočeského kraje* (Suppl. 8). České Budějovice: Jihočeský kraj. Retrieved 3. 3. 2015 from the World Wide Web: http://www.kraj-jihocesky.cz/1437/koncepce_ochrany_prirody_jihoceskeho_kraje.htm

- Jihočeský kraj. (2004). *Věstník Jihočeského kraje* (Pt. 6). České Budějovice: Jihočeský kraj. Retrieved 19. 2. 2015 from the World Wide Web: http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=5710...0
- Jirásko, L. (2011). *Česká Kanada: Zmizelé Čechy*. Praha – Litomyšl: Paseka.
- Korvas, P. (2007). *Aktivní formy cestovního ruchu* [Učební texty]. Brno: Masarykova univerzita.
- Korvas, P., & Došla, J. (2007). *Zimní turistika*. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií. Retrieved 4. 2. 2015 from the World Wide Web: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps08/zimtur/web/pages/zimni_turistika.html
- Korvas, P., & Došla, J. (2007). *Zimní turistika na sněžnicích*. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií. Retrieved 4. 2. 2015 from the World Wide Web: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps08/zimtur/web/pages/zimni_turistika.html
- Kotíková, H. (2013). *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Kouba, J. (2008). Lázeňský obzor: Lázně Svatá Kateřina u Počátků včera a dnes. *Bazény & Sauny*, 12(11/12). 1 – 4. Retrieved 11. 3. 2015 from the World Wide Web: http://www.katerinaresort.cz/files/LAZENSKY-OB_11-12_STR_1-4.pdf
- Kraj Vysočina. (2013). *Narřízení Kraje Vysočina: o zřízení přírodní památky U Borovné a jejího ochranného pásma*. Jihlava: kraj Vysočina. Retrieved 10. 3. 2015 from the World Wide Web: https://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4050871
- Kremlička, B. (2015). *Českou Kanadou: závody psích spřežení*. Retrieved 13. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://www.ceskoukanadou.cz/zavod.html>

- Landauer, M., Neuvonen, M., & Siavänen, T. (2009). Adaptation of Finnish cross-country skiers to climate change [Abstract]. *Fennia* 182(2), 99-113. Retrieved 3. 4. 2015 from CABI database on the World Wide Web: <http://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20103059412>
- Lupulesc, O. (2012). *The evaluation of Râușor ski area (Retezat Mountains) in the context of becoming touristic resort for local interest*. Retrieved 3. 4. 2015 from EBSCO database on the World Wide Web: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=52710cb6-2fba-4ed4-9854-c2bb38eb540d%40sessionmgr111&vid=0&hid=120&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#db=edsgso&AN=edsgso.31493>
- Malá, V. (1999). *Cestovní ruch: Vybrané kapitoly*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
- Mariot, P. (1983). *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: Veda.
- Musil, M. (2013). *Památky. Česká Kanada – soukromý turistický informační portál*. Retrieved 4. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://www.novadomus.cz/ckanada/pamatky/pamatky.php>
- Nadace ČEZ. (2011). *Úprava běžeckých zimních stop – Oranžové stopy Českou Kanadou*. Retrieved 18. 2. 2015 from the World Wide Web: <http://www.nadacecez.cz/edee/content/pub/nd2/cs/projekty/cyklostezky/seznam-cyklostezek/154.html>
- Nejdl, K. (2010). *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8.
- Nekuda, V. (2005). *Dačicko, Slavonicko, Telčsko: Vlastivěda moravská*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.

- Neuman, J., Brtník, J., Ďoubalík, P., Šafránek, J., Vomáčko, L., & Vomáčková, S. (2000). *Turistika a sporty v přírodě: přehled základních znalostí a dovedností pro výchovu v přírodě*. Praha: Portál.
- Neuvonen, M., Pouta, E., & Sievänen, T. (2009). Participation in cross-country skiing in Finland under climate change: application of multiple hierarchy stratification perspective [Abstract]. *Journal of Leisure Research*, 41(1), 91-108. Retrieved 3. 4. 2015 from CABI database on the World Wide Web: <http://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20093077063>
- Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: IDEA SERVIS.
- Palatková, M., & Zichová, J. (2014). *Ekonomika turismu: Turismus České republiky* (2nd ed.). Praha: Grada Publishing, a.s.
- Palatková, M. (2006). *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Pernica, M. (1978). *Podyjí a Jihlavské vrchy*. Praha: Olympia.
- Ryglová, K., Burian, M., & Vajčnerová, I. (2011). *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Seifertová, V. (2013). *Průvodcovské činnosti: současné podmínky a trendy v průvodcovské činnosti, obchodní a marketingové aktivity průvodců, získávání zakázek, informační a komunikační technologie v činnosti průvodce, legislativní úprava a vzdělávání průvodců v ČR*. Praha: Grada Publishing.
- Schwartzhoffová, E. (2013). *Služby v cestovním ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Sochna, V. (2015). *Kalendář akcí – přehled 2015*. Jindřichův Hradec: město Jindřichův Hradec. Retrieved 14. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://www.jh.cz/cs/kultura/kalendar-akci-prehled-2015.html>

- Společný regionální operační program NUTS 2. (2007). *Marketingová studie cestovního ruchu turistického regionu Telčsko: závěrečná zpráva*. Retrieved 13. 3. 2015 from the World Wide Web:http://www.telc.eu/verejne-zakazky/marketingova_studie_cestovniho_ruchu_turistickeho_regionu_telcsko
- Stejskalová, V. (2014). Na Vysočině se nedaří zřídit přírodní park Javořická vrchovina. *Ekolist*. Retrieved 10. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/na-vysocine-se-nedari-zridit-prirodni-park-javoricka-vrchovina>
- Štrobl, Z. (2015). *Základní informace*. Hvězdárna prof. Františka Nušla. Retrieved 6. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://www.hvezdarnajh.cz/info.php>
- Tofan, G., & Pacurar, B. (2013). Aspects regarding the area of the central development region. *Geojournal Of Tourism & Geosites*, 12(2), 175. Retrieved 25. 3. 2015 from CABI database on the World Wide Web: [://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20143014743](http://www.cabi.org/leisuretourism/abstract/20143014743)
- UNWTO. (2007). *Understanding Tourism: Basic Glossary*. UNWTO, World Tourism Organization Network. Retrieved 11. 2. 2015 from the World Wide Web: <http://media.unwto.org/en/content/understanding-tourism-basic-glossary>
- Vystoupil, J., Šauer, M., Holešinská, A., & Metelková, P. (2006). *Základy cestovního ruchu* [Učební texty]. Brno: Masarykova univerzita.
- Zelenka, J., & Pásková, M. (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu* (2nd ed.). Praha: Linde Praha.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ATIC	Asociace turistických informačních center
ČEZ	České Energetické Závody
GIS	Geografický informační systém
HDP	Hrubý domácí produkt
KPČ	Kulturně poznávací činnost
TIC	Turistické informační centrum
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu při OSN The United Nation World Tourism Organization
ZBT	Zimní běžecká trasa

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1.</i> Česká Kanada (červený polygon) a Jihlavské vrchy (zelený polygon) v rámci České republiky	23
<i>Obrázek 2.</i> Mapa České Kanady.....	24
<i>Obrázek 3.</i> Mapa Jihlavských vrchů.....	27
<i>Obrázek 4.</i> Zimní běžecké trasy v České Kanadě	63
<i>Obrázek 5.</i> Zimní běžecké trasy v Jihlavských vrších.....	64
<i>Obrázek 6.</i> Veřejné parkovací plochy v České Kanadě.....	65
<i>Obrázek 7.</i> Veřejné parkovací plochy v Jihlavských vrších.....	66
<i>Obrázek 8.</i> Dopravní dostupnost v České Kanadě	67
<i>Obrázek 9.</i> Dopravní dostupnost v Jihlavských vrších.....	68
<i>Obrázek 10.</i> Půjčovny lyžařského vybavení v České Kanadě.....	69
<i>Obrázek 11.</i> Půjčovny lyžařského vybavení v Jihlavských vrších	70
<i>Obrázek 12.</i> Turistická informační centra v České Kanadě	71
<i>Obrázek 13.</i> Turistická informační centra v Jihlavských vrších.....	72
<i>Obrázek 14.</i> Ubytovací zařízení v České Kanadě.....	73
<i>Obrázek 15.</i> Ubytovací zařízení v Jihlavských vrších.....	74
<i>Obrázek 16.</i> Stravovací zařízení v České Kanadě	75
<i>Obrázek 17.</i> Stravovací zařízení v Jihlavských vrších	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	82
-----------------	----